

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN

YÖNETİM KURULU ÇALIŞMA RAPORU

7 TEMMUZ 1993

ANKARA

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN

**YÖNETİM KURULU
ÇALIŞMA RAPORU**

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU

- 1- Bayram MERAL
- 2- Şemsi DENİZER
- 3- Enver TOÇOĞLU
- 4- Salih KILIÇ
- 5- Sabri ÖZDEŞ
- 6- Zeki KARA
- 7- H.Hüseyin KAYABAŞI
- 8- Selahattin ATAMAN
- 9- Münir CEYLAN
- 10- Bayram YILDIRIM
- 11- Orhan BALTA
- 12- Hüseyin KARAKOÇ
- 13- Hikmet ALCAN
- 14- Şevket YILMAZ
- 15- Sait BURÇUN
- 16- Yener KAYA
- 17- Güral ERÇAKIR
- 18- Mithat SARI
- 19- Ali Ekber GÜVENÇ
- 20- Turgut YILMAZ
- 21- Metin TIRYAKIOĞLU
- 22- Tamer ERALAN
- 23- İbrahim EREN
- 24- Mustafa ÖZBEK
- 25- Behzat ERDAL
- 26- Nazım TUR
- 27- Feridun KIZILGÜN
- 28- Fikret BARIN
- 29- Faruk BARUT
- 30- Mahmut ÖZONUR
- 31- Ahmet TAMER
- 32- Ahmet BALAMAN
- 33- Sabri TOPÇU
- 34- Nurettin GİRGİNER
- 35- Turan UZUN
- 36- Atilay AYÇİN
- 37- Hasan BİBER
- 38- Cengiz TEKE
- 39- Mustafa BAŞOĞLU
- 40- Cemal BAKINDI
- 41- İzzet ÇETİN
- 42- Ziya SONAY
- 43- Fuat ALAN
- 44- Mustafa SOLMAZ
- 45- Önder KONULOĞLU

- TÜRK-İŞ Genel Başkanı
TÜRK-İŞ Genel Sekreteri
TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri
TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri
TÜRK-İŞ Genel Teşk.Sekreteri
TARIM-İŞ Sendikası Genel Sekreteri
TÜRKİYE MADEN-İŞ Sendikası Genel Başkanı
GENEL MADEN-İŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
PETROL-İŞ Sendikası Genel Başkanı
PETROL-İŞ Sendikası Genel Sekreteri
TEKGIDA-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TEKGIDA-İŞ Sendikası Genel Sekreteri
ŞEKER-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TEKSİF Sendikası Genel Başkanı
TEKSİF Sendikası Genel Başkan Vekili
DERİ-İŞ Sendikası Genel Başkanı
AĞAÇ-İŞ Sendikası Genel Başkanı
SELÜLOZ-İŞ Sendikası Genel Başkanı
BASIN-İŞ Sendikası Genel Başkanı
BASS Sendikası Genel Başkanı
BASİSEN Sendikası Genel Başkanı
ÇİMSE-İŞ Sendikası Genel Başkanı
KRİSTAL-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TÜRK METAL Sendikası Genel Başkanı
TÜRK METAL Sendikası Genel Başkan Vekili
DOKGEMİ-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TÜRKİYE YOL-İŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
TÜRKİYE YOL-İŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
TES-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TES-İŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
TEZKOOP-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TÜRK KOOP-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TÜMTİS Sendikası Genel Başkanı
DEMİRYOL-İŞ Sendikası Genel Sekreteri
TÜRKİYE DENİZCİLER Sendikası Genel Başkanı
HAVA-İŞ Sendikası Genel Başkanı
LİMAN-İŞ Sendikası Genel Başkanı
HABER-İŞ Sendikası Genel Başkanı
SAĞLIK-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TOLEYİS Sendikası Genel Başkanı
TÜRK HARB-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TGS Genel Sekreteri
BELEDİYE-İŞ Sendikası Genel Başkanı
BELEDİYE-İŞ Sendikası Genel Başkan Yard.
TÜRK-SEN Genel Başkanı

S U N U Ş

16.Genel Kurul sonrası ilk olağan Başkanlar Kurulu'nun Diyarbakır'da yapılmasından bu yana meydana gelen değişme ve gelişmeler raporumuzda özetlenerek bilgilerinize sunulmaktadır.

Ülkemizde meydana gelen siyasal gelişmeler ve bunun sonucu Cumhurbaşkanlığı seçimi ile birlikte II.Koalisyon Hükümetinin kurulması ve programın açıklamasından sonra işçilerimizin geleceğini ilgilendiren özelleştirme hedefleri kamuoyunun gündeminde tartışılan en önemli bir konu olmuştur.

Başkanlar Kurulumuz, son siyasal gelişmeleri ve Hükümetin temel hedeflerini ayrıntılı bir şekilde değerlendirecek ve alınacak kararlar kamuoyuna açıklanacaktır.

1993 yılında süresi biten ve görüşmeleri devam eden kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri ile ilgili olarak bugüne kadar yapılan komisyon çalışmaları raporumuzda özetlenerek bilgilerinize sunulmaktadır. Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmelerini koordine etmekle görevlendirilen Komisyonun hazırladığı öneriler toplantıda değerlendirilecektir.

Çalışma Raporumuzun birinci bölümünde Ekonomik ve Sosyal Alandaki Gelişmeler anlatılmaktadır. İşçi Hak ve Özgürlükleri ile ilgili çalışmalar ikinci bölümde değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde Sosyal Güvenlik çalışmaları, dördüncü bölümde Eğitim çalışmaları, beşinci bölümde Teşkilatlandırma çalışmaları kapsamlı bir şekilde bilgilerinize sunulmaktadır. Altınca bölümde Araştırma çalışmaları, yedinci bölümde Hukuk çalışmaları, sekizinci bölümde Basın ve Halkla İlişkiler çalışmaları ve dokuzuncu bölümde ise Uluslararası çalışmalar değerlendirilmektedir.

Bilgilerinize saygıyla sunuyoruz.

YÖNETİM KURULU

İÇİNDEKİLER

S U N U Ş

I- EKONOMİK VE SOSYAL ALANDAKİ GELİŞMELER

- Giriş	1
- Türkiye'deki Ekonomik Gelişmeler	3
- DYP - SHP Koalisyon Protokolünün Değerlendirilmesi	8
.KİT'ler ve Özelleştirme	9
.İş Güvencesi, İşsizlik Sigortası	10
.Vergi	11
.Ekonomik ve Sosyal Konsey	11
.Kamu Çalışanlarının Örgütlenmesi.....	11
.Demokratikleşme, Güneydoğu,Sosyal Devlet.....	12
.Koalisyon Protokolü'na Genel Bakış	12
- KİT'ler, Özelleştirme ve Taşeronlaştırma	13
- Vergi	18
- Fiyat Artışları	23
- İstihdam - İşsizlik	25
- Türkiye'de Ücret Artışları İsimli TİSK İncelemesinin Değerlendirilmesi	29
- VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı Çalışmaları	42

II- İŞÇİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİNİ KORUMA VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

- Başkanlar Kurulu Toplantısı (14 Şubat 1993/DİYARBAKIR)	43
- TÜRK-İŞ Heyetinin Doğu ve Güneydoğu İncelemeleri	51
- Onaylanan Uluslararası Sözleşmeler ve Türk Endüstri İlişkileri Semineri.....	53
- SSK. Sağlık Tesislerine El Konulamaz(11 Mart 1993).....	54
- Grev Ertelemeleri ve Tepkiler	57
- 2 Nisan Avrupa Eylem Günü	58
- MPM Genel Kurulu (30 Mart 1993)	60
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası (4-10 Mayıs 1993)	62
- TÜRK-İŞ'in 500 Gün Değerlendirmesi	62

- 1 Mayıs	70
- Asgari Ücret	75
- Koalisyon Protokolü ve TÜRK-İŞ'in Değerlendirmesi (25 Nisan 1993).....	77
- İşsizlik Sigortası ve İstihdam Paneli (10 Mart 1993)	79
- TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun Diğer Açıklamaları	
. TÜRK-İŞ'in Ramazan Bayramı Mesajı (19 Mart 1993)	80
. Zamlara Tepki (18 Mayıs 1993)	81
. TÜRK-İŞ'in Kurban Bayramı Mesajı (18 Mayıs 1993)	81
- 1993 Yıllı Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Çalışmaları	82
. TÜRK-İŞ/Hükümet Görüşmesi	85
III- SOSYAL GÜVENLİK ÇALIŞMALARI	86
IV- EĞİTİM ÇALIŞMALARI :	
- TÜRK-İŞ/Üye Kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri Toplantısı	91
- Endüstri İlişkilerinde 93'e Bakış Sempozyumu	92
- Çevre - İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Faaliyetleri	93
- İşçi Sağlığı Haftası Çalışmaları	95
- Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi Seminerleri	95
- TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezi Çalışmaları.....	96
- Kadın İşçilere Yönelik Faaliyetler	96
. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Paneli	96
. TÜRK-İŞ/ ICFTU Ortak Eğitim Projesi Çalışmaları	97
. TÜRK -İŞ/Üye Kuruluşlar Kadın İşçi Temsilcileri Toplantısı	97
. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Kadın Komitesi 67. Toplantısı	97
- TÜRK-İŞ / ILO Eğitim - Araştırma Merkezi Oluşturma Projesi	99
- ILO'nun Çocuk İstihdamının Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Uluslararası Programı (İPPG)	

- Diğer Faaliyetler	
. Türk Alman Mesleki Eğitim Merkezi Toplantıları	101
. Katılınan Toplantılar	101
- UNESCO Halk Sağlığı Türkiye Milli Komite Toplantısı	102
- 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı Komisyon Çalışmaları	102
V - TEŞKİLATLANDIRMA ÇALIŞMALARI	
- TÜRK-İŞ Bölge Temsilcilikleri	103
- Genel Teşkilatlandırma Sekreterleri Toplantısı (1 Nisan 1993)	104
- Doğu ve Güneydoğu Sorunları	107
- Teşkilat Albümü	107
- 1 Mayıs	107
- TÜRK-İŞ İl Temsilcilikleri	107
- Kooperatifçilik Çalışmaları	108
- Tüketicinin Korunması Çalışmaları	109
VI- ARAŞTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI	110
VII- HUKUK MERKEZİ ÇALIŞMALARI	
- Büro Çalışmaları	111
- Davalar	112
VIII- BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI	114
IX - ULUSLARARASI İLİŞKİLER	
- Çeşitli Toplantılar	116
- Almanya'daki Irkçı Saldırıları ve TÜRK-İŞ	116
- OECD - Sendika Danışma Komitesi (TUAC) 90. Toplantısı	117
- Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu FNV Genel Kurulu	119
- Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Direktörlüğü'nün TÜRK-İŞ Ziyareti	119
- Türkiye'deki Sendikalar ve Sendikacılar Üzerindeki Baskılar	119
- Uluslararası İlişkilerde Yeni Boyut	120

I- EKONOMİK VE SOSYAL ALANDAKİ GELİŞMELER

Ülkemizde, özellikle son dönemde siyasal alanda görülen gelişmeler ekonomi ve sosyal alandaki gelişmelerin geri planda kalmasına yol açmıştır.

1980'li yıllarda uygulanan politikaların çalışanlar ve ülke açısından getirdiği dengesizliği gidermek hedefiyle, Ekim'91 ayından itibaren yönetimde bulunan siyasal iktidarın uygulamaları istenen sonuçları vermemiş, belirsizlik ve istikrarsızlık devam etmiştir.

Ekonomide kısa vadeli yaklaşımların ağırlık kazanması, temel ekonomik tercihlerde genel olarak uzlaşma sağlanmış olmasına rağmen, siyasal alanda gerekli kararlılığın gösterilmemesine bağlanabilmektedir.

Türkiye ekonomisinde varolan makro dengesizlikler, bugün de gündemin temel sorunu olarak varlığını korumaktadır. Ekonominin verimli çalışması, milli gelir olabildiğince arttırılması ve artan gelirin hakça bölüşülmesi çözüm bekleyen konuların başında gelmektedir. Ancak geçmiş dönem uygulamalarının sonuçları, gelir bölüşümü ile makro dengelerin oluşumu sırasında ters bir yapının varlığını ortaya koymuştur. Diğer bir ifadeyle gelir bölüşümünün çalışanlar aleyhine hızla bozulduğu dönemlerde kurulan nisbi makro ekonomik dengeler özellikle 1989'dan sonra ücretlerde görülen iyileşmeye paralel olarak makro dengeleri bozmuştur. Bu yapının sağlıklı olarak irdelenmesi yapıldığında, sorunun temelinde aynı gelişimden yeniden paylaştırmaya yönelik popülist siyasal yaklaşımların varlığı dikkati çekmektedir. Gerçekte her kesimin çıkarını savunarak toplumsal refahın artabileceği görüşü eleştiriye açık bir yaklaşımdır.

Milli gelirin olabildiğince arttırıldığı, büyümenin sağlandığı bir yapıda ise bölüşümün yapılması nisbeten daha kolaydır. Ancak burada da çözümü gereken temel sorun, büyüme için gerekli kaynağın hangi kesimlerden sağlanacağıdır. Çünkü, büyüme ile yapılmak gereken fedakarlık arasında ters bir ilişki bulunmaktadır.

Ekonomide kısa vadeli yaklaşımların uzun sürmeyeceği 1993 yılının ortalarında görülmüştür. Kronik yapıya dönüşmüş yüzde 70'ler düzeyinde seyreden bir enflasyon reel olarak azalan sabit sermaye yatırımları; belirsizlik ve istikrarsızlık nedeniyle kısa vadede kar getiren hizmet sektörü ile spekülatif alanlara yönelen kesim sermaye yatırımları; yılın ilk beş ayında 56 trilyona ulaşan bütçe açığı, 200 trilyon lira sınırında iç borçlanma; dışarıya net kaynak aktarımını beraber-

sorunlar ve daha bir dizi sıralanabilecek olumsuz yönleriyle Türkiye ekonomisi ağır sorunlarla karşı karşıyadır.

Bu durumun uzun süre devam etmeyeceği, orta ve uzun vadede köklü bir dönüşüm programının uygulanması gerektiği, özellikle son siyasal gelişmelerden sonra ülke gündeminde daha sık tartışılmaya başlanmıştır.

Ekonomide dengelerin yeniden kurulması arayışları, sorunun ekonomik plat-formdan daha çok siyasal tercih doğrultusunda çözümünü gerekli kılmaktadır. Makro politika açısından ekonomide iç denge, kamu kesiminin finansal dengesini ifade etmektedir. Kamu açığı büyümektedir. Kamu açıklarının kapatılması için tercih edilen ilk yol "özelleştirme" olarak kendini göstermektedir. Vergi gelirlerini arttırmak biçimindeki tercihin gözardı edileceğinin ortaya çıktığı bu ekonomik yapıda, çalışanlar açısından sıkıntılı bir dönemin varlığına işaret etmek mümkündür.

Türk ekonomisinin durumu, aşağıda da açıklandığı üzere iç açıcı değildir. Türkiye rekabet gücünü giderek kaybetmektedir. Ancak üzerinde durulması ve kabul edilmesi gereken en önemli nokta; Türkiye'nin rekabet gücünü düşük ücretli niteliksiz işgücü kullanarak sağlama yolunu geride bırakmış olması gereğidir.

Tüketici tercihlerinin ucuz standart maldan, mal çeşitlemesine ve kaliteye yönelmesi, yeni ürün ve yeni buluşları rekabet gücünün temel ekseni haline getirmiştir. Bu yüzden rekabet gücünü fiyat üzerinde kurmak ve temel eğilimi maliyet düşürmek olarak gören yaklaşımlarla Türkiye'de yapı değişikliğine gitmek ve bunu "reform" olarak nitelendirmek mümkün değildir.

Türkiye, emek maliyetlerinin rekabeti belirlediği yapıdan sür'atle kurtulmalıdır.

1980'li yıllarda dünyada görülen ekonomik değişim kuşkusuz sosyal politika alanında da yansımaları bulacaktır. Bu durumun sosyal politikaya yeni bir yaklaşımla yönelmesi gereğini doğurduğu bilinmektedir.

Bu yaklaşım çerçevesinde; 1993 yılı itibariyle ülke ekonomisinin içinde bulunduğu durum, temel veriler çerçevesinde şöyledir :

TÜRKİYE'DEKİ EKONOMİK GELİŞMELER

Ekonominin, makro dengelerindeki ciddi sorunlar son dönemdeki ekonominin gelişiminde kendini göstermekte, yıllık büyüme oranlarında büyük farklılıklar meydana gelmektedir.

Türkiye 1990'lı yıllarda hızlı ve istikrarlı büyümeyi gerçekleştirmek zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Ülkede 1990 yılındaki ekonomik gelişmelerin belirlenmesinde içsel etkiler ağırlıklı rol oynamasına karşın 1991 yılında Körfez Krizi'nin üretim, yatırım ve fiyat bekleyişleri üzerinde yarattığı baskı etkili olmuş, 1990 yılında yüzde 9.2 olan GSMH büyüme hızı 1991 yılında yüzde 0.5 olarak gerçekleşmiştir. Körfez krizi nedeniyle durgunluğa giren ekonominin ardından doğal olarak 1992 yılında öngörülerin de (%5.5) ötesinde yüzde 5.9 olarak gerçekleşme sağlanmıştır.

Son verilere göre; yüzde 5.9 büyüme hızını gerçekleştiren gelişme yılının ilk çeyreğinde yüzde 6.8, ikinci çeyreğinde yüzde 5.4, üçüncü çeyreğinde yüzde 5.6 ve son çeyrekte yüzde 6.2'lik gelişmeyle sağlanmıştır.

Alt sektörler itibariyle, Tarım sektörünün gelişme hızı 1992 yılında yüzde 3.7 olarak gerçekleşirken, sanayi kesimi yılın ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemindeki durgunluk nedeniyle yüzde 10.5'lik büyüme sağlamak yoluyla yıl sonunda ancak yüzde 5.8'lik büyümeyi gerçekleştirmiştir. Sanayi alt sektörü olarak imalat sanayi yüzde 5.6 gelişme hızı sağlarken, enerji sektörü yüzde 11.8 inşaat sanayi yüzde 6.7 gelişme göstermiştir. Ticaret'te gelişme hızı ise yüzde 6.0 düzeyindedir. Sağlanan bu sonuçlar GSMH büyüme hızı açısından program hedeflerine ulaşıldığını ortaya koymaktadır.

1993 yılı programında GSMH'nın sabit fiyatlarla yüzde 5.0 oranında artması hedef alınmıştır. Tarım sektörünün yüzde 3.0 sanayi sektörünün yüzde 6.0 ve hizmetler sektörünün yüzde 4.5 oranında büyümesi öngörülmektedir. Buna göre program hedeflerine ulaşılması durumunda Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'dan tarımın yüzde 16.2; sanayi'nin yüzde 30.2 ve hizmetlerin yüzde 53.6 oranında pay almaları beklenmektedir. Programda Gayri Safi Milli Hasılanın 1993 yılında yüzde 4.7 büyüyeceği tahmin edilirken, GSMH artış hızının yüzde 5.0 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu yapı dış alem net faktör gelirlerinde olumlu gelişmeler beklendiği sonucunu getirmektedir.

1993 yılında sabit fiyatlarla GSMH'nın yüzde 5.0 oranında artması, dış açığın ise 4.6 trilyon TL. seviyesinde olması hedeflenmektedir. Böylece toplam kaynakların sabit fiyatlarla, yüzde 5.0 oranında artarak, 128.7 trilyon TL.ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. Toplam yatırımların sabit fiyatlarla yüzde 8.5; toplam tüketimin ise yüzde 4.0 oranında artması öngörülmektedir. Özel tüketimin sabit fiyatlarla yüzde 3.9; kamu tüketiminin ise yüzde 4.9 oranında artacağı tahmin edilmektedir.

1993 yılında toplam sabit sermaye yatırımlarının reel olarak yüzde 3.2 oranında artması beklenmektedir. Kamu sabit sermaye yatırımlarının reel olarak yüzde 1.2 oranında azalması, özel sabit sermaye yatırımlarının ise yüzde 6.8 oranında artması ile sözkonusu toplam yüzde 3.2 oranındaki artışın sağlanması hedeflenmiştir. Bunun sonucu özel kesimin yatırım harcamaları içindeki payı yüzde 56'ya yükselirken, kamu kesiminin payı yüzde 44'e gerileyecektir.

Sabit sermaye yatırımlarında düşük oranlı artış öngörülmesi nedeniyle 1993 yılında sabit sermaye yatırımlarının GSMH'ya oranı sabit fiyatlarla yüzde 23.7 den yüzde 22.7'ye gerileyecektir.

Sabit sermaye yatırımlarının dağılımına bakıldığında; toplamda en yüksek payı yüzde 24.4 ile konut sektörü almakta , konut sektörünü yüzde 22.9 payla ulaştırma ve haberleşme yatırımları yüzde 17.3 payla imalat sanayi, yatırımları ve diğer yatırımlar izlemektedir. Sanayinin en önemli alt sektörü olan imalat sanayi yatırımları bir önceki yılın gerçekleşme tahmini olan 17.4 düzeyinin 0.1 gerilemesi olarak hedeflenmektedir.

Daha önceki yıllarda olduğu gibi 1993 yılında da yatırım açısından kamu ve özel kesimde yatırım öncelikleri farklılıklar göstermektedir. Reel olarak yüzde 1.2 oranında azalma olan kamu kesimi yatırımları içinde Ulaştırma ve haberleşme yüzde 34.4 payla ilk sırayı, diğer hizmetler yüzde 16 ile ikinci ve yüzde 15.9 ile üçüncü sırayı enerji sektörü almaktadır. Kamu yatırımları içinde imalat sanayi yatırımları yüzde 4.2, konut sektörü yatırımları ise yüzde 2.2 oranında pay almaktadır. Bilindiği gibi 1992 yılı içinde kamu kesimi benzer yatırım dağılımı gerçekleşmiştir. Yüzde 34.5 ile ilk sırayı ulaştırma ve haberleşme alırken, yüzde 18.9 payla enerji ve yüzde 14 payla diğer hizmetler takip etmiştir. Kamu kesiminde gerileyen yatırımlar içinde dikkati çeken nokta KİT' sabit sermaye yatırımlarının sabit fiyatlarla yüzde 30.1 oranında gerileyecek olmasının hedeflenmesidir. Zira 1992 yılında kamu kesimi sabit sermaye yatırımları içinde yüzde 28.0 düzeyinde gerçekleşmesi beklenen KİT yatırımlarının 1993 yılı içinde yüzde 20.1'e düşmesi programlanmıştır.

1993 yılında sabit fiyatlarla GSMH'nin yüzde 5.0 oranında artması, dış açığın ise 4.6 trilyon TL. seviyesinde olması hedeflenmektedir. Böylece toplam kaynakların sabit fiyatlarla, yüzde 5.0 oranında artarak, 128.7 trilyon TL.ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. Toplam yatırımların sabit fiyatlarla yüzde 8.5; toplam tüketimin ise yüzde 4.0 oranında artması öngörülmektedir. Özel tüketimin sabit fiyatlarla yüzde 3.9; kamu tüketiminin ise yüzde 4.9 oranında artacağı tahmin edilmektedir.

1993 yılında toplam sabit sermaye yatırımlarının reel olarak yüzde 3.2 oranında artması beklenmektedir. Kamu sabit sermaye yatırımlarının reel olarak yüzde 1.2 oranında azalması, özel sabit sermaye yatırımlarının ise yüzde 6.8 oranında artması ile sözkonusu toplam yüzde 3.2 oranındaki artışın sağlanması hedeflenmiştir. Bunun sonucu özel kesimin yatırım harcamaları içindeki payı yüzde 56'ya yükselirken, kamu kesiminin payı yüzde 44'e gerileyecektir.

Sabit sermaye yatırımlarında düşük oranlı artış öngörülmesi nedeniyle 1993 yılında sabit sermaye yatırımlarının GSMH'ya oranı sabit fiyatlarla yüzde 23.7 den yüzde 22.7'ye gerileyecektir.

Sabit sermaye yatırımlarının dağılımına bakıldığında; toplamda en yüksek payı yüzde 24.4 ile konut sektörü almakta , konut sektörünü yüzde 22.9 payla ulaştırma ve haberleşme yatırımları yüzde 17.3 payla imalat sanayi, yatırımları ve diğer yatırımlar izlemektedir. Sanayinin en önemli alt sektörü olan imalat sanayi yatırımları bir önceki yılın gerçekleşme tahmini olan 17.4 düzeyinin 0.1 gerilemesi olarak hedeflenmektedir.

Daha önceki yıllarda olduğu gibi 1993 yılında da yatırım açısından kamu ve özel kesimde yatırım öncelikleri farklılıklar göstermektedir. Reel olarak yüzde 1.2 oranında azalma olan kamu kesimi yatırımları içinde Ulaştırma ve haberleşme yüzde 34.4 payla ilk sırayı, diğer hizmetler yüzde 16 ile ikinci ve yüzde 15.9 ile üçüncü sırayı enerji sektörü almaktadır. Kamu yatırımları içinde imalat sanayi yatırımları yüzde 4.2, konut sektörü yatırımları ise yüzde 2.2 oranında pay almaktadır. Bilindiği gibi 1992 yılı içinde kamu kesimi benzer yatırım dağılımı gerçekleşmiştir. Yüzde 34.5 ile ilk sırayı ulaştırma ve haberleşme alırken, yüzde 18.9 payla enerji ve yüzde 14 payla diğer hizmetler takip etmiştir. Kamu kesiminde gerileyen yatırımlar içinde dikkati çeken nokta KİT' sabit sermaye yatırımlarının sabit fiyatlarla yüzde 30.1 oranında gerileyecek olmasının hedeflenmesidir. Zira 1992 yılında kamu kesimi sabit sermaye yatırımları içinde yüzde 28.0 düzeyinde gerçekleşmesi beklenen KİT yatırımlarının 1993 yılı içinde yüzde 20.1'e düşmesi programlanmıştır.

Özel sektör sabit sermaye yatırımlarının dağılımına bakıldığında ise önceliklerin 1991 ve 1992 yıllarıyla aynı olduğu görülmektedir. Özel sektör yatırımlarında bir önceki yıl olduğu gibi yüzde 41.9 payla konut sektörünün ilk sırayı aldığı, ikinci sırada ağırlığın yüzde 0.1 gerilemeyle yüzde 27.7 olarak imalat sanayi alt sektörünün aldığı görülmektedir. Yüzde 13.9 payla ulaştırma ve haberleşme bu sektörü takip etmektedir.

Sözkonusu yatırımlardaki artış ve dağılım sanayileşme hedefine ulaşmak gibi bir amacı gerçekleştirmekten çok uzak kaldığını göstermektedir. Ekonomik gelişmeyi sağlamaya yönelik olarak önümüzdeki dönemde imalat sanayindeki gerilemenin öncelikle giderilmesi gerekmektedir

1993 yılı için ihracat hedefi yüzde 12.3 oranında artarak 17.0 milyar dolar olarak öngörülmektedir. Toplam ihracatın yüzde 7.1'ini tarım ürünleri yüzde 1.9'unu madencilik ürünleri ve yüzde 91.0'ini imalat sanayinin oluşturması beklenmektedir. 1993 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranının ise bir önceki yıl düzeyi olan yüzde 65.7'de kalmakla birlikte dış ticaret açığının 8.7 milyar dolara yükseleceği tahmin edilmektedir. 1993 yılı ithalatı ise öngörülen büyüme ve fiyatlardaki değişim dikkate alınarak 25.8 milyar dolar olarak belirlenmiştir.

Bilindiği gibi 1992 yılında ihracat yüzde 4.9'luk bir önceki yıl artışından daha fazla ve yüzde 8.3 oranında artarak 14.715 milyon dolar olmuştur. İthalat ise 1991'deki yüzde 5.6'lık azalışa karşın yüzde 8.7 yükselerek 22.872 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişme sonucunda, dış ticaret açığı yüzde 9.4 artarak 8.157 milyon dolara yükselmiş ve ihracatın ithalatı karşılama oranı da yüzde 64.6'dan yüzde 64.3'e düşmüştür.

1993 yılı Ocak-Mart dönemi itibariyle bir önceki yıl aynı döneme göre ihracat artışı yalnızca yüzde 3.5 artarak 3.674 milyon dolar olmuş, ithalat ise aynı dönemde yüzde 19.5 yükselerek 5.908 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Böylece bir önceki dönemde 1.392 milyon dolar olan dış ticaret açığı yüzde 60.5 artarak 2.234 milyon dolara yükselmiştir. İhracaatın ithalatı karşılama oranı ise aynı dönemde yüzde 62.2 olarak gerçekleşmiştir. Yılın ilk çeyreğine ilişkin veriler 1993 yılı hedeflerine ulaşılma olasılığının çok düşük olduğunu göstermektedir.

1993 yılında cari işlemler dengesinin 1.160 milyon dolar açık vereceği program tarafından hedeflenmiştir. Anımsanacağı üzere 1992 yılında da cari işlemler dengesinin 1 milyar dolar fazla vereceği geçtiğimiz yıl programında hedeflenmişti. Ancak 1992'de cari işlemler dengesi 943 milyon dolar açık vermiştir. Cari işlemlerin açık vermesinde, dış ticaret açığının genişlemesi ve hibe gelirlerinin yer aldığı resmi karşılıksız transferlerdeki azalma etkili olurken bunu azaltıcı yönde olumlu gelişme turizm gelirlerinde sağlanmıştır.

1993 yılında cari işlemler dengesi açık vermeye devam etmektedir. Ocak-Mart dönemi itibariyle 922 milyon dolar açık bulunmaktadır. Cari işlemlerin açık vermesinde dış ticaret açığının büyümesi etkili olmuştur.

1993 yılında doğrudan yatırımlar için 1.3 milyar dolar net, portföy yatırımları ile birlikte ise 2.650 milyon dolar yabancı sermaye girişi beklenmektedir. Yılın Ocak-Mart dönemini kapsayan bölümünde sermaye girişi, 2.826 milyon dolar ile yıllık hedefin üzerine çıkmış durumdadır. Ancak bu gelişmede özellikle kısa vadeli sermaye hareketleri ve portföy yatırımlarının etkili olduğu gözlenmektedir. Cari işlemler dengesinde meydana gelen açığa karşılık sermaye hareketlerindeki bu katkı ile genel denge ilk üç aylık dönemde 975 milyon dolar fazla vermiştir.

Görünmeyen giderlerin önemli bir bölümünü oluşturan dış borç anapara ve faiz ödemelerini içeren borç servis tutarı 7.6 milyar dolar olarak hedeflenmektedir. 1992 yılında dış borç anapara ve faiz ödemeleri 8.088 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 1992 yılı sonu itibariyle toplam dış borç stoku 54.706 milyon dolar düzeyine yükselmiş, mevcut borç stokunun 12.660 doları kısa vadeli, 42.046 milyon doları orta ve uzun vadeli borçlardan oluşmuştur. Mevcut borç stoğu bir önceki yıla göre 4.217 milyon dolar artış göstermiştir.

Geçtiğimiz dönemde ülkemizde uygulanan maliye politikalarının başarısızlığını ortaya koyan önemli bir gösterge kamu finansman dengesinin korunmasına yönelik çabaların sonuçsuz kalmasıdır. 1993 yılı kamu kesimi borçlanma gereğinin GSMH'ya oranının yüzde 9.0 düzeyine çekilmesi hedeflenmektedir. Hedefin kamu kesimi tüketim ve yatırım harcamalarındaki kısıtlamayla sağlanacağı düşünülmektedir. Bu yaklaşım gerçekçi gözükmemektedir. Nitekim 1992 yılı içinde kamu kesimi borçlanma gereğinin GSMH'ya oranının yüzde 8.6 ya indirilmesi öngörülmesine rağmen, ancak yüzde 12.6 ya gerileyebilmiştir. Bu gerçekleşme hedefe göre önemli boyutta olumsuz sapmayı ifade etmektedir.

1993 yılı Konsolide Bütçesi başlangıç ödeneklerine göre bütçe harcamaları 397.7 trilyon lira olarak programlanmıştır. 1993 yılı bütçesinin 1992'ye göre yüzde 91.3 daha büyük olması, bütçe dışındaki fonlardan 63 tanesinin bütçe içine alınmasından kaynaklanmaktadır.

1993 yılı bütçesinin yüzde 45.3'ü cari harcama (yüzde 36.5'i personel, yüzde 8.8'i diğer), yüzde 11.8'i yatırım harcaması, yüzde 42.9'u da transfer harcaması niteliğindedir. 1993 yılı bütçesinin bu yapısı 1992 bütçesine göre cari ve yatırım harcama paylarında azalmayı, transfer harcamalarında artışı getirmektedir.

1993 yılı konsolide bütçesinde gelir hedefi 344.4 trilyon liradır. Böylece konsolide bütçe gelirlerinin GSMH içindeki payının yüzde 6.0 oranında artarak yüzde 28.1'e çıkması hedeflenmiştir. Bu artış beklentisinin nedeni olarak bütçe içine fonların alınması görülmektedir. Gelir ve gider farkı olarak 1993 yılı bütçesinde öngörülen açık 53.3 trilyon liradır. Bütçe açığının GSMH'ya oranının ise yüzde 7.3'den yüzde 4.3'e çekilmesi hedeflenmektedir. Ancak gerek 1992 yılı gerçekleştirmeleri gerekse yılın ilk dört ayındaki veriler öngörülen bütçe açığının gerçekçi olmadığını göstermektedir.

Nitekim, 1992 yılında da bir önceki yılın açığı hedef alınmasına rağmen 1991'de 33.316 milyar lira olan konsolide bütçe açığı ertesi yıl 43.606 milyar liraya yükselmiştir. 1993 yılı Ocak-Nisan dönemi itibariyle ise bütçe gelirlerinin yüzde 96.1, konsolide bütçe harcamalarının yüzde 120 arttığı, böylece 35.822 milyarlık bir harcama fazlasının olduğu belirlenmektedir. 1992 yılının aynı döneminde konsolide bütçe açığı ise 11.473 milyar düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu rakamlar 1993 Ocak-Nisan döneminin bir önceki yılın aynı dönemine göre konsolide bütçe açığının yüzde 212.2 artış kaydettiğini ortaya koymaktadır.

1993 yılı Ocak - Nisan döneminde konsolide bütçe gelir ve harcama yapısı alt ayrımlar itibariyle şu şekilde gelişme göstermektedir. Önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 96.1 artan konsolide bütçe gelirleri vergi gelirlerinde yüzde 86.7, vergi dışı normal gelirler de yüzde 98.9, özel gelirler ve fonlarda yüzde 151.9 ve katma bütçe gelirlerinde yüzde 60.9 artışla gerçekleşmiştir. Bu şekilde konsolide bütçe gelirleri 86.673 milyar lira olmuştur. Aynı dönemde harcamalar geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yüzde 120 artarken, cari harcamalar yüzde 80.6, yatırım harcamaları yüzde 95.1 artmış, transfer harcamaları 63.436 milyar ile 122.495 milyar liralık toplam harcamaların yüzde 51.8'ini teşkil eder. Yüzde 172.4 oranında artmıştır.

Kronikleşen bütçe açıkları, kamu harcamalarını karşılama gereksinimi her geçen yıl borçlanma gereğini daha fazla artırmaktadır. 1993 yılı Ocak - Nisan döneminde 30.1 milyar lira açık veren konsolide bütçe nakit dengesi 1.8 milyar lira dış borçlanma, 11.4 milyar lira Merkez Bankası avansı 16.9 milyar lirası ise iç borçlanma ve hazine bonosuyla finanse edilmiştir. 1992 yılı sonunda 181.952 milyar lira olan iç borç stoku 1993 Mart ayı sonu itibariyle 220.319 milyar liraya yükselmiştir. Yılın ilk çeyreğindeki iç borç artışı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 107.4 oranındadır. Diğer faktörlerle birlikte borç yükü enflasyonda öngörülen düşüşünde sağlanamaması sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Mevcut veriler 1993 yılı hedefleri arasında yer alan kamu kesimi finansman açığı, bütçe açığı, ihracatın artırılması, yıllık fiyat artışı konularında hedefe ulaşılabilmesi gerçekçi görülmemektedir.. Ekonomik yönden muhtemel gelişimin 1992 yılına benzer şekilde olacağı söylenebilmektedir.

Ülkemizin makro ekonomik dengeleri yukarıda anlatılan çerçevede seyrederken, 24 Haziran 1993 tarihinde açıklanan koalisyon Protokolünün ülkemizin temel sorunlara bakışı şu şekilde değerlendirilebilmektedir.

DYP - SHP KOALİSYON PROTOKOLÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kit'ler ve Özelleştirme

24 Haziran 1993 tarihinde DYP ve SHP tarafından imzalanan Koalisyon protokolu yeni oluşacak Hükümetin politikasının ana çizgisinin, hızlı ve kapsamlı bir özelleştirme uygulaması ve kamu işletmelerinin tasfiyesi olacağını göstermektedir. "Türk ekonomisinin makro dengeler yönünden önemli sorunları vardır". ifadesine yer verilen koalisyon protokolunda; bu sorunların çözülmesi kamu sektörünün küçülmesi, yeniden yapılandırılması ve reform programının uygulanması çerçevesinde bir "KİT reformu" ve "özelleştirme" yapılmasına bağlanmıştır.

KİT reformu, yeniden yapılandırma ifadeleri, Koalisyon Protokolünde yer alan; "Özelleştirme büyük zararlara yolaçan ve satışı mümkün olmayan kuruluşların tasfiyesi ve kapatılması uygulamasıyla birlikte yürütülecektir" ve nihayet "2000 li yıllarda Türkiye'yi KİT yükünden kurtaracak şekilde uygulanacaktır" görüşleri, 19 Kasım 1991 tarihinde imzalanan protokol ve 25 Kasım 1991'de açıklanan Hükümet programında yer alan KİT'ler konusundaki görüşlerden bir

kopmayı göstermektedir. Başka bir söyleyişle, DYP-SHP koalisyon protokolunun KİT'ler ve Özelleştirme konusunda yaklaşımı 1980'li yıllarda egemen olan siyasi iktidarların yaklaşımını yansıtmakta, ANAP iktidarlarında savunulan görüşlerin bir uzantısı durumundadır. Bugün de, kamu sektörünün küçültülmesi, KİT'lerin özelleştirilmesi ağırlıklı olarak bir " siyasi tercihi" yansıtmaktadır.

Nitekim, Türkiye Özelleştirme, Yeniden yapılanma ve Özelleştirme Kurumu TÖYÖK'ten söz edilmemesi, Koalisyon Hükümetinin önceki metinlerdeki deyişiyle "her ne pahasına olursa olsun özelleştirme" politikaları özelleştirme konusundaki radikal çözümü yansıtmaktadır. Bu yönüyle de, sermayenin beklentileri doğrultusundadır. İstanbul Ticaret Odası'nın 23 Haziran 1993 tarihli "KİT'lerin özelleştirilmesiyle ilgil olarak hazırladığı notta TÖYÖK'le ilgili şu görüşlere yer verilmiştir. "...TBMM'ne intikal eden TÖYÖK' Kanun Tasarısı ve bunun öngördüğü kuruluşu yararlı görmediğimizi belirtmek isteriz..." TÖYÖK kurulsun kurulmasın, KİT'lerin özelleştirme sürecini bir termin programına bağlamak yerinde olacaktır. "TOBB tarafından hazırlanan notun başka bir yerinde ise "KİT'lerin kârlı bir ekonomik işletme olmalarını önleyen bu sorunlar mevcut sistemde halledilemediğine göre tek çözüm bu kuruluşları özelleştirmek olmalıdır" görüşleri savunulmaktadır.

Birinci koalisyon hükümetinin hedef ve vaatlerinde KİT'leri politik ve bürokratik müdahalelerin dışına çıkarıp, kendi organları kanallarıyla iyi ve profesyonel yönetime kavuşturulacağını, yeniden yapılanma ile ekonomide verimin ve rekabetin temel amaç olduğu ifadelerine yer verilirken, bu doğrultuda hiçbir şey yapılmamıştır. Başka bir söyleyişle, KİT'lerin bütçeye ve hazineye yük olmaları önlenememiş, KİT'lere yeni yatırımlar yapılmamış, teknolojileri yenilenmemiş, modern işletmecilik ilkelerine uyulmayarak, KİT'lerin sorunları ağırlaştırılmıştır. Özelleştirilen KİT'lerin parasının ise " bütçeye yama" yapılması bir başka olumsuzluktur. Bütün bunlar KİT'lerin özelleştirilmesi için gerekçeler yaratıldığının bir göstergesi olurken; öte yandan KİT'ler konusunda koalisyon hükümetinin önemli bir çelişkisini de yansıtmaktadır.

KİT'ler konusunda Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu TÜRK-İŞ'in görüşleri Başkanlar Kurulu Raporlarında, Genel Kurul raporlarında belirtilmiş, çeşitli platformlarda pekçok defa dile getirilmiştir. 25 Haziran 1993 tarihli açıklamada TÜRK-İŞ Genel Başkanı tarafından bu görüşler şu şekilde ifade edilmiştir. TÜRK-İŞ kamu işletmelerinin halkımızın çıkarları doğrultusunda rasyonel bir biçimde çalışmasını, sosyal devlet anlayışı içinde verimli istihdam imkanları yaratmasını, siyasi partilerin müdahalesinin dışına çıkarılarak özerkleştirilmesini ve çalışanlarına insanca yaşama koşulları sağlanmasını savunmuştur. TÜRK-İŞ Kamu iktisadi teşebbüslerine ilişkin olarak, dünyadaki gelişmeleri de göz önünde bulundurarak, ülkemize, halkımıza ve çalışanlara zarar vermeyecek yapısal değişimleri de tartışmaya açık olduğunu ifade etmiştir. ./..

TÜRK-İŞ'in bu görüşlerine rağmen, KİT'lerin özelleştirilmesi konusunda görüşleri alınmamış, koalisyon protokolunda KİT'lerde çalışanların temsilcisi örgütlerle görüşme yapılacağı konusunda ifadelere yer verilmemiştir.

Bugün izlemesi gereken politika; özelleştirme çalışmalarını ülkemizin gerçeklerine göre gözden geçirmek, yapılan özelleştirmelerin olumsuz sonuçlarından yararlanmak- " özelleştirelim kurtulalım" tercihinden önce KİT'lerin reorganizasyonu üzerinde durmak gerekirken hızlı ve kapsamlı bir özelleştirme uygulaması çalışanlara dayatılmaktadır.

Gelişmiş ülkeler kendi sorunlarının bir çözüm yolu olarak neo-liberal arayışlar çerçevesinde gündeme gelen özelleştirme politikalarını sorgulayıp, yeniden sosyal adalet ilkelerinin ön plana çıktığı politikaları hayata geçirirlerken; koalisyon iktidarı, çalışanların kaygılarını gözardı ederek sermayeden yana bir politikayla KİT'lerin özelleştirilmesi uygulamalarını hızlandırmaktadır. KİT'ler konusuna, kalkınma, istihdam, toplumsal adalet gibi kavramlara ülkemizin her şeyden önce gelişmekte olan bir ülke olduğu gerçeğini, Alman özelleştirme- sinin sorumlularından . Christoph Urban'ın deyişiyle "Türk Çözümü"nü gözardı eden siyasal yaklaşım, KİT'lerin " her ne pahasına olursa olsun özelleştirelim" tercihinin getireceği risk ve sorunların büyüklüğünü de hesaba katmak durumundadır.

İş Güvencesi, İşsizlik Sigortası

Koalisyon Protokolunda yer alan "çalışma yaşamında yaygınlaşma eğilimi gösteren sendikasıztırtma, sigortasıztırtma ve güvencesiz kılma çabalarına karşı yeni önlemler alınacaktır," ifadesi umut vericidir. Ancak iş güvencesi ve işsizlik sigortası yasa tasarısının ülke gündeminde yer aldığından bu yana özelleştirme ve taşeronlaştırtma yoluyla binlerce işçi işinden çıkartılmış ve sendikasıztırtılmıştır. İşsizlik ülkemizde önemli bir sosyo-ekonomik sorun olarak olumsuzluğunu sürdürürken, I. Koalisyon hükümetinin ILO'nun 158 sayılı sözleşmesini onayla(ya)maması, işsizlik sigortasını getir(e)memesi çalışanların varolan olumsuz koşullarını daha da ağırlaştırtmıştır. II.koalisyon hükümetinin bu olumsuz koşulları da dikkate alarak çalışanlara "iş güvencesi" getiren 158 sayılı sözleşmenin onaylanması ve "iş hukuk"a yansıtılması, işsizlik sigortasının getirilmesi yönünde ivedi olması gerekmektedir.

./..

./..

Vergi

" Vergi yükünün vatandaşlar arasında adaletli ve dengeli dağılımına özen gösterilecek ve gelir dağılımı bu yoldan da düzeltilecektir. Bu çerçevede vergi oranları yeniden gözden geçirilecek ve vergi kaçak ve kayıpları önlenecektir..." şeklinde Koalisyon Protokolunda vergiyle ilgili yeralan ifadeleri kuşkusuz olumlu karşılıyoruz. Ancak bu ifade, TÜRK-İŞ'in savunageldiği gelir dağılımının bozuk olduğu iddiasını doğrularken, öte yandan I Koalisyon Hükümetinin üzerinde çalıştığı "Vergi Reform Paketi"nin hayata geçmemesi bir yana, vergi sistemimize adil bir yapıyı kurmak üzere bir şey getirmediğinin de itirafı olmaktadır. Bu alanda yapılması gereken; asgari ücretin vergi dışı bırakılması, vergi dilimlerinin gerçekçi bir şekilde gözden geçirilmesi, ücretliler için uygulanan özel indirim konusunda yeni bir düzenleme yapılması yoluyla ücretli ve sahit gelirler için "iyileştirme" yapılması ve bu yolla da gelir dağılımının düzeltilmesidir. Toplumun genelinde kabul gören vergi sisteminin bozukluğunu gidermek amacıyla "hızlı ve kapsamlı" bir "vergi reformu"na her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır.

Ekonomik ve Sosyal Konsey

Koalisyon Protokolunda "sosyo ekonomik istikrar ve uzlaşma ortamı büyük öneme sahiptir. Bu amaçla batıdaki örneklerine paralel bir 'Ekonomik ve Sosyal Konsey' kurulacaktır" ifadeleri yer almaktadır. TÜRK-İŞ, katılma, sorumluluk, karşılıklı çıkar ve dengelerin korunduğu bir uzlaşmadan yanadır. Ancak, endüstriyel ilişkiler içinde yer alan çeşitli kesimlerin isteklerini yoğunlaştırdıkları 1993 Türkiye'sinde "Ekonomik ve Sosyal Konsey" tikanıklığının baş gösterdiği en kritik dönemlerde işçi sınıfının yapacağı bir özveri, daha doğrusu çalışanları sömürmenin bir aracı olarak düşünülemez. Ülkemizi yoksullaştıran, toplumsal dengeleri bozan şartları ortadan kaldıracak bir sisteme ihtiyaç vardır. TÜRK-İŞ tarafından bu çerçevede 'Ekonomik ve Sosyal Konsey' önerisi, tüm toplumsal sınıf ve tabakalar açısından üst düzey bir danışma organı ve diyalog platformu olarak değerlendirilmektedir.

Kamu Çalışanlarının Örgütlenmesi

Koalisyon protokolunda kamu çalışanlarının sorunları, Devlet Personel Rejimi, kamu çalışanlarının sendikal haklarının sağlanması ve geliştirilmesi de gösterilerek yeniden düzenlenecektir" diye bir cümleyle ifade edilmiştir. Kamu

çalışanlarının sorunları değişik uygulama ve yaklaşımlarla giderek artmaktadır. Kamu çalışanlarının sendikalaşma ve toplu pazarlık yapmalarına imkan veren, 87 ve 151 sayılı ILO sözleşmelerine uygun düzenlemelerin "iç hukuk" a yansıtılması da kısa vadede çözüm bekleyen sorunların başında gelmektedir.

Demokratikleşme, Güneydoğu, Sosyal Devlet

TÜRK-İŞ Genel Başkanının açıklamasında yer aldığı üzere " Koalisyon Protokolunda demokratikleşme, üniter devlet yapısının korunması, sosyal hukuk devleti, laiklik devlet yönetiminde dürüstlük ve saydamlık, çağdaş Atatürk Milliyetçiliği, insan hakları, terörle mücadelede hukuk devleti anlayışına ve insan haklarına saygının esas alınması, olağanüstü hal uygulamasının kaldırılması, koruculuk sisteminin tasfiyesi, ülkemizin etnik ve kültürel zenginliğinin özgürce geliştirilmesinin önündeki engellerin kaldırılması, sendikalar üzerindeki siyaset yasağının kaldırılması, meslek kuruluşlarının özerkleştirilmesi, konularında yer alan ilkeleri, önemli ve olumlu yükümlülükler olarak kabul ediyoruz.

Koalisyon Protokoluna Genel Bakış

I. Koalisyon Hükümetinin 20 aylık icraatı hükümet programı, protokol ve eklerinde yer alan hedef ve vaatlere uyulmadığını göstermektedir. Başka bir söyleyişle, çalışanları yakından ilgilendiren vaatler tutulmazken, hükümetin genel olarak sermayeden yana bir sosyo-ekonomik politika izlediği söylenebilmektedir. Bu durum, " 500 Günün Anatomisi" adlı TÜRK-İŞ tarafından çıkarılan kitapçıkta somut bir şekilde ortaya konmuştur. Koalisyon protokolunda yer alan ve olumlu nitelendirilebilecek yaklaşımlar bulunmasına rağmen I. Koalisyon hükümetinin icraatı iyimser olmamızı güçleştirmektedir. KİT'lerin özelleştirilmesiyle ilgili yaklaşım ise, hem çalışanların örgütlerinin görüş ve önerilerinin alınmaması hem de Türkiye gerçeğine uymadığından kabul edilir nitelikte değildir. Bu nedenle, KİT'lerin özelleştirilmesi konusunun Türkiye gündeminin ağırlıklı konusu olmaya devam edeceği söylenebilir. Öte yandan, çalışanlara yapılan vaatler ile sermayeye yapılan vaatler arasında önemli gelişmeler bulunmaktadır. Bu gelişmelerin hangi politikalarla en aza indirilip, uzlaşmanın sağlanacağı ise önemli bir soru olarak ortadadır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı'nın su sözleri Koalisyon Protokoluna çalışanların bakışını özetlemektedir : TÜRK-İŞ, ülkemiz, işçi sınıfı ve tüm çalışanlar lehine atılacak her somut adımı destekleyecektir. TÜRK-İŞ, ülkemiz, işçi sınıfımız ve tüm çalışanlar aleyhine atılan her adım karşısında, meşru ve

Ülkemizde 1980'li yıllarda kamu sektörünün ülke ekonomisindeki ağırlığını küçülten siyasi tercihlerin ön plana çıkması, bu tercihlerin hükümet programındaki aksine koalisyon hükümetince benimsenmesi KİT'lerin ihmal edilmesini hızlandırmıştır. KİT'lerin genel olarak ihmal edilmesi KİT sorunlarını ağırlaştırırken, ekonominin de içinde bulunduğu sorunlar ağırlaşmış, sosyal ve ekonomik sorunlara yol açarak toplumsal sorunların artmasına neden olmuştur.

Kamu mülkiyetinin ve her türlü faaliyetinin özel sektöre devredilerek, kamunun faaliyet alanının daraltılması anlamına gelen KİT'lerin özelleştirilmesi olayı; kamu malının özel sektöre ve yabancı şirketlere peskeş çekilmesi, gelir dağılımının sermaye lehine bozulması, sendikaların devreden çıkarılmasının nedeni ve sonucu olmaktadır.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri, TEBİAT tarafından düzenlenen 'Ekonomi Çalışma Hayatı ve Yerel Yönetimler Açısından Özelleştirme, Şirketleştirme ve Taşeronluk Uygulamaları Semineri'nde yaptığı konuşmada, 1980 sonrası uygulanan ekonomik politikaların siyasal yapıyla iç içe bağlantısı olduğunu söyleyerek, ekonomiyi değerlendirirken diğer alanlardaki yapılanmayı da gözönünde tutma gereğine işaret etmiştir.

- Ekonomide makro düzeydeki dengesizliğin, bozulan ekonomik istikrar ve bir belirsizlik ortamıyla Türkiye'nin ağır sorunlarla karşı karşıya olduğunu ifade eden TÜRK-İŞ Genel Sekreteri, bu olumsuz politikanın çalışanlara yansımaları ana başlıklar halinde :

- * İşten çıkarma
- * Taşeronlaştırma
- * Özelleştirme
- * ve dolayısıyla sendikasızlaştırma
- * düşük ücret

olarak kendisi gösterdiğini açıklamış ve şu görüşleri savunmuştur.

Çalışanlar, sorumlusu olmadıkları tıkanıklıkların belirsizliklerin aşılması yolundaki yeni fedakarlıkları elbette kabul etmeyeceklerdir.

Öte yandan, istihdam olanaklarının çok sınırlı olduğu, işsizliğin her geçen gün arttığı bir ortamda çalışanların istihdam güvencesi de bulunmamaktadır.

Bu yapı, çalışma hayatının bütün sorunlarını aşan boyutta önem kazanmasına, ülkenin sosyal hayatının olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır.

İşverenlere her çeşit kontrolden uzak tanınan işten çıkartma yetkisi yine işverenler tarafından herşeyden önce maliyet düşürücü bir yöntem olarak görülmekte ve her fırsatta başvurulmaktadır.

İşte, ücretinden başka hiçbir geliri olmayan çalışanların ekonomiye bakışı bu noktada düğümlenmektedir.

Ucuz işgücü çalıştırma amacına yönelik önemli bir diğer oluşum Sendikası-
laştırma'dır. Maliyet düşürmede amaca ulaşma, bu yolla sağlanmaya çalışılmaktadır.

Özel sektörde başlayan, kamu kesiminde de yaygınlaşan taşeron uygulaması belirttiğim gibi sendikasıztırmanın bir yolu olarak kullanılmaktadır.

Bildiğimiz gibi, KİT'lerin yeniden yapılandırılması, reorganizasyonu yerine önceki siyasal iktidarın yaklaşımı benimsenerek özelleştirme uygulamasına devam edildi. Hükümet programında yer verilen KİT'lerin özzerkleştirilmesi yerine PTT gibi karlı kuruluşlar özelleştirme kapsamına alındı.

KİT'lerin bütçeye ve hazineye yük olmaları önlenemedi, yeni yatırım yapılmadı, teknolojileri yenilenmedi, modern işletmecilik ilkelerine uyulmadı. Uyulacağına ilişkin niyet ve işaret de görülmüyor.

Özelleştirilen KİT'lerin parası Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanı Üstün SANVER'in açıklamasıyla "bütçeye yama" yapıldı, yapılmaya devam ediyor.

Bugün de özelleştirme, vergi toplama yerine, kamu mallarının satılmasıyla kamu finansman açığını kapatmaya yönelik bir uygulama, bir tercih olarak sürmektedir

Ekonomik sorunların çözümü için sihirli bir araç olarak sunulan özelleştirme adı altında kârlı işletmeler elden çıkarılmaktadır. Özelleştirmenin diğer adı yağmalatırmadır.

Bugün kamu açıklarının kapatılmasında vergi toplama yerine, özelleştirme tercih ediliyor. KİT'lerin neden zarar eden kuruluşlara dönüştüğü konusuna genellikle değinilmiyor. Öte yandan, son dönemde yapılan araştırmalar mülkiyet şekli değişmesine ve işçi çıkarmasına rağmen özelleştirilen çimento fabrikalarının eskisinden daha verimli, daha kârlı ve etkili olmadığını ortaya koymuştur. Bizce yapılması gereken yeniden sanayileşme, teknolojileri yenileme politikası çerçevesinde KİT'lerin durumunun gözden geçirilmesi ve reorganizasyona gidilmesidir.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreterinin Uludağ Üniversitesi ile Türk Demokrasi Vakfı tarafından ortaklaşa düzenlene "özelleştirme" konulu panelde yaptığı konuşmada şu görüşlere yer verilmiştir.

" Genel olarak özelleştirmenin, kamu mülkiyetinin ve her türlü faaliyettinin özel sektöre devredilerek, kamunun faaliyet alanının daraltılması anlamına geldiği söylenebilmektedir. Kuşkusuz bu siyasi bir tercihtir ve halkın birikimlerinin özel sektöre ve yabancılara peşkeş çekilmesi, rekabet, kar ve özel mülkiyetin dışında kalan unsurların faaliyetlerinin en aza indirilmesi anlamına da gelmektedir. Bu anlayışın, geçen yıllarda sendikaları demokrasinin vazgeçilmez kurum ve kuruluşları arasında görmediği örnekleriyle ortatadır.

Özelleştirmenin Dünya ekonomisine entegre olmak için gerekli olduğu savunulmaktadır. Dünya ekonomisiyle bütünleşme çabaları doğru ve gereklidir. Ancak dünyadaki ekonomik ve siyasal dönüşümler bölgesel işbirliği gibi başka alternatifleri de gündeme getirmiştir. Öte yandan, geçen on yıl boyunca dünyada egemen olan neo-liberal doğrultuda uygulanan politikalara rağmen devletin-kamunun rolünün azalmayıp tersine arttığını gösteren göstergeler mevcuttur. Ekonomik istikrar ve gelişmenin kamu sektörüyle sağlandığı bizim gibi ülkelerin yanı sıra İtalya, Fransa ve G.Kore gibi ülkeler örneğinde de görmek mümkündür."

" Öte yandan işletmeci KİT'lerin 1989 yılında 1 trilyon 103 milyar, 1990'da 920 milyar lira kâr ederken, 1991'de seçim ekonomisi nedeniyle 12 trilyon 485 milyar lira zarar etmesi çarpıcı bir gösterge olmaktadır. Teknolojiye ayak uydurmadığınızda, yatırım yapmadığınızda, arpalık olarak kullandığınızda, bir de politik emellerinize alet ettiğinizde KİT'lerdeki zarar kaçınılmaz olmaktadır"

" KİT'lerin bütçeye yük olup olmama meselesi de yukarıdaki göstergeyle açıklanabilir. Özelleştirmeye, KİT'lerin bütçe üzerindeki yüklerinin hafifletilmesi amaçlanırken, özelleştirme uygulamalarının kârlı kuruluşlardan başlatılması da söz konusu yaklaşımı çürütmekte, gizlenen siyasi tercihi ortaya çıkarmaktadır. Bütçe açığının kapatılması için gelir artışına gerek vardır, bunun ilk şartı da ciddi bir vergi reformudur."

"Piyasa mekanizmasının gelişmediği, toplumsal çıkar gruplarının örgütlenemediği, çalışanların, tüketenlerin örgütlenerek sosyal ve ekonomik dengeleri kuramadıkları ülkemizde, özelleştirme yoluyla serbest piyasaya işlerlik kazandırılacağı, bu şekilde özelleştirilen KİT'lerin verimli çalışarak ekonominin performansını yükselteceği görüşü bize göre dayanıksızdır. Özelleştirerek mülkiyetin el değiştirmesi serbest piyasayı oluşturacağım derken, tam tersine serbest piyasanın önünü kapamak, bir tür özel sektör tekeli yaratmak anlamına da gelmektedir. Nitekim Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu 1990 raporunda da yer aldığı üzere özellikle " tekel konumundaki kuruluşların özelleştirme sonucunda özel sektör tekellerine dönüşmemesi, yabancı sermayenin stratejik önemi olan kuruluşlardaki çoğunluğu ele geçirmemesi için önlem alınmalıdır" ifadelerine yer verilerek bu tehlikeye işaret edilmektedir."

" 1985-1992 yıllarında yapılan özelleştirme uygulamalarının sonuçlarına baktığımızda kısaca şu belirlemelerde bulunabiliyoruz".

"Özelleştirilen bazı kuruluşlarda verimlilik artmamıştır. MPM'nin " 1.Verimlilik Kongresi"ne sunulan "Türkiye Çimento Sanayi" adlı tebliğ, mülkiyeti el değiştiren firmanın etkinliğini arttırdığını gösteren verilere rastlanılmadığını ortaya koymuştur."

"Öte yandan 1989 yılında Çitosan'a bağlı Afyon, Ankara, Balıkesir, Pınarhisar, Söke çimento fabrikalarının kamu hisselerinin Societe Des Çiments Francais adlı Fransız firmasına satılmasından sonra sözkonusu firmanın 1991 yılı toplam karının 17 milyar lira karı 1988'de 23 milyar lira civarındaydı. Kamu Ortaklığı İdaresine devredilen Adıyaman, Aşkale, Bartın vb. onbir Çimento fabrikasının 1992 yılının ilk dokuz ayındaki toplam kârı ise aynı dönemde 9.7 milyar liradan 222 milyar liraya yükselmiştir. Kamuya ait çimento fabrikalarının kârı artarken, özelleştirilen çimento fabrikalarındaki kar düşüşü en azından düşündürücüdür".

"KİT'lerin blok satış ve hisse senedi yoluyla yabancı sermayeye, satışı, ülkemizi yabancı ülkeler karşısında tam olarak fakirleştiren bir sermaye transferi sonucunu vermiştir. Ülkemizi büyük miktarlarda iç ve dış borç batağına sokan siyasal iktidarlar, dışarıdan dayatılan ve reçetelere uygun bir şekilde Türkiye'nin en üretken işletmelerini yabancılara blok satışı olarak gerçekleştirmektedirler. Türk menkul değerlerinin yurtdışında pazarlamasını sağlamak amacıyla "Türkiye Fonu" adında bir fon oluşturma çabaları da gözönünde tutulursa, borçları yüksek ülkeler için dayatılan reçetenin ülkemiz için de geçerli kılınmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim OECD'nin 8-9 Mart 1989 tarihlerinde Paris'te yapılan Türkiye Konsorsiyumu Toplantısı'nda görüşülen raporda "Türk Hükümeti için borç ödeme kapasitesini geliştirmek, öncelikli konu olmaya devam etmelidir" şeklindeki geçen ifade dış borçlarımız için dayatılan reçete açısından dikkat çekicidir. Dikkati çeken bir başka nokta ise, bizzat kamu Ortaklığı İdaresi Başkanı Üstün SANVER'in, özelleştirilme ile elde edilen gelirlerin kamu açıklarının kapatılmasında, başka bir ifadeyle bütçeye yama yapılmasından duyduğu kaygıları açıklamasından da anlaşılmaktadır."

" Dünya Bankası KİT Raporu'na göre KİT'lerde çalışanların üçte birinin işsiz kalacağı görüşlerine yer verilmektedir. Bu olgu, işçi hareketinin üzerinde ısrarla durduğu özelleştirmenin işsizliğe yol açacağı görüşüne haklılık kazandırmaktadır."

Nitekim, Yüksek Denetleme Kurulu'nun 1991 yılı verileri, son sekiz yılda KİT'lerde çalışan işçi sayısındaki düşüşün devam ettiğini göstermektedir. Aşağıdaki tablo'dan da görülebileceği gibi 1984 yılında KİT'lerde çalışan işçi sayısı 442.187 iken 1991 yılında 422.013'e düşmüştür. 1992 yılındaki özelleştirme politikalarının hız kazanmasıyla birlikte bu sayının 400 binin altına düştüğü tahmin edilebilmektedir.

TABLO : 1 KİT'LERDE ORTALAMA İSTİHDAM

Yıllar	İşçi Sayısı	Memur Sayısı	Sözleşmeli Personel Sayısı	Toplam Personel Sayısı
1981	-	-	-	553.349
1982	-	-	-	558.057
1983	-	-	-	664.251
1984	442.187	140.072	-	682.905
1985	449.609	245.471	-	696.557
1986	468.461	240.295	14.256	723.012
1987	458.423	196.467	73.337	728.227
1988	445.599	123.441	162.140	731.180
1989	429.738	57.314	228.416	715.468
1990	443.004	34.068	243.111	720.183
1991	422.013	21.758	257.048	700.819

KİT'lerde yanlış istihdam politikası ve eski teknoloji gibi yapısal bozuklukların yanında, son günlerde yüksek oranlı reel ücret artışlarının da bütçe ve ekonomi üzerindeki yükleri ağırlaştırdığı ileri sürülmektedir.

Bu görüşler doğrultusunda; bir yandan KİT'lerin yatırımları reel olarak geriletilerek finansman açığının daraltılması imkanı sağlanmaya çalışılırken, öte yandan özelleştirme ve taşeronlaştırma politikaları ile işten çıkarma ve ücretleri düşürme politikaları uygulamaları yaygınlaştırılmaktadır.

İşletmeci KİT'ler 1989 yılında 1 trilyon 103 milyar lira kâr ederken; aynı KİT'ler 1990 yılında 920 milyar, 1991'de izlenen seçim ekonomisi nedeniyle 17 trilyon 625 milyar ve sonraki yıl 16 trilyon 490 milyar zarar etmiştir. Bu zarar izlenen ekonomik politikadan kaynaklanmaktadır. Enflasyonu önlemek adı altında yürütülen fiyat politikaları, özellikle kamu kesiminde fiyatlara üst sınır getirerek enflasyonu önlemek biçiminde olmuştur.

Oysa yapılan bilimsel çalışmalar, kamu sektöründeki fiyatları en çok ithal girdi maliyetlerinin etkilediğini ortaya koymaktadır.

Bu gerçeğe karşın sürekli olarak gündeme getirilen konu, ücretlerin yüksekliği ve maliyet içindeki payıdır.

Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere 1979 yılında satış hasılatı içinde yüzde 24.2 oranında olan işçilik harcamaları, " 12 Eylül Dönemi"nde yürütülen ekonomik ve sosyal politikalarla 1984 yılında yüzde 9.4'e düşürülmüş ve fakat daha sonra sürdürülen mücadelenin bir yansıması olarak 1992 yılında yüzde 19.2'ye yükselmiştir.

TABLO : 2 KİTLER'DE İŞÇİLİK GİDERİ İLE SATIŞ HASILATI

Yıl	(1)	(2)	2/1	% 'si
	İşçilik Gideri(*)	Satış Hasılatı(*)		
1979	112	463		24.2
1984	580	6.201		9.4
1990	11.458	81.005		14.1
1991	25.117	133.013		18.9
1992 (1)	43.973	228.855		19.2
1993 (2)	70.294	354.532		19.8

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Program

(*) Milyar TL.

./..

Durum ortada iken, son zamanlarda sendikaların "yüksek zam" istedikleri ya da "işçilerin enflasyonun üzerinde zam" aldıkları gibi işveren yakınmaları kamuoyunu olumsuz etkilemek ve yönlendirmek gayretlerinden başka bir anlam taşımamaktadır.

Öte yandan 2000'li yılların eşiğinde, çağdaş dünya ile bütünleşme, ILO norm ve ilkelerini hayata geçirme iddiasındaki ülkemizin, bizzat siyasi iktidar eliyle istihdam güvencesini ortadan kaldırma, ucuz ve kaçak işçi çalıştırma politikaları giderek yaygınlaşmaktadır. Siyasi iktidar, özelleştirme politikasına paralel taşeronlaştırma politikalarıyla da, çalışanların en doğal hakkı olan örgütlenme ve toplu iş sözleşmesi yapma haklarını gözardı ederek, sendikasızlaştırmayı teşvik etmektedir. 94 sayılı ILO sözleşmesi ve aynı amaca yönelik Bakanlar Kurulu Kararnamesine rağmen taşeronlaştırmanın kamuda yaygınlaşması, işverenlerin de bu sistemi sürdürmeleri işçi hak ve özgürlüklerine olumsuz bir müdahalenin yanında çalışma barışı, toplumsal barış ve uzlaşma önünde önemli bir engel oluşmaktadır.

VERGİ

İkinci koalisyon hükümeti'nin "Koalisyon Protokolü"nde, birinci koalisyon hükümetinde olduğu gibi önemle üzerinde durulacağı belirtilen konulardan biri de önceki bölümde de değinildiği üzere vergi sorunudur.

Bugün ülkemizde hemen her kesiminde üzerinde kolaylıkla uzlaşmaya varıldığı konulardan biri, verginin haksız ve adaletsiz dağıldığıdır. Vergi sisteminin gelir dağılımını bozan ve ekonomik istikrarı önleyici etkileri, bugün ciddi ve acil bir vergi reformunu zorunlu kılmaktadır.

İkinci koalisyon hükümetinin protokolünde "...Vergi reformu öncelikle ele alınacak..." , "... Vergi yükünün vatandaşlar arasında adaletli ve dengeli dağılımına özen gösterilecek ve gelir dağılımı bu yoldan da düzeltililecektir. Bu çerçevede vergi oranları yeniden gözden geçirilecek ve vergi kaçak ve kayıpları önlenecektir. Kayıt dışı sektör denetim altına alınacaktır. Böylece sosyal devletin gerektirdiği harcamaları karşılayacak sağlam kaynağa dayalı gelir artışları sağlanacaktır" şeklinde yer alan ifadelerin olumlu olmakla birlikte ihtiyatla karşılanması gerekmektedir.

Zira, birinci koalisyon hükümeti protokol ve programında da benzer ifadeler yer almakla birlikte, bunu gerçekleştirmek üzere vergi reformu yasa tasarısı olarak getirilen düzenlemelerin vergi sisteminde adil bir yapıyı kurmaktan çok uzak olduğu, gerekli düzenlemelerin yapılması yerine makyajla yetinildiği görülmüştür. Nitekim geçtiğimiz dönemde konfederasyonumuz gerek Türk Vergi Sistemi gerekse Yasa tasarısı hakkındaki görüşlerini çeşitli platformlarda açıklamış ve getirilmek istenen yapılanmayı özellikle çalışanlar açısından ortaya koymuştur.

Konuyla ilgili olarak oluşturulan Vergi Konseyinde Konfederasyonumuz görüşleri ve istekleri ayrıca belirtilmiştir. Bu arada Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından, hazırlanan ve bazı vergi yasalarında değişiklik öngören tasarı ile ilgili Konfederasyonumuzun görüş ve önerileri Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'nda da Genel Eğitim Sekreteri tarafından açıklanmıştır.

Genel Eğitim Sekreteri'nin açıkladığı Konfederasyonumuz görüş ve önerileri özetle şu şekildedir :

"Geride bıraktığımız yıllar, ülke genelinde verginin, daha doğru ifadeyle vergide adaletsizliğin tartışıldığı ve fakat bu alanda gerekli düzenlemelerin gözardı edildiği bir dönemi kapsamıştır.

İşçi kesimi olarak bu konuyu çeşitli platformlarda sürekli olarak gündeme getirdik.

Nitekim, tasarı hazırlanmadan önce açıkladığımız görüşlerimizi anabашlıklar halinde sizlere sunmak istiyorum. Böylece bu görüş ve tesbitlerimizin tasarıda ve ölçüde yansımaları bulduğu da ortaya çıkacaktır.

Tesbitlerimize göre ;

- * Türkiye'nin mevcut vergi sistemi rasyonel ve modern olmaktan çok uzak bir yapıya büründürülmüştür. Geline nokta vergi disiplininin iyice uzaklaşmış, sistemli vergi politikalarının yürürlüğe konulmasını kolaylaştıracak sağlıklı yapılar yok edilmiştir.
- * Vergi kayıpları artmakta, vergi ödememe özendirilmektedir.
- * Sosyal karakterli nitelik taşımayan dolaylı vergiler vergi gelirlerinin büyük bir bölümünü oluşturmaktadır.
- * Gelir ve kurumlar vergisi yasaların da yapılan değişikliklerle yatay dikey adalet ilkelerinden sapılmıştır.
- * Kanun Hükümünde Kararnamelerle vergi sistemi zedelenmektedir.

- * Bakanlar Kuruluna vergileme konusunda çok geniş yetkiler tanınmıştır. Bu kadar geniş yetkiler şimdiye kadar ücretliler lehine kullanılmadığı gibi vergilemede belirsizlik de yaratmaktadır. Oysa vergide belirlilik ve açıklık ilkeleri hakim olmalıdır.
- * Vergilendirme alanının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu çerçevede mevcut sistemin vergileme dışında bıraktığı alanlar sisteme dahil edilmemelidir.
- * Ücretliler üzerindeki vergi yükü, yapılan düzenlemelerle düşürülmek bir yana azaltılıyor görüntüsü altında artırılmaktadır. Oysa kabul edileceği gibi gelir vergisinin temel ilkelerinden olan " ayırım ilkesi" ücret gelirlerinin daha hafif vergilendirilmesini gerekli kılmaktadır.
- * Bizim işçi kesimi olarak beklentimiz, gelir vergisi tarifelerinde dilim sayısı artırılarak, alt dilimlerin vergileme oranının indirilmesidir.
- * İstihdam vergilerinin yükünün azaltılması yönünde düzenlemeler yapılması gerekir.
- * Kurumlar vergisi gerçek kimliğini yitirmiştir.
- * Sermaye kesimine tanınan muafiyet ve istisnalarla kamu gelirleri kısılmaktadır. Vergi istisna ve muafiyetleri gözden geçirilmelidir. Yapılacak destekler üretim aşamasında ve kamu harcamalarıyla olmalıdır.
- * Servet beyanı esaslı vergi kayıp ve kaçığının önlenmesinde etkin bir güvenlik önlemidir. Otokontrolün sağlanması yönünden sistem yeniden getirilmelidir.
- * Vergileme de kaynak kaybına neden olan götürü vergilemenin kapsamı daraltılmalıdır.

Bu tesbitlerimiz toplumun genelinde kabul görmesine rağmen, bu doğrultuda hazırlanan tasarı ile gerekli düzenlemelerin yapıldığını söylemek, mümkün değildir.

Vergi kanunlarında değişiklik öngören ve kamuoyuna "Vergi reform Paketi" olarak açıklanan tasarı ile vergi sistemimizde daha adil bir yapı kurulduğu maalesef söylenemez.

Yapılan düzenlemeleri reform olarak nitelendirmek bile yanlıştır. Yeniden şekillendirme anlamına gelen, bununla birlikte iyiye doğru köklü değişiklik olarak kullanılan reform sözcüğünü tasarıda gerçekleştirilmek istenen düzenlemeler için kullanmak, bizce doğru bir yaklaşım değildir.

Anayasa'da yer alan hükümlerin yanı sıra, DYP ve SHP arasında imzalanan ortak hükümet protokolü ve daha sonra açıklanan hükümet programında vergi düzenlemeleri ile ilgili görüşlere yer verilmiştir.

Ortak protokolde "Vergi reformu ile birlikte çok etkin bir vergi denetim mekanizması kurulacak ve vergi kaçırma eylemlerine son vermek için çaba gösterilecektir.

" Az kazananadan az, çok kazananadan çok vergi alınmasına yönelik düzenlemeler yapılacaktır" denmektedir. Bunun yanı sıra protokol ekinde Vergi Reformu başlığı altında;

"... Vergi reformunun asıl amacı ise vergi düzeninin ıslahı, vergi gelirlerinin artırılması ve vergi adaletinin sağlanması olacaktır" görüşüne yer verilerek reformun, vergi tabanının genişleyerek, yaygınlaşmasına, vergi kaçaklarının önlenerek vergi tahsilatının artırılmasına, gelir vergisinin üniter yapıya kavuşturulmasına, kentsel rantların yeni vergi düzenlemeleri ile anlamlı ölçüde kamuya aktarılmasına, kamu gelirleri içinde vergi gelirlerinin ağırlığının artırılmasına, bunlarla birlikte vergi gelirlerindeki yetersizlik nedeniyle ortaya çıkan kamu açıklarının neden olduğu enflasyon vergisinin normal vergilerle ikame edilmesine olanak sağlayacağı belirtilmektedir.

Hükümet programında ise;

"Ekonomideki mal hareketlerini kavramak amacıyla belge düzeninin tam olarak yerleştirilmesine çalışılacaktır.

Vergilendirilmesi gereken yeni mükellef grubunun dikkate alınması ve vergi istisna ve muafiyetlerinin gözden geçirilmesi suretiyle vergi tabanı genişletilecektir." şeklinde protokoldeki öngörülerle birlikte ve ilave olarak görüşler belirtilmektedir.

Tasarının genel gerekçesinde de "... ekonomik amaçlar yanında ücretli ve sabit gelirliler üzerindeki vergi yükünün azaltılması, genelde vergi yükünün dengeli dağıtılması ... gibi sosyal amaçlarla öngörülmektedir" açıklamasının yanı sıra "Özellikle vergi sistemlerinde adalet, herkesten ödeme gücüne göre vergi almak şeklinde algılanmalıdır" görüşlerine yer verilmiştir.

Tüm bu görüşlere ve gerekçelere karşın tasarı ile getirilmek istenen düzenlemelerin gerçekleştirilmesi sözkonusu değildir.

Tasarı, özellikle ücretli ve sabit gelirliler için gerçek anlamda bir iyileştirme getirmemektedir. Ekonomimizde kayıt düzeninin yerleştirilmemiş olması diğer gelirlere ulaşılmasını engellemektedir. Mevcut sistem de vergilendirme açısından ücret gelirlerinin en kolay ulaşılabilir ve denetlenebilir gelir olduğu gözönüne alındığında vergilendirmede en çok ve de rahat üzerine gidilebilen gelir grubu durumunda olduklarından olumlu bir düzenleme yapmaya gerek bile görülmemiştir.

Tasarıda ücretlileri yakından ilgilendiren en önemli düzenleme; 193 sayılı GelirVergisi Kanunun 103. maddesi birinci fıkrasını değiştiren vergi tarifesi düzenlemesidir. Gerekçesinde; ekonomik gelişmeye paralel olarak gelir vergisi mükelleflerinin vergi yükünün azaltıldığı ileri sürülen düzenleme, gerçekte bu amaca hizmet etmemektedir.

Türkiye OECD üyesi ülkeler arasında gelir dağılımı en bozuk ülkelerin başında gelmektedir. Ancak buna karşın ücretlerden en fazla kesinti yapılan ülkelerden biri de Türkiye'dir. Bu durumun düzeltilmesi gerekmektedir.

Vergi oranlarının yeniden düzenlenerek vergi dilimlerin oluşturulduğu 1986 yılı baz alındığında yalnızca enflasyon dikkate alınarak 1993 yılı itibariyle 83 milyon lira düzeyinde olması gereken ilk vergi dilimi bugün bilindiği gibi 32 milyon liradır ve yüzde 25 oranında vergilendirilmektedir. Getirilen düzenleme ile ilk 30 milyon liralık dilim için vergi oranı yüzde 20'ye indirilmektedir.

Öte yandan mevcut durum açısından bakıldığında bile yasalaşması durumunda 1994 yılında uygulamaya konacak düzenleme 30 milyon liraya kadar yüzde 20, ikinci 30 milyonluk dilime yüzde 25 vergileme getirmekte. Bugün 32 milyon lira olan mevcut ilk dilimin 1994 yılı için enflasyon öngörüsü doğrultusunda artırılması durumunda dahi 50 milyon lira düzeyine ulaşmaktadır. Yapılan düzenlemenin mevcut ve 1994 yılı için artırılacak olan ilk dilime uygulanması gereği bile yerine getirilmemektedir.

Ücretli ve sabit gelirliilere rahatlama sağlanması adı altında yapılmak istenen yalnızca asgari ücretin vergi dışı bırakılması ifade edilmesine karşın, bu yapılmayarak asgari ücret düzeyindeki gelir vergisi oranının yüzde 25'den yüzde 20'ye çekilmesidir.

Bugüne kadar, bütünsel ve tutarlı yaklaşımlardan uzak olarak yapılan ayarlamalarla ücret gelirini koruma işlevi kalmayan özel indirimin anlamlı düzeye çıkarılması sağlanmalıdır. Anlamlı bir düzeye eriştikten sonra ise erime sürecine girmesini önleyici tedbirlere yer vermek gerekir.

Bugün ücretliler için özel indirim adıyla yapılan uygulamanın düzeyide "En az geçim indirimi" olmalıdır. En az geçim indirimi; çalışanın ailesiyle birlikte yaşamını insan onuruna uygun şekilde sürdürebilmesi için gerekli gelirin vergilendirme dışı bırakılmasıdır.

Mevcut yapıda yaşama standardının en az seviyede sağlanabilmesi için tesbit edilen ücret üzerinde bugün sosyal güvenlik ve zorunlu tasarruf gibi fon kesintileriyle vergi yükü yüzde 37'ye ulaşmaktadır.

En az geçim indirimin dayanağını oluşturan asgari ücretin vergilendirme dışı bırakılması kaçınılmaz zorunluluk durumundadır.

Diğer taraftan vergi dışı bırakılan kesimlerin vergilendirilmesine yönelik düzenlemeleri maalesef tesbit edemedik. Yapılan çalışmalara göre 1992 yılı itibariyle 33 milyona ulaşan seçmenine karşın, 5,5 milyonu ücretli olan 7.400 bin gelir vergisi mükellefi bulunmaktadır. Ülkemizde nedenini bilene-
diğimiz bazı kaygılarla vergi mükellefi sayısını artırmaya yönelik düzenlemeye yer verilmemektedir. Bu noktada, ancak verginin geniş kitlelere adil bir şekilde yansımaları sağlayacak düzenlemelerin reform olarak nitelendirilmesi söz konusu-
dur.

Yapılan araştırmalara göre günümüzde ekonominin yüzde 25'i gibi bir oranını yeraltı ekonomisi oluşturmaktadır. Bu kesimi vergilendirmeye yönelin-
melidir.

Göttürü vergileme belge düzeninin yerleşmesine engel olduğu gibi zincirleme vergi kaçığına neden olmaktadır. Tasarıda göttürü vergilemeyi ortadan kaldırmaya veya en azından kapsamı mümkün olduğunca daraltmaya yönelik düzenleme yerine ihtiyari olarak ve özendirici tedbirler getirilerek yetinilmiştir. Yapılması gereken gelirin kavranamadığı durumlar dışında belge sisteminin yerleştirilmesi için göttürü sistemin kaldırılmasıdır.

Tasarı hazırlıkları sırasında oluşturulan vergi konseyine katılan kuruluşların büyük bir bölümü sistemin kalkmasını önermesine rağmen, bunun gerçekleştirildiği söylenemez.

Diğer bir nokta tasarıda cezalar, gecikme zamları gibi bir çok konuda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir. Bunun yerine enflasyon oranı veya Kamu Bankalarının uygulanan kredi faiz oranları gibi belirli esaslara göre düzenlemeye gidilmesinin daha yerinde olacağı ve karışıklığın önleneyeceği görüşündeyiz. Asgari hadlerin belirlenmesi aynı yöntemle günün koşullarına uygun tesbit edildikten sonra ayarlanabilecektir."

Tüm bunlar dikkate alınarak yeni koalisyon hükümetinin gerçek yaklaşımı önümüzdeki dönemde yapığı düzenlemelerle ortaya çıkacaktır.

FİYAT ARTIŞLARI

Devlet İstatistik Enstitüsü DİE'nin açıkladığı Mayıs'93 enflasyon oranları fiyat artışlarındaki göreceli düşüşün yerini yükselişe bıraktığını göstermektedir. Buna göre; aylık fiyat artışı yüzde 4,7 oranında gerçekleşirken, son 12 aylık yüzde 65.0 yıllık ortalama artış ise yüzde 63.6 oranında gerçekleşti. Mayıs'93 te enflasyonun yeniden yükselmesinde ertelenen KİT zamları etkili olurken; kamu kesimi harcamalarının gelirlerin çok üzerinde seyretmesinin yarattığı kamu açıklarının enflasyonu kronik hale dönüştürdüğü bugün genelde kabul gören bir yaklaşımdır.

TABLO : 1 TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ

AYLAR	Aylık Değişme			12 Aylık Değişme			Yıllık Ortalama Değişme		
	1991	1992	1993	1991	1992	1993	1991	1992	1993
OCAK	4.9	9.4	5.3	62.0	78.5	59.8	60.5	67.5	68.4
ŞUBAT	5.4	5.0	4.0	63.5	77.8	58.2	60.9	68.8	66.7
MART	4.4	4.9	4.8	62.3	78.7	58.0	60.9	70.3	65.0
NİSAN	6.6	3.8	4.4	62.1	74.0	59.0	60.9	71.2	63.8
MAYIS	3.3	0.9	4.7	62.5	69.9	65.0	60.9	71.7	63.6
HAZİRAN	3.0	0.5	-	64.9	65.8	-	61.2	71.5	-
TEMMUZ	1.3	1.3	-	68.6	65.8	-	62.2	71.1	-
AĞUSTOS	4.0	3.8	-	71.0	65.5	-	63.5	70.5	-
EYLÜL	6.1	7.4	-	66.9	67.7	-	64.1	70.5	-
EKİM	6.6	7.6	-	66.5	69.2	-	64.6	70.6	-
KASIM	5.2	4.9	-	66.8	68.6	-	65.0	70.6	-
ARALIK	4.4	2.7	-	71.1	66.0	-	66.0	70.1	-

Tablo -1 deki tüketici fiyatları endeksinde de görüleceği gibi fiyat artışları Nisan'93 ten itibaren yeniden ivme kazanmaya başlamıştır. Mayıs'93 teki yüzde 4.7 lik aylık fiyat artışının pek çok ülkenin yıllık fiyat artışı düzeyinde veya altında olduğunu göstermektedir. Değişik ülkelerdeki 12 aylık fiyat artışları Tablo 2 ile verilmiştir.

TABLO : 2 BAZI ÜLKELERDE OCAK'92 TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ

ÜLKELER	12 AYLIK DEĞİŞİM(%)
KANADA	2.0
JAPONYA	1.3
AVUSTURYA	4.1
BELÇİKA	2.8
DANİMARKA	1.5
FİNLANDİYA	2.1
FRANSA	2.2
ALMANYA	4.4
İTALYA	4.8
PORTEKİZ	8.4
İSVEÇ	4.7
İSPANYA	5.4
YUNANİSTAN	14.4
* TÜRKİYE	65.0

(* Mayıs'93 Enf.Oranı)

Kamu gelirlerini artırma yönünde maliye politikalarında radikal düzenlemelere gidilmemesi, kamu açıklarının iç ve dış borçlanma ile emisyon artışı yoluyla karşılanmasına yönelik politikaların sürdürülmesi etkisini fiyatlar üzerinde göstermeye devam etmektedir.

Öte yandan koalisyon protokolünde enflasyon konusuna yeterince değinilmemesi dikkat çekicidir. Protokol metninin 'Ekonomi' bölümünde, ekonomide makro dengelerin sağlanması için 'KİT reformu' ve 'özelleştirme' ağırlıklı bir tercih olarak görünmektedir. Başka bir ifadeyle, kamu açıklarının kapatılması için KİT'lerin özelleştirilmesi tercih edilmekte, KİT'lerin tasfiyesinden sonra ise kamu açıkları diye birşey olmayacağı varsayımı ile enflasyonun sorun olmaktan çıkacağı öngörülmektedir.

Oysa bilindiği gibi ülkemizi yıllardır 'denk bütçe' yap(a)mamaktadır. Ülkemizde yapısal denebilecek bir gelir/gider sorunu yaşanmaktadır. Enflasyonun çok yüksek olmasının nedenlerinden biri de devletin kısa vadede yüksek faizle borçlanmasıdır. Türkiye vergi oranlarını düşürüp, vergi dilimlerini gözden geçirip, vergiyi yaygınlaştırıp, gelirlerini arttıracığı yerde, bir başka ifadeyle, 'vergi reformu' ağırlıklı bir tercih yapılması gerekirken KİT'lerin özelleştirilmesi yoluyla kamu açıklarının kapatılması hedeflenmektedir. Kuşkusuz bu tercih enflasyonla mücadelede faturanın çalışanlara çıkarılması anlamına gelmektedir.

Çalışanlar açısından enflasyona bakış; enflasyonun düşürülmesi için gösterilecek özverinin enflasyonist süreçten en fazla yararlanan kesimlerden olması gerektiğinde odaklanmaktadır.

İSTİHDAM - İŞSİZLİK

Türkiye'de her geçen gün ağırlaşan istihdam ve işsizlik sorunu ülkenin diğer ekonomik ve sosyal sorunları ile bir bütünlük içerisinde. Ancak diğer sorunlarda olduğu gibi bu konuda da getirilen yaklaşımlar sorunu çözüme kavuşturucu nitelikte değildir.

1990-1994 dönemini kapsayan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı istihdam sorunuyla ilgili iyimser bir yaklaşım getirmektedir. Temel olarak getirilen önlem geçmişte olduğu gibi istihdam gelişmesini sağlayacak ortamın yaratılmasıdır.

1991 yılında kurulan 1. Koalisyon Hükümetinin "Hükümet Programı"nda da "özel istihdam projeleri"ne yer verilerek bu projenin yardımıyla işsizlik sorununa kısa dönemde çözüm aranacağı belirtilmiştir. Ayrıca aynı programda işsizliğin tüm bölgelerde büyük boyutlara ulaştığı, özellikle son yıllarda üretken sektörlerle yapılan yatırımların düşüklüğünün işsizlik sorununu daha da ağırlaştırdığı ifade edilmekteydi.

Yeni Kurulan Koalisyon Hükümeti'nin "Koalisyon Protokolünde ise istihdam ve işsizlik sorununa getirilecek çözüm şu şekilde ifade edilmekte; "Tam istihdama ulaşmak, orta vadeli bir hedeftir. Buna, ekonomik istikrar hedefine ulaşıldıktan ve gerekli kurumsal düzenlemeler yapıldıktan sonra kalıcı, sürekli ve yüksek büyüme hızıyla ulaşılabilecektir." Protokolde ayrıca istihdam yaratıcı politika olarak; KİT reformu programının yaygın ve hızlı bir özelleştirme programı ile sağlanacak kaynaklardan küçük ve orta ölçekli işletmelere esnaf ve zanaatkarlara çiftçilere ek kredi imkanı sağlanacağı ve bu şekilde onların ek istihdam yaratmalarına katkıda bulunulacağı belirtilmektedir. İstihdamı daraltarak elde edilen kaynakların yeniden istihdam yaratmak için kullanılması da bu protokolle her geçen gün ağırlaşan soruna yeni bir çözüm olarak getirilmektedir. Daha açık bir anlatımla KİT'leri reorganizasyona tabi tutup, sağlıklı bir yapıya kavuşturarak yeni istihdam olanakları yaratmak yerine, bunları elden çıkarıp veya kapatıp, var olan istihdam alanlarını daraltarak elde edilecek gelirle yeni istihdam olanakları yaratmaya çalışılacaktır. Bu çözüm anlamlı görülmemektedir.

Protokolde yer alan, orta vadede istihdam ve işsizlik sorununun büyüme ile çözümleneceği şeklindeki yaklaşım, geçmiş dönemlerde yaşanan ve başarısız olduğu görülen yanlışın sürdürülmesidir. Bilinmektedir ki; istihdam artışı sadece ekonomik gelişme ve büyümeye bağlanabilecek bir konu değildir. İstihdam yaratmaya özen gösteren bir büyüme politikası zaman geçirilmeden uygulamaya konulmalı ve bunda tüm üretim sektörlerine yönelik politikalarda istihdam amacını dikkate alan yaklaşımlar getirilmelidir. Kısaca ekonomik politikalar sosyal politikalarla bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bu nokta da KİT'lerin geçmişte ülkede büyüme ve gelişmeyi sağlayan önemli bir etken olduğu, istihdamın gelişmesinde ve yeni istihdam alanlarının yaratılmasında etkili olduğu gözardı edilmemelidir.

Diğer taraftan 1993 yılı programına göre işsizlik oranının bu yıl yüzde 7.0 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Eksik istihdamın ise aynı dönemde yüzde 7.4'e gerilemesi beklenmektedir. Bu öngörülere göre 1993'te toplam işgücünün 20 milyon 846 bin olması, işgücünün 7 milyon 835 bini tarım olmak üzere toplam 18 milyon 806 bininin istihdam olanağı elde edeceği belirtilmektedir. İşsizlik ve eksik istihdam nedeniyle atıl durumdaki işgücünün ise içinde bulunduğumuz 2 yıl toplam işgücüne oranının yüzde 15.9 dan yüzde 14.4'e gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Bugün, toplumun tüm kesimleri, işsizliğin hergeçen gün büyüyen bir sorun olduğunda birleşmektedir. Ancak, son resmi veriler işsizliğin azaldığı yönündedir. Ekim 1992 Hanehalkı İşgücü Anketi Geçici Sonuçlarına göre 58.090.274 toplam nüfusun 40.439.964'ü 12 artı yaş nüfus teşkil etmektedir. İşgücüne katılma oranı yüzde 52.4 ve işgücü 21.184.313'tür. Toplam istihdam ise 1.526.501'i eksik istihdam olmak üzere 19.528.009 dur. Bu yapıda işsiz sayısı 1.656.304 ve işsizlik oranı yüzde 7.8 olarak ifade edilmektedir.

Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçlarına Göre 1990 ve sonrasında işgücü durumundaki değişim şu şekilde görülmektedir.

SİVİL NÜFUSUN İŞGÜCÜ DURUMU (TÜRKİYE 1990-1992)

	İŞGÜCÜ	TOPLAM İSTİHDAM	EKSİK İSTİHDAM	(BİN KİŞİ)		İŞSİZLİK SAYISI	İŞSİZLİK ORANI(%)
				EKSİK İSTİHDAM ORANI(%)	İŞSİZLİK ORANI(%)		
1990 NİSAN	20.549	18.718	1.159	5.6	1.831	8.9	
1990 EKİM	21.146	19.574	1.446	6.8	1.572	7.4	
1991 NİSAN	21.045	19.492	1.488	7.1	1.553	7.4	
1991 EKİM	20.731	19.016	1.337	6.4	1.714	8.3	
1992 NİSAN	20.847	19.172	1.637	7.9	1.675	8.0	
1992 EKİM	21.184	19.528	1.526	7.2	1.656	7.8	

Tabloda da yer aldığı üzere Nisan'92 döneminde istihdam 19.172 bin kişi ve işsizlik oranı yüzde 8.0 olarak belirlenirken son yapılan anket sonuçlarına göre (Ekim'92) istihdam 19.528 bin ve işsizlik yüzde 7.8 olarak gösterilmektedir. Buna göre son dönemde gerek istihdam artış, gerekse işsizlik oranında azalış gibi olumlu bir gelişme olduğu ifade edilmektedir. Ancak belirlenmesi gereken meydana geldiği belirtilen 356 bin kişilik istihdam artışının mevsimlik çalışma dönemi olması itibariyle 237 bininin tarımda gerçekleşmesidir.

Sanayi kesiminde Anket çalışmalarına göre 1992 yılında bir önceki yıla göre ortalama yüzde 6.8, Ekim'92 de bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16.5 oranında istihdam artışı olduğu beliririrken, DİE tarafından gerçekleştirilen imalat sanayinde "Üretimde Çalışanlar Endeksi" çalışmasına göre ise önemli bir gösterge olan imalat sanayiinde çalışan sayısının 1988 yılından sonra azalmakta olduğu, 1988 yılında imalat sanayinde çalışanların 100 olarak kabul edildiğinde 1992 yılında 78.2 düzeyine gerilediği görülmektedir. 1992 yılında da bir önceki yıla göre gerilemenin yüzde 7.6 olduğu ifade edilmektedir.

Söz konusu verilerin gerçekçiliğinin tartışılır olması bir yana gelişmişliğin önemli bir göstergesi olan istihdamın sektörel yapısında nisbi bir iyileşmeye karşın ülkedeki yapısal bozukluğun sürdüğünü göstermektedir. İstihdamın sektörel yapısı incelendiğinde hala tarım kesiminin yoğunluk taşıdığı ortaya çıkmaktadır. Tarımda çalışanların ise tamamına yakın bir bölümü (yüzde 89.6) ücretsiz aile işçisi durumundadır.

İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (%)

	TARIM	SANAYİ	HİZMETLER
1990 NİSAN	49.8	14.2	35.9
1990 EKİM	47.1	15.9	37.0
1991 NİSAN	48.9	15.6	35.5
1991 EKİM	47.6	15.1	37.2
1992 NİSAN	44.6	15.2	40.3
1992 EKİM	45.0	17.6	37.4

Son verilere göre; Türkiye genelinde işsizlik oranı yüzde 7.8 iken bu oran kentsel yerlerde yüzde 11.7 (1.107.066) ve kırsal yerlerde yüzde 4.7 (549.238) dir. Kadınlar, işsizlik oranı açısından kırsal kesimde işsizlik oranını azaltıcı rol oynarken kentsel yerlerde tersi bir etki yapmaktadır.

İşsizliğin bir önemli boyutu yaş grubuna ve eğitim düzeyine göre işsizlik oranlarında görülmektedir. Son veriler bu yönde çarpıcı sonuçlar vermektedir. Yaş grubu itibariyle işsizliğin önemli bir bölümünün (yüzde 41.3) 12-24 yaş grubundaki bölümü yüzde 48.1'e ulaşmaktadır. Yine erkeklerde aynı yaş grubu kentsel yerler esas alınırrsa bu oran yüzde 62.4 düzeyindedir.

Ülkemizdeki mevcut istihdam ve işsizlik sorununa ilişkin bu özet çerçeve bir gerçeği ortaya çıkarmaktadır. Ülke ekonomisi mevcut nüfus artış hızının her yıl getirdiği yeni işgücüne iş bulamamaktadır. İşsizlik sorununun çözümünde nüfus artış hızını düşürmek, eğitim olanaklarını artırmak amacıyla ciddi çalışmalar yapılırken, uzun süreli istihdam yaratma özelliği olan yatırımların büyük bir öneme sahip olduğu dikkate alınmalıdır. Sanayi kesimine yapılacak yatırımlar, sanayi ve hizmetler sektöründe de ek istihdam alanları yaratacaktır.

Ülkede uygulanan istihdam politikaları gözönüne alındığında işgücü piyasalarının yeterince organize edilmeyişinin önemli bir faktör olduğuda ortaya çıkmaktadır.

Sağlıksız ve hızlı göçleri önleyici çalışmalarda zaman geçirilmeden başlatılmalıdır.

Ülkemizin karşı karşıya bulunduğu en önemli sorunlardan birinin işsizlik olduğu, hesaplama yöntemlerinde değişiklik yaparak gizlemeye yönelik çabalar yerine kabul edilmelidir. Sorunun çözümünün kolay olmadığı bilinmektedir. Yüksek ve sürekli bir büyüme hızı yanısıra ekonomik ve sosyal dengenin sağlanmasına özen gösterilmesi, daha çok sayıda insani üretken istihdama dahil edecek yönde yapılanma sağlanması gerçekleştirilmelidir.

Ülkemizin sosyo-ekonomik göstergeleri dile getirildiği gibi çeşitli olumsuzluklar taşırken; işveren kaynaklı bazı incelemelerde bilimsel yaklaşımlardan uzak, spekülasyon amaçlı değerlendirme ve açıklamalara yer verildiği görülmektedir.

"TÜRKİYE'DE ÜCRET ARTIŞLARI" İSİMLİ TİSK İNCELEMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hükümetin 500.gününün icraatının tartışıldığı, bu çerçevede demokratikleşme, ILO'nun 158 sayılı sözleşmesi olan iş güvencesi yasa tasarısının yeniden onaylanması, işsizlik sigortası taslağı yanısıra 1993 yılında yapılacak TİS'ler gibi ülke ve çalışma hayatımızın pek çok konusunun gündemde olduğu bir sırada işveren kesimi "sendikalı işçileri mutlu azınlık" ilân ederek "işgücü maliyetlerinin arttı"ğını, "1980-1991 döneminde OECD ülkeleri içinde en yüksek reel ücret artışının Türkiye'de olduğu"ve "Türkiye'de ücret artışlarının milli gelir artışlarının çok üzerinde seyrettiği"doğrultusunda incelemeler yayınlayarak, "yüksek zam talebi" olması durumunda "üretimin daralacağı, işsizliğin artacağı, yüksek ücretin faturasını sendikasız işçiler, memurlar ve işsizlerin ödeyeceği" şeklinde açıklamalar yapmaları dikkati çekmektedir.

1980'li yılların olağanüstü koşullarında işçi sınıfının temel hak ve özgürlüklerinin ellerinden alınıp, reel ücretlerinin yarı yarıya azaltıldığı koşullarda sesini çıkarmayan; bu olumsuz tabloyu sevinçle karşılayan TİSK, demokratikleşme sürecinin çalışanlar yararına sağlanacağı kayıp hakların iadesi yolundaki gelişmelerden rahatsızlık duymaktadır.

TİSK'in "Türkiye'de Ücret Artışları" adlı incelemesiyle, çalışma yaşamını ilgilendiren önemli yasal düzenlemelerin gündemde olduğu, bunun yanısıra 1993 toplu iş sözleşmelerinin görüşüldüğü bir zaman seçilerek bilimsellikten uzak veri ve çalışmalarla kamuoyu yanıltılmaya, çalışanlar birbirine düşürülmeye ve gündem saptırılmaya çalışılmaktadır.

TİSK'in "Türkiye'de Ücret Artışları" incelemesindeki bazı temel yanlışlar şu şekilde sıralanabilmektedir:

- * Sosyal Yönü İhmal Edilmiş Bir Ücret Kavramı İşçi Sınıfı Tarafından Kabul Edilemez.

İşveren tarafından maliyet unsuru olarak kabul edilen ücret, çalışanlar açısından bakmakla yükümlü oldukları ailelerinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere emeklerinin karşılığı olarak aldıkları bir değerdir. Ülkemizin toplumsal yapısı itibariyle çalışanlar açısından büyük önem taşıyan ücret kavramı, daha iyi yaşama, barınma, sosyal güvenliğe kavuşma, sağlıklı yaşama koşullarının sağlanmasında ana unsur niteliğindedir. Bu bakımdan ücret kavramının ekonomik yönü kadar sosyal yönü de büyük önem taşımaktadır. Çalışanın tek gelir kaynağı ücrettir. Çalışanın ücretinden başka satacak malı, kiraya verilecek mülkü, faiz getirecek parası olmadığı için sosyal yönü ihmal edilmiş bir ücret kavramı çalışanlar tarafından kabul edilemez. Bu nedenle ücrete sadece maliyet unsuru "tasarruf edilebilir maliyet kalemi" şeklindeki işveren yaklaşımının ücretin sosyal yönünü, ücretin insanca yaşanabilir olmasını gözardı eden bir yaklaşıma sahip olduğu açıktır. İşçilerin yaşam standartları, bu standartların sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi esas olarak kendilerine yapılan ücret ödemelerine bağlıdır. Çalışanların bakmakla yükümlü oldukları kişilerle birlikte insan onuruna yaraşır, ülkemizin ve çağın koşullarına uygun yaşama düzeyini sağlayacak ücret gelirlerini talep etmeleri, daha yüksek bir refah düzeyinin ortak amaçları olması değinilen sosyal yönün gereğidir.

Gelir dağılımındaki eşitsizlikleri ortadan kaldırmada temel bir araç olan ücret ödemeleri, sosyal adalet yoluyla sağlanabilecek refahın da etkili bir unsurudur.

Bu çerçevede, çalışanların nisbi emek geliri düzeylerini etkileyen faktörlere bakıldığında, bu faktörlerin birden fazla ve değişik oldukları görülür.

Yaratılan katma değerden üretime katılan faktörlerin aldığı paydan, işyerinden veya işten kaynaklanan ücret farklılığına kadar bir dizi faktör sıralanabilmektedir. Kuşkusuz, bu faktörler arasında ekonomik, sosyal değişmelerden, örgütsel insiyatiflerden kaynaklanan bir etkileşim vardır. Dolayısıyla emek geliri düzeyinin belirlenmesi yönteminin tek bir açıklaması yapılamamaktadır. Ekonominin herhangi bir faktörü gibi ücretin belirlenmesi işlemi de karmaşıktır. Bu nedenle emek geliri belirlenirken birden fazla faktörün birarada değerlendirilmesi gerekmektedir. Üretimde bir maliyet unsuru olan ücretin aynı zamanda ekonomideki tüketim kaynağı olduğu dikkate alınır, ücret kavramının ekonomik boyutu da ortaya çıkmaktadır.

* TISK İncelemesi Gerçek Ücreti Değil, İşgücü Maliyetini Yansıtmaktadır.

Çalışmadaki veriler işçilerin gerçek ücretini değil, işgücü maliyetini yansıtmaktadır. İşgücü maliyetlerinde de ücretin yanısıra 10'u aşkın harcama kalemi yer almaktadır. Bu çerçevede hesaplanan rakamların içinde yönetici aylık ve giderleri, SSK işveren primi, zorunlu tasarruf fonu işveren hissesi, konut fonu, iş elbisesi, korunma malzemeleri, ihbar tazminatı gibi kalemler bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle, işgücü maliyetinin ancak bir bölümünü oluşturan ve çalışanların tek geliri olan ücret verileri göz ardı edilerek, ücretlerin yanısıra 10'u aşkın kalem hesaplama dahil edilirken, kamuoyunun dikkati şışirilmiş "işgücü maliyeti" ne çevrilmek istenmektedir.

* Ücretlerden Elegeçen Oran Ülkemizde Çok Düşüktür.

Öte yandan fonlar, vergiler işgücü maliyetini artırırken, işçinin eline geçen gelirlerin önemli ölçüde azalmasına neden olmaktadır. Çalışmada işgücü maliyetinin ücrete göre çok daha fazla arttığı belirtilmektedir. Ücretlerden yapılan vergi ve fon kesintileri de yapay düzenlemelerle artırılarak elegeçen net ücretin artışı engellenmektedir. Bunun yanısıra piyasa düzenlemeleri de ayrı yöndedir.

Ülkemizde asgari ücret düzeyinde brüt ücretten ele geçen oran yüzde 63.8'dir. Nominal ücretlerin yükselmesiyle birlikte vergi dilimlerinde kaymalar sözkonusu ele geçen oranı daha da düşürmektedir. OECD ortalaması itibariyle bakıldığında brüt ücretten ele geçen oran yüzde 83.4 düzeyindedir.

Kuşkusuz zorunlu tasarruf fonu, konut fonu gibi kalemlerde köklü değişiklikler gerekmektedir. Genel olarak fon ihtiyacını asgari düzeyde tutan ve kaynak ihtiyacı büyük ölçüde bütçe gelirlerini artırarak karşılamaya yönelen bir politikanın egemen kılınması bu yönde bir düzenleme olabilir. Ancak işçilerin kazançlarını arttırma amacını sosyal amaçlı fonların yükünü azaltmanın ötesinde, dengeli ve asgari insanca yaşamayı sağlayacak ve üretim faktörlerini kapsayacak bir gelirler politikası'nın izlenmesi ve bu politikanın hayata geçirilmesi kapsamında ele almak daha adil, daha bilimsel, daha insanca bir yaklaşım olacaktır.

* TİSK Çalışması "Türkiye Geneli Ortalama İşgücü Maliyeti" ni Yansıtmaktadır.

Ücret kavramının işçi sınıfı için ne anlama geldiği, ücrete nasıl bakılması gerektiğini ortaya koyan bu görüşlerden sonra, TİSK anketinin Türkiye geneli için "ortalama işgücü maliyeti"ni de yansıtmadığı görülmektedir.

Çalışmada 1980-1991 dönemi dikkate alınarak AT'de reel ücretlerin onbir yıl boyunca sürekli olarak her yıl bir önceki yıla göre artış gösterdiği 1991 yılı itibariyle yüzde 23 oranında arttığı görülürken, Türkiye'de imalat sanayiinde ücretlerin 1990 yılına kadar reel olarak gerilediği 1980 yılı 100 kabul edildiğinde 1988 yılında 77'e düştüğü gözlenmektedir. 1990 ve 91 yıllarındaki yüksek oranlı artışlar ile brüt giydirilmiş ücretler reel olarak yüzde 39 artış göstermektedir.

TİSK kaynaklı ücret serisi ise yanıltıcı niteliktedir.

TİSK anketi yalnızca 200-250 bin kişiyi kapsamaktadır. Bir başka ifadeyle anket kapsamında yer alan kişilerin ücreti sendikalı işçiler arasında görece yüksek ücret alan işçileri yansıtmaktadır. Tüm sendikalı işçiler arasından 1/5'lik görece yüksek ücretlileri anket kapsamına alarak işgücü maliyetini hesaplamak yanlış, ondan da öte bilimsellikten uzaktır.

* TİSK'in incelemesi Ortalama Ücreti Değil, Fiilen Çalışılan Saat Ücretlerini Esas Almaktadır.

TİSK'in bir başka temel yanlışı incelemesinde, işçilere yapılan ortalama ücreti değil, fiilen çalışılan saat ücretlerini almalarıdır. TİSK'in daha önceki yıllarda yaptığı "Çalışma İstatistikleri ve İşgücü Maliyeti" araştırmalarında, çalışılmayan ancak ödemesi yapılan 90 gün (52'si hafta tatili, 22'si yıllık izin, 12'si bayram, 4 günü de mazeret ve hastalık izni dahil edilmiştir) düşülmek suretiyle 275 günde fiilen çalışılan saat başına ortalama işçilik maliyeti bulunmuştur. Bu türden bir hesaplama işçinin aldığı ücrete yalnız bir maliyet unsuru olarak bakıldığının tipik bir göstergesidir. Bilindiği gibi, AT üyesi ülkeler ile Türkiye arasındaki haftalık çalışma saatleri karşılaştırıldığında (söz konusu AT ülkelerinde haftalık çalışma saatleri 36-40 saat arasında değişirken, ülkemizde haftalık çalışma saati 45'tir) diğer ülkelere göre Türkiye'de daha uzun süre çalışıldığı bir gerçektir. Bir başka gerçek ise, AT üyesi ülkelerle Yasa ve TİS gereği yıllık izin ve tatiller açısından karşılaştırıldığında, toplam yıllık tüm tatil günleri hesaplamaları, birçok AT ülkesinin Türkiye'ye göre bir kat daha fazla tatil yaptığı ve en az yıllık izin süresinin Türkiye'de kullanıldığını ortaya çıkarmaktadır.

* reel Ücretlerdeki Artış Yanıltıcı.

Öte yandan, Türkiye geneli olarak işçi ücretlerinin 1980'li yıllarda büyük ölçüde geriletildiği bilinmektedir. Konfederasyonumuzun yaptığı araştırmaya göre, ücretlerin nisbeten 'iyi' olduğu 1977 yılı 100 kabul edildiğinde, reel ücretler 1986 yılına kadar yarı yarıya düşmüş ve 1988 yılı itibarıyla en düşük düzeyi olan 37.3 olmuştur. Diğer bir anlatımla, işçi ücretleri 10 yıllık süre içinde özellikle 12 Eylül'ün anti-demokratik koşullarında üçte bir değerine düşmüştür. (Tablo 4) 1989 yılından itibaren TÜRK-İŞ'in öncülüğünde yürütülen mücadele sonucunda, ücretlerde yüksek artış olmasının temelinde bu olumsuz tablo

Son iki yıl itibariyle ücretlerde nisbi bir iyileşme olmakla birlikte, karşılaştırılacak baz yılının reel artış oranının farklı çıkmasında önemli etkisi vardır. Yukarıda da değinildiği üzere ücretlerin görece daha yüksek olduğu 1977 yılı baz alındığında, reel artış oranı çok farklı olmaktadır. TISK çalışması temelde yanıltıcı olmakla beraber baz yılının da en düşük reel ücretlerin mevcut olduğu dönemi esas alması nedeniyle yüksek oranlı artışları ortaya çıkarmaktadır.

Ekteki Tablo 1'den de görüleceği gibi; 1963 yılı esas alınarak fiyat, ücret ve GSMH endeksi oluşturulduğunda, uygulanan sosyo-ekonomik politikalarla 80'li yıllarda reel ücret endeksinde önemli düşüşlerin yaşandığı, 1989'dan itibaren reel ücretlerde bir yükselme sağlanarak 1991'de 127.7 değerine ulaştığı görülmektedir. Öte yandan gelen yirmiyedi yılda milli gelir 4 kat artarken, çalışanların günün koşullarına uygun bir yaşama standardını sağlayabilecek milli gelir artışından gerekli payı alamadıkları bu tablonun ortaya koyduğu diğer bir önemli gerçek olmaktadır.

Tablo 2'den görüleceği gibi, Avrupa ülkeleri ile AT Topluluğu ortalaması fiyat/ücret karşılaştırmaları işveren kesimlerinin gündeme getirdiği "enflasyonun altında zam" diye nitelendirilen yaklaşımlarının, örnek aldığımız ve üyesi olmayı hedeflediğimiz AT topluluğunda geçerli olmadığını ortaya koymaktadır. Diğer yandan, ülkemizde geçmiş dönem ücretlerde görülen reel aşınmanın boyutu ve düzeyi gözönüne alındığında enflasyona bağlı bir artışın yeterli olmayacağı da açıktır. Esasen yüksek ücret zammı yapıldığı, ücretlerin yüksek olduğu ya da eşel-mobil sistemi şeklindeki iddialar spekülasyon olmaktan öte fazla bir anlam taşımamaktadır.

Bu çerçevede, işçi sınıfının temel amaçlarından biri de 1980'li yıllarda reel ücretlerin üçte bir değerine düştüğü dönemin kayıplarıyla birlikte milli gelir artışından gerekli paylarını elde etmeleri olmaktadır.

* Gelirin Dağılımındaki Yapı Bozukluğu Sürüyor.

1980'den sonra "Liberal Ekonomi" adı altında uygulanan ekonomik politikanın ülkemizi en olumsuz etkileyen yönlerinden birisi de gelir dağılımının adaletsiz ve dengesiz bir yapıya dönüşmesi olmuştur. Nitekim 1979 yılında yaratılan milli gelirden ücret-maaşlıların aldığı pay yüzde 32.8 iken, bu pay 1983 yılında yüzde 23.3'e, 1984 yılından itibaren daha da düşerek 1988'de en düşük düzey olan yüzde 17.4 düzeyine gerilemiştir. 1989 yılından itibaren işçi sınıfının demokratik eylemleri sonucunda çalışanların milli gelirden aldığı pay yüzde 20.5'e ve bu eğilim sürerek 1991 yılında yüzde 23.6'ya yükselmiştir. Tablo 3'den de görüleceği üzere ücretlerdeki baz yolunu değiştirerek ulaşılan düzeyi farklılaştıran yaklaşım gelir dağılımında da sürdürülmektedir. İncelemede esas alınan gelir dağılımı çalışmasının 1979 yılına ait bölümü de dikkate alındığında görüleceği gibi, 1991 yılında çalışanların milli gelirden aldıkları pay yükselmiş olmakla birlikte henüz 1979 düzeyini yakalayabilmiş değildir. Ülkemizdeki dengesiz ve adaletsiz gelir dağılımı "kişisel bölüşüme" bakıldığında da görülmektedir. Nitekim, DiE tarafından "1987 Yılı Hane Halkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi" nin 2.araştırma sonuçları da ülkemizdeki en yüksek gelir elde eden kesimler ile en düşük gelirliler arasındaki dengesiz ve adaletsiz gelir dağılımını açık bir şekilde ortaya çıkarmaktadır. Buna göre, nüfusun ilk yüzde 20'lik bölümü gelirden yüzde 5.24'lük bir pay alırken, son yüzde 20'lik bölümü ise yüzde 49.94'lük bir pay almaktadır. Başka bir deyişle, nüfusun yüzde 20'lik üst gelir grubu ülkemizdeki milli gelirin yarısını alırken, bu oran diğer dört grubun aldığı paya eşitlenmiştir.

Bu veriler son onbeş yılda Türkiye'de belli bir ekonomik gelişmeye rağmen milli gelirin adaletsiz dağıtıldığı gerçeğinin değişmediğini gösterirken, öte yandan 1979-91 yılı gelir dağılımı tablosu işveren kesiminin iddia ettiği gibi "milli gelirden ücretle çalışanlara ayrılabilen kaynaklar belirlidir" görüşünü de geçersiz kılmaktadır: 1979 yılı baz alındığında ücret gelirlerinin milli gelirden aldığı pay verilen mücadelelerle sağlanan nisbi iyileşmeye rağmen 1991 yılında yüzde 38.9 oranında azalırken, faiz-kira-kâr gelirlerinin payını yüzde

38.8 oranında arttırabilmiş olması en azından düşündürücüdür. Milli gelirle ilgili bir başka düşündürücü nokta, ekonomik faaliyetlerin büyük oranda GSMH verilerinde yer almamasıdır. Bu da milli gelir pastasını önemli ölçüde küçülten bir faktördür. Nitekim DİE Başkanı GÜVENEN, Nisan'93 te "tüm il, ilçe ve belediyesi olan yerleşim merkezlerindeki işyerleri ile nüfusu 2 binin üzerinde olan köylerdeki işyerlerinin tam sayım yöntemiyle sayılacağını" bildirerek "işyeri sahiplerinin DİE anketörlerine çalışan sayısı, satış hasılatı gibi sorulara doğru cevap vermelerini" istemiştir. Ülkemize ve işyeri sahiplerine düşen görev "kara ekonomi" diye nitelendirilen gizli ekonomik faaliyetlerini defterlere geçirerek, fatura keserek ortadan kaldırmaları ve gelişmiş ülkelerle Türkiye arasındaki farkı küçültmeleridir.

TİSK'in "Türkiye'de Ücret Artışları" incelemesinin bir başka yanlışı da, bilimsellikten uzak bir şekilde bulunmuş "yüksek" diye nitelendirilen ücretleri kişi başına GSMH'ya bölerek, sendikalı işçilerin ücret artışlarını milli gelir artışının üzerinde hesaplanmasıdır." Ülkemizde 57.4 milyon nüfusun 5.8 milyonu ücretsiz aile işçisi olmak üzere 19.2 milyon istihdam, 1.7 milyon işsiz ve 1.6 milyon eksik istihdam olan, sonuçta çalışan her kişinin ortalama 3 kişiyi geçindirmekle yükümlü olduğu bir yapı mevcuttur. Başka bir ifadeyle ülkemizde çalışan her kişi kendisiyle birlikte 3 kişiyi geçindirmekle yükümlü iken, bu sayı diğer ülkelerde 2 kişiye kadar düşmektedir. Bunlar gözardı edilerek GSMH'ın 57.4 milyona bölünerek bulunan kişi başına GSMH'ı esas alıp, buna göre işçi ücretlerini ve ücret artış oranını yüksek göstermek çabasına girmek hiçbir bilimsel kritere sığmamaktadır.

- * İşveren Kesimi Sorunların Nedenini Olağanüstü Koşullarda Uygulanan Sosyo-Ekonomik Politikalarda Aramalıdır.

Yukarıda anlatılan çerçevede durum ortada iken, son zamanlarda sendikaların "yüksek zam" istedikleri ya da "işçilerin enflasyonun üzerinde zam" aldıkları gibi işveren yakınmaları kamuoyunu olumsuz olarak etkilemek, yönlendirmek gayretlerinden başka bir şey değildir. Her şeyden önce zam oranının "yüksek" ya da "düşük" olup olmaması izafi bir konudur.

Öte yandan ücret zamlarının ekonomiye olumsuz yansıyacağı şeklindeki görüşün günümüz şartlarında pek geçerli olmadığı, aksine ekonomik gelişmeye olumlu bir etkisinin olduğu yakın geçmişte Merkez Bankası'nın yaptığı değerlendirmede de vurgulanmaktadır. Buna göre, 1989 yılının ikinci yarısından itibaren yapılan yüksek oranlı maaş ve ücret ayarlamalarının iç talep ve iç talep bekleyişleri üzerinde olumlu etki yaptığını, bunun sonucu olarak büyümeyi de olumlu etkilediği görüşlerine yer verilmiştir. Kaldı ki, talep artışının kapasite kullanımını arttırmak yoluyla birim maliyetleri üzerinde azaltıcı bir etkisi olduğu da gözönünde tutulması gereken bir başka noktadır.

İSO kaynaklı açıklamalarda da, "enflasyonun hızını koruması durumunda, işçilere ne kadar zam yapılırsa yapılsın bu kesimin gelir pastasındaki diliminin azalmaya devam edeceği" belirtilmiştir. Enflasyonun yıllar boyunca izlediği seyir, ücretlere yapılan zammın kısa sürede aşınmaya yol açtığını göstermektedir. Bu bakımdan ücretlerin enflasyon karşısında aşınmasını bir ölçüde gideren ücret/enflasyon farkının kısa bir süre içinde ücretlere eklenmesi bir çözüm olmakla birlikte; temel çözüm bir bütün olarak çalışanlardan yana bir ekonomik politikanın ülkemizde uygulanabilmesini sağlamaktır.

İşveren kesimi sorunların nedeninin sorumlusu olmayan işçi sınıfında, çalışanların ücretlerinde değil, 1980'li yıllarda uygulanan "liberal ekonomik model" diye adlandırılan modelde, kalkınma plânlarından, bilimsel ve teknolojik gelişmelerden uzak, günü kurtarmaya yönelik politikalarla, 12 Eylül'ün olağanüstü döneminde "ucuz işçilik" sonucunda sermayeye aktarılan kaynakların üretken yatırımlar yerine rant ve ticaret ekonomisine aktarılmasında aramalıdır.

Tablo: 1 1963 YILI ESAS ALINARAK FİYATLAR ve ÜCRETLER
100 KABUL EDİLDİĞİNDE 1963 ve 1990 ARASI YILLARA
GÖRE ÜCRET ve FİYATLARDAKİ GELİŞME (X)

Y I L	Ü C R E T	F İ Y A T	REEL ÜCRET ENDEKSİ	GSMH ENDEKSİ
1963	100.0	100.0	100.0	100.0
1964	106.0	100.0	106.0	104.1
1965	115.4	104.6	110.3	107.3
1966	127.8	113.4	112.7	120.2
1967	142.0	129.4	109.7	125.3
1968	153.9	137.4	112.0	133.6
1969	170.2	144.0	118.2	140.9
1970	199.0	155.3	128.1	149.0
1971	246.1	184.8	133.2	164.2
1972	266.0	213.3	124.7	176.4
1973	300.6	243.2	123.6	185.9
1974	375.2	301.4	124.5	199.6
1975	475.7	365.2	130.2	215.6
1976	640.8	426.8	149.4	232.2
1977	875.4	540.3	162.0	241.3
1978	1352.5	874.7	154.6	248.3
1979	2063.8	1430.2	144.3	247.3
1980	3508.5	2778.8	122.6	244.5
1981	4999.6	3823.6	130.0	254.6
1982	6189.5	5074.0	122.0	266.0
1983	7433.7	6535.2	113.0	274.8
1984	10072.6	9514.2	105.0	291.0
1985	12288.6	13795.6	88.0	305.9
1986	15237.8	18596.5	78.0	330.6
1987	20007.3	27969.1	60.0	355.4
1988	29610.7	49057.8	44.0	368.2
1989	67707.8	83202.0	81.4	375.2
1990	122937.0	133372.8	92.2	409.7
1991	282755.0	221398.9	127.7	409.7

(x) Ücretler DPT Türkiye geneli işçi ücretleri olup, son 4 yıl
TÜRK-İŞ verilerine göre hesaplanmıştır.

Tablo : 2 BAZI OECD ÜLKELERİNDE FİYAT/ÜCRET DEĞİŞİMİ(1991)

	<u>FİYAT</u>	<u>ÜCRET(*)</u>
ALMANYA	3.5	5.7
AVUSTURYA	3.3	6.3
BELÇİKA	3.2	5.2
DANİMARKA	2.4	4.5
HOLLANDA	3.9	3.7
FRANSA	3.2	4.2
İSVEÇ	9.4	4.0
NORVEÇ	3.4	5.3
İNGİLTERE	5.8	8.0
YUNANİSTAN(1990)	20.5	19.3
İSPANYA	5.9	8.1
AVRUPA TOPLULUĞU ORT.	5.1	7.5

Kaynak : OECD

(*) İmalat Sanayi itibariyle haftalık kazançlardaki değişimler

Tablo : 3 TÜRKİYE'DE MİLLÎ GELİRİN FONKSİYONEL DAĞILIMI(%)

<u>YILLAR</u>	<u>TARIM GELİRİ</u>	<u>ÜCRET GELİRİ</u>	<u>FAİZ, KİRA KÂR GELİRLERİ</u>
1979	24.3	32.8	42.9
1980	23.9	26.7	49.4
1981	23.1	24.6	52.3
1982	21.8	24.6	53.6
1983	20.5	23.3	56.2
1984	20.4	19.0	60.6
1985	19.8	18.2	62.0
1986	19.6	17.6	62.8
1987	19.1	18.1	62.8
1988	18.5	17.4	64.1
1989	17.6	20.5	61.9
1990	18.9	21.7	59.4
1991	16.9	23.6	59.5

Kaynak : Özmucur Süleyman

Tablo : 4 1977/1991 DÖNEMİNDE ÜCRET/FİYAT İLİŞKİSİ

	<u>Ücret Endeksi</u>	<u>Fiyat Endeksi</u>	<u>Reel Ücret Endeksi</u>	<u>GSMH Endeksi</u>
1977	100.0	100.0	100.0	100.0
1978	154.5	161.9	95.4	102.9
1979	235.8	264.7	89.1	102.5
1980	400.8	514.3	78.0	101.3
1981	571.1	707.7	80.3	105.5
1982	707.1	939.1	75.3	110.2
1983	849.2	1209.6	70.2	113.9
1984	1150.6	1760.9	65.4	120.6
1985	1403.8	2553.3	55.0	126.8
1986	1740.7	3441.9	50.6	137.0
1987	2285.5	5176.6	44.1	147.3
1988	3382.5	9079.7	37.3	152.6
1989	7734.5	15399.2	50.2	155.5
1990	14043.5	24685.0	56.9	169.8
1991	32300.1	40977.0	78.8	169.8

Kaynak : Ücretler DPT Türkiye geneli işçi ücretleri olup,
son dört yıl TÜRK-İŞ verilerine göre hesaplanmıştır.

VII. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI ÇALIŞMALARI

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından başlatılan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile ilgili hazırlıklar Resmi Gazete'nin 1 Nisan 1993 gün ve 21539 sayılı mükerrer sayısında yayınlanan Başbakanlık Genelgesinden öğrenilmiştir.

DPT'nin konuya ilişkin genelgesi 5 Mayıs 1993 tarih ve 93-629-5/43 sayılı yazı ile Sendika Genel Başkanlıklarına gönderilmiştir.

Konfederasyonumuz, kapsadığı dönem itibariyle uygulanacak ekonomik ve sosyal politikaların belirlenmesinde büyük önem taşıyan planın hazırlık çalışmalarına katılmak ve oluşturulan komisyonlarda görev alarak işçi kesiminin görüş ve önerilerini bildirmek bakımından plan çalışmalarını önemsemekte, benimsemektedir. Konfederasyonumuz, ilkemizde uygulanacak sosyo-ekonomik politikaların belirlenmesinde etkili olarak planın sağlıklı bir şekilde hazırlanması, çalışma hayatımızı, endüstriyel ilişkilerimizi yakından ilgilendiren konuların kapsayıcı bir şekilde ele alınması için 'Gelirler Politikası', 'Endüstriyel İlişkiler' ve 'İstihdam ve İşsizlik Komisyonu' olmak üzere üç yeni özel ihtisas komisyonunun kurulmasının yararlı olacağına ilişkin görüşlerini DPT'ye iletmiştir.

DPT, Konfederasyonumuza gönderdiği 14 Haziran 1993 tarih ve SPD-116/743 1 - 1 93-2930 sayılı yazı ile 'Gelir Dağılımı ve Politikaları', 'Bölgesel Gelişme Politikaları', 'Ekonomi Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması' ve 'Adalet Reformu' olmak üzere 4 yeni özel ihtisas komisyonunun VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonlarına dahil edildiğini duyurmuştur.

Konfederasyonumuz, sendikalarımızın faaliyet gösterdiği ya da ilgi duyduğu alanlarda katılmak istediği özel komisyonun adı ile birlikte görev alacak uzman ve yetkililerin isim, ünvan ve adreslerini ekli listeler halinde DPT'ye iletmiştir. Bu arada, TÜRK-İŞ Genel Merkezi uzmanlarımız da sözkonusu komisyonlarda en geniş katılımı görev almış olup; Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde yer alan Özel İhtisas Komisyonları 28 Haziran 1993 tarihinden itibaren çalışmalarına başlamıştır.

II- İŞÇİ HAK ve ÖZGÜRLÜKLERİNİ KORUMA ve GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ 16.Genel Kurulu sonrasında ilk olağan Başkanlar Kurulu Toplantısı, 14 Şubat 1993 tarihinde Diyarbakır'da yapılmıştır. Bu tarihten sonra günün koşullarının gerektirdiği durum nedeniyle 27 Nisan 1993 tarihinde TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu olağanüstü toplantıya çağırılmış ve gündemdeki konular değerlendirilmiştir. 14 Şubat 1993 tarihinden bugüne kadar geçen süreç içerisinde yapılan çalışmalar aşağıda özetlenerek bilgilerinize sunulmaktadır.

Başkanlar Kurulu Toplantısı (14 Şubat 1993 / DİYARBAKIR)

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Doğu ve Güneydoğu sorunlarını değerlendirmek ve çözüm önerileri belirlemek amacıyla, 16.Genel Kurulda oybirliğiyle alınan karar uyarınca ilk olağan toplantısını Diyarbakır'da yapmıştır. Başkanlar Kurulunu bir konuşma ile açan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL; 12 Eylül kalıntılarının özellikle Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde etkisini sürdürdüğünü belirterek bir türlü engellenemeyen terör eylemleri nedeniyle dökülen kanın hepimizin kanı olduğunu vurgulamıştır. 12 Eylül sonrasındaki sendikal hak ve özgürlükler alanındaki kayıplarımızın henüz geri verilmediğini söyleyen Bayram MERAL; TÜRK-İŞ bütünlüğünün ekonomik alanda son yıllardaki başarıları üzerine sermayedar sınıfın yeni ve güçlü bir saldırısının başladığını belirtmiştir.. Genel Başkan açış konuşmasında özetle şu görüşlere yer vermiştir:

" - 1992 yılı, Türkiye'nin uzun yıllardır özlemi olan bir Koalisyon Hükümeti'nin yönetiminde geçti.

Koalisyon Hükümeti, çeşitli alanlardaki bazı olumlu adımlarına karşılık, işçi sınıfının, tüm çalışanların ve ülkemizin sorunlarına köklü çözümler bulmada başarısız kalmıştır.

Hükümet, 12 Eylül'ün kalıntılarının temizlenmesinde, ülkemizin demokratikleşmesinde, faili meçhul cinayetlerin, bazı kanundışı ve hatta insanlık dışı uygulamaların önlenmesinde ve çağdaş hak ve özgürlüklerin tanınmasında başarılı değildir.

Terör, yüzlerce insanın yanısıra, dürüst ve mücadeleci tavrıyla herkesin saygısını kazanmış olan Uğur MUMCU'yu da katletmiştir.

TÜRK-İŞ olarak, terörün her türünü lanetlediğimizi bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Halkımızı, bir bütün olarak, teröre karşı açık tavır almaya ve demokrasi ve laiklik cephesinde birleşmeye davet ediyorum.

12 Eylül'ün kalıntıları özellikle Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde etkisini sürdürmektedir. Bir türlü durmayan ve durdurulamayan terör eylemleri nedeniyle bölgede dökülen kan, hepimizin kanıdır.

Enflasyon sürmektedir. Hükümet, enflasyonu yavaşlatmak için köklü tedbirler almaktan kaçınmaktadır. Enflasyon aracılığıyla yoksul daha da yoksullaştırılırken, zenginler daha da zenginleşmektedir.

İşsizlik tüm çalışanlar için en büyük sorundur.

Hükümet, iç ve dış borçlar nedeniyle daha da büyüyen bütçe açıklarını kapatabilmek için ücretlilere yüklenmektedir.

Brüt ücretlerimizden yapılan kesintilerin oranı 1985 yılında yüzde 31 iken, 1991 yılında yüzde 39'a çıkmıştır.

1987 yılında gelir vergisinin yüzde 31'ini ücretliler öderken, bu oran 1991 yılında yüzde 64'e tırmanmıştır.

12 Eylül sonrasındaki sendikal hak ve özgürlükler alanındaki kayıplarımız henüz geri verilmemiştir.

Anayasada, 2821, 2822, 1475 ve 506 Sayılı yasalarda ve diğer birçok yasada, yönetmelikte ve tüzükte lehimize hiçbir önemli düzenleme yapılmamıştır.

TÜRK-İŞ bütünlüğünün ekonomik alanda son yıllardaki başarıları üzerine ise, sermayedar sınıfın yeni ve güçlü bir saldırısı başlamıştır.

Toplu iş sözleşmelerinin imzası sonrasında binlerce işçi işten çıkarılmıştır.

Binlerce işçi, işten atma tehdidiyle sendikadan istifa ettirilmiştir.

Sendikaya üye olan işçi, kapının önüne konmuştur.

Kamu kesiminde sözleşmeli personel uygulaması sürmektedir. Memurlaştırılan bazı işçiler, grev ve toplu pazarlık haklarından yoksun bırakılmaktadır.

Özelleştirme ve taşeronlaştırma, tabanımızı oymaktadır.

Yerli ve yabancı kaçak işçi çalıştırma yaygınlaşmaktadır.

Geçici işçi ve kısmi zamanlı işçi çalıştırma uygulaması, sendikasızlaşmayı teşvik etmektedir.

Toplu iş sözleşmelerindeki kapsam-dışı personel artmaktadır.

Kamu kuruluşlarında re'sen emeklilik yaygınlaşmakta; bu işçilerin yerine yeni işçi alınmamaktadır.

Sendikasızlaştırma amacıyla işyerleri küçültülmekte, bölünmekte veya geçici olarak kapatılmaktadır. Ülkemizdeki 400 bin işyerinden 350 bininde yalnızca 1-9 işçi çalışmaktadır.

Eve iş verme, küçük atelyelere fason ve götürü iş yaptırma gibi uygulamalar yaygınlaştırılmaktadır.

Sermayedar sınıf, bütün bunlarla da yetinmemekte, sendikal hak ve özgürlüklerimizin daha da kısıtlanması için kampanyalar açmaktadır.

Sermaye yanlısı basının ve televizyon kanallarının etkisiyle, kamuoyu sendikalı işçiler aleyhinde oluşturulmaktadır.

Sendikalı işçilerin "mutlu azınlık" oluşturduğu yalanı yayılmaktadır.

Türkiye işveren Sendikaları Konfederasyonu, bir taraftan TÜRK-İŞ ile ilişkilerini yumuşatmaya çalışırken, diğer taraftan işverenlerin bu olumsuz tavrı sürmektedir.

Hükümetle ilişkilerimizde de bazı sorunlar vardır.

1992 toplu iş sözleşmeleri, TEKSİF ve HAVA-İŞ Sendikalarımızın kamu kesimi işyerleri dışında olumlu bir biçimde sonuçlandırılmıştır.

1993 toplu iş sözleşmeleri ise Başkanlar Kurulumuzda ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Kıdem tazminatı sandığı kurma önerisini kesinlikle onaylamıyoruz. Askeri yönetim döneminde bile elimizden alınamayan bu hakkımıza hiçbir güç dokunamayacaktır.

Memurların sendikal haklarını kullanmaları önüne çıkarılan engellerin kaldırılmasını istiyoruz.

Ekonomik ve sosyal danışma konseyi önerisini, ülkemizde çalışma yaşamına ilişkin anti-demokratik düzenlemelerin kaldırılması, özgür toplu pazarlık ve grev haklarımızı kısıtlamaması ve çalışanların tümünün gerektiği gibi temsil edilmesi koşuluyla, uygun bir diyalog ortamı olarak değerlendiriyoruz.

Sosyal Sigortalar Kurumu ise hakkımız olan hizmeti sunmaktan acizdir. Buna rağmen işçilerden kesilen primi daha da artırma girişimlerine izin vermeyeceğiz.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 1993 Ocak ayında yayınlanan istatistiklere göre, ülkemizdeki 2 milyon 342 bin sendika üyesinin 1,8 milyonunu, yani yüzde 77'sini TÜRK-İŞ temsil etmektedir.

TÜRK-İŞ, Genel Kurulumuzda alınan karar uyarınca, diğer Konfederasyonlarla ortak işçi çıkarları konusunda diyalog içinde olmaya ve işbirliği yapmaya hazırdır.

Ancak, DISK'in bazı sendikalarının sendikacılığa ters davranışları söz konusudur. Bu nedenle başta BELEDİYE-İŞ, TEKSİF ve TEKGIDA-İŞ olmak üzere birçok sendikamızın karşı karşıya bulunduğu sorunlar TÜRK-İŞ'in sorunlarıdır. Özellikle bazı belediyelerde GENEL-İŞ'in yaptığı sarı sendikacılığı tasvip etmek mümkün değildir. "İşe işçi alacağız" diyerek sendikaya üye kaydetmeyi de dürüstlikle bağdaştıramıyoruz.

DISK'e bağlı GIDA-İŞ Sendikasının bu çirkin uygulamalarını sergileyen bir televizyon haberinin yukarıdan gelen talimatla yayından kaldırılmasını da kınıyoruz.

İşçi sınıfının temsilcisi TÜRK-İŞ olarak, karşı karşıya bulunduğumuz bu sorunların en kısa sürede çözümünü istiyoruz.

Tüm siyasi partileri, işçi sınıfına verilen vaadleri tutmaya davet ediyorum.

TÜRK-İŞ ve sendikalar olarak, 1989-1991 döneminde halkın desteğine sahiptik. 1993 toplu sözleşme görüşmelerinde ve yasaları tüm çalışanlar lehine değiştirmek mücadelemizde bu desteğe büyük ihtiyacımız olacaktır.

Biz mutlu bir azınlık değiliz. Ayrılmaz bir parçasını oluşturduğumuz halkımızın tüm kesimlerinin sorunlarına TÜRK-İŞ olarak sahip çıktık ve çıkacağız. Sendikasız işçinin, memurun, işsiz, emeklinin, esnaf-sanatkârın ve köylünün haklı mücadelesinde en büyük destek biziz.

Sendikalı işçilerin kazanımlarını, tüm ücretlilere ve tüm çalışanlara yaymaya çalıştık ve çalışacağız.

TÜRK-İŞ olarak, uluslararası alanda da gücümüzü ve etkimizi artıracacağız.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra kurulan Türk Cumhuriyetlerindeki sendikal hareketler ile yakından ilgileneceğiz.

Azerbaycan ve Bosna-Hersek'teki insanlıkdışı uygulamalara karşı çıkmaya, Filistin Halkının haklı mücadelesini desteklemeye devam edeceğiz ve uluslararası sendikal alanda Batı'nın çifte standartlı tavrını eleştireceğiz."

İşçi sınıfının ve tüm çalışanların sorunlarının değerlendirildiği Başkanlar Kurulu toplantısına ilişkin sonuç bildirisi 17 Şubat 1993 tarihinde Ankara'da TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL tarafından basın toplantısı ile kamuoyuna duyurulmuştur. Hükümeti ve işverenleri son bir defa uyarma kararının alındığı sonuç bildirisinde; derhal uygulanmasını istediğimiz acil taleplerimizin yürürlükteki mevzuatta zaten varolan, ancak uygulanmayan haklarımıza ve Bakanlar Kurulu'nun yetkisindeki düzenlemelere ilişkin olduğu belirtilmiş ve bunlar şöyle sıralanmıştır.

" - Sendikasızlaştırma nedeniyle işçi çıkarma önlenmelidir.

- Yerli ve yabancı kaçak işçi çalıştırma, bordroda düşük ücret veya kısa süreli çalışma gösterme uygulaması engellenmeli, Maliye Bakanlığı ve SSK'nın denetimleri yoğunlaştırılmalıdır.

- İşçi sağlığı konusundaki tüzük ve yönetmelik hükümleri uygulanmalı, işçi sağlığı denetimleri ciddi olarak yapılmalıdır.

- Kamu işlerinde taşeronlaşmaya karşı, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış olan 94 sayılı Sözleşmesi derhal uygulanmalıdır.

- Sosyal Sigortalar Kurumu'nun alacakları tahsil edilmeli ve SSK hizmetleri düzeltilmelidir.

- Ücretlilerin gelir vergisi yükünün indirilmesi konusunda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkiler işçiler lehine derhal kullanılmalıdır.

- Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yayınladığı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları İndeksi'nin hesaplanmasına TÜRK-İŞ'de katılmalıdır.

- Belediye işçilerinin alacakları derhal ödenmelidir.

Hükümetin kısa bir süre içinde çözmesini istediğimiz sorunlara ilişkin taleplerimiz ise şunlardır :

- Ülkemizdeki her türlü terör odağı yokedilmeli, faili meşhuc cinayetler engellenmeli ve bunların failleri bulunmalıdır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki bazı anti-demokratik, kanundışı ve hatta insanlıkdışı uygulamalara son verilmelidir. Terörist ile halk birbirinden özenle ayrılmalıdır. Güvenlik güçlerinin halka gereken şefkati göstermesi sağlanmalıdır.

- Anayasamızda ve Türkiye'nin onaylamış olduğu uluslararası belgelerde yer alan tüm hak ve özgürlükler, ülkemizin her köşesinde uygulanmalıdır.
- 12 Eylül döneminde işçiler ve tüm çalışanlar aleyhinde mevcut mevzuatta yapılan tüm değişiklikler ve yeni çıkarılan tüm yasa, tüzük ve yönetmelikler değiştirilmelidir. Bunların yerine demokratik bir ortamda tartışılan ve ILO normlarına ve Avrupa Topluluğu standartlarına uyan çağdaş düzenlemeler getirilmelidir. Bu konudaki taleplerimiz önümüzdeki haftalarda Hükümete ve siyasi parti yöneticilerine tekrar sunulacaktır.
- İş güvencesi yasa tasarısı yasalaşmalı, 158 sayılı ILO Sözleşmesi'nin onaylanması yeniden uygun görülmelidir, tüm çalışanlar için iş güvencesi sağlanmalıdır.
- Kamu kesimi işveren sendikaları toplu sözleşme görüşmeleri ve uygulamasında devreden çıkarılmalıdır.
- Yüksek Hakem Kurulu'nun 12 Eylül sonrasında toplu iş sözleşmelerimizin idari maddelerinde yaptığı tahribat 1993 toplu iş sözleşmelerinde telafi edilmelidir.
- Sendikasıylaştırma amacıyla geçici ve kısmi zamanlı işçi çalıştırma, işyerlerini bölme veya geçici olarak kapatma uygulamaları önlenmelidir.
- Az kazananlardan az, çok kazananlardan çok vergi alınacak bir vergi düzeni kurulmalıdır. Asgari ücret insanca yaşanabilecek bir düzeye çıkarılmalıdır. Asgari ücret kadar ücret gelirinden gelir vergisi alınmamalıdır.
- Ücretlerde yapılan fon kesintileri kaldırılmalıdır.
- Sosyal sigorta primleri azaltılmalı, SSK demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır ve SSK hizmetlerinin niteliği yükseltilmelidir.
- TRT'de işçilerin yasal hakları ve işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında TÜRK-İŞ'le işbirliği içinde hazırlanmış programlar yayınlanmalıdır.
- Tarım işçileri yasal güvenceye kavuşturulmalıdır.
- Kamu kesimindeki geçici işçilerin daimi kadroya geçirilmesi sağlanmalıdır.
- Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı işyerlerine ilişkin mevzuat, işçi haklarına anti-demokratik ve çağdışı sınırlamalar getirmeyecek bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.
- Özel radyo ve televizyonlarda çalışanlar da 212 sayılı Basın İş Yasası kapsamına alınmalıdır.
- Memurlara vaadedilen çağdaş sendikal hak ve özgürlükler tanınmalı, ülkemizdeki memur kapsamı daraltılmalı, sözleşmeli personel uygulaması kaldırılmalıdır.
- Emeklilerin aylıkları insanca yaşanabilir bir düzeye çıkarılmalı ve emeklilerin her alandaki sorunlarına sahip çıkılmalıdır.

- Türkiye'de demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlemesi sağlanmalıdır. Bu amaçla, 1982 Anayasası demokratik bir tartışma ortamında yeniden hazırlanmalıdır. 12 Eylül döneminin tüm anti-demokratik kalıntıları temizlenmelidir.

- İşyerlerinden başlayarak, hayatın tüm alanlarında demokratik işleyişlerin gerçekleşmesinin önündeki Anayasal ve yasal engeller kaldırılmalıdır. TRT'de ve tüm kamu iktisadi teşebbüslerinin yönetim kurullarında TÜRK-İŞ temsil edilmelidir.

- İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatı, çağdaş teknoloji ve üretimde kullanılan girdiler gözönünde bulundurularak, yeniden düzenlenmelidir.

- Ülkemizde sosyal hukuk devleti kurulmalıdır.

- Taşeronlaştırma yoluyla işçi kıyımına ve sendikasızlaştırmaya son verilmelidir.

- Özelleştirmenin, ülkemizin ve halkımızın zararına sonuçlar doğurması, sendikaların da aktif bir biçimde katılacağı bilimsel araştırma ve tartışmalarla engellenmelidir. KİT'ler, siyasi müdahaleden ve özel sektörü teşvik etmenin araçları olmaktan kurtarılmalıdır.

- Hükümet enflasyonu kontrol altına almalı ve enflasyondan ücretlilerin, emeklilerin ve diğer çalışanların zarar görmesini önlemelidir.

- Hükümet, işsizliği azaltıcı yatırımlar yapmalı veya yaptırtmalı, işsizlik sigortasına ilişkin yasa taslağını yasalaştırmalıdır.

Özel sektördeki bazı işverenler, en temel hak ve özgürlüklerini kullanan işçileri işten atma veya tehditle sendikadan istifa ettirme uygulamalarına son vermelidir. İşveren örgütleri, ülkemizde tüm ücretlilerin sendikal hak ve özgürlüklerini geliştirme mücadelesinin önünde engeller oluşturmamalıdır. İşverenlerin, 12 Eylül'ün anti-demokratik mirasına sahip çıkmamalarını bekliyoruz.

TÜRK-İŞ, bu haklı taleplerinin ve Koalisyon Hükümetinin işçilere ve diğer çalışanlara yaptığı vaatlerin yerine getirilmemesi durumunda, Başkanlar Kurulu'nun belirleyeceği meşru ve demokratik kitle eylemlerini gündeme getirecektir. Bu eylemlerin ilk adımı olarak, önümüzdeki günlerde TÜRK-İŞ tarafından bölgesel toplantılar düzenlenecektir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, HAVA-İŞ Sendikamızın THY ve HAVAŞ işyerlerindeki grev oylamaları sırasındaki işveren baskısını protesto eder. TÜRK-İŞ, HAVA-İŞ Sendikamızı ve üyelerini desteklerken, toplu iş sözleşmesinin uygun koşullarda bir an önce sonuçlandırılmasını talep eder.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, işçi sınıfının, tüm çalışanların ve ülkemizin son derece ciddi sorunlarla karşı karşıya bulunduğu bir dönemde, sendikacılık hareketindeki bölünmüşlüğün bir an önce sona erdirilmesini talep etmektedir.

" TÜRK-İŞ, terörün, faili meçhul cinayetlerin ve bölgedeki bazı anti-demokratik kanun dışı ve hatta insanlıkdışı uygulamaların derhal sona erdirilmesini istemektedir.

Teröre karşı devletin resmi güvenlik güçleri dışında hiçbir güç kullanılmamalıdır.

Teröre karşı mücadelede başarının önkoşulu, demokratikleşme ve halka şefkatle yaklaşmaktır. Güvenlik güçleri, halkımıza gereken şefkati göstermek zorundadır.

TÜRK-İŞ olarak, hükümetten bu bölgede demokratikleşme sürecini hızlandırmasını talep ediyoruz.

Bölge halkından ve özellikle işçilerden ise, sorunların çözümünde yalnız meşru ve demokratik yolları benimsemelerini istiyoruz.

TÜRK-İŞ olarak, çoluk-çocuk, yaşlı-genç demeden terör uygulayanları da, faili meçhul cinayetlerin faillerini de, anti-demokratik, kanundışı ve insanlıkdışı bazı uygulamaları yapanları da lanetliyoruz.

İşçiler ve çalışanlar olarak, ülkemizin her tarafında birçok ciddi sorunla karşı karşıyayız. İşsizlik ve enflasyon hepimizin belini bükmemektedir.

Sermayedar sınıfın sendikasızlaştırma ve halkı sendikalı işçilere karşı kışkırtma kampanyası, bölge veya etnik köken farkı gözetmemektedir.

Sağlık ve eğitime ilişkin sorunlar, hepimizin ortak sorunudur.

İşsizlik, enflasyon, sendikasızlaştırma, sağlık ve eğitim sorunları kardeşi kardeşi kırdırarak çözülemez.

Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde tüm çalışanlar büyük sorunlarla karşı karşıyadır.

Ancak bu sorunların önemli bir nedeni, bölgede Ortaçağ'dan kalmış toprak ağalığı ve benzeri yapılardır. Ayrıca, devletin bu bölgenin sermayedarlarına verdiği teşvikler, işverenler tarafından ülkemizin başka bölgelerine kaydırılmaktadır. Yıllardır milyarlık teşvik tedbirlerinden yararlanan birçok Doğulu işveren, Doğu'da tek bir fabrika kurmamıştır.

Bugün Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da işleyen fabrikalar, devletimizin kurduğu fabrikalardır. İşçi alan işyerleri, kamu kuruluşlarıdır.

Bölgede terörün sona erdirilmesi, yörede yatırım yapılmasına ve iş olanaklarının yaratılmasına da katkıda bulunacaktır.

Ülkemizin ve bölgenin sorunlarının çözümüne GAP'ın da önemli katkılarının bulunacağı açıktır.

Türkiye Cumhuriyeti hepimizindir. Ülkemizin her köşesinde çözüm bekleyen ciddi sorunlarımız vardır.

Bu sorunları meşru ve demokratik yollardan çözmekten başka çözüm yolumuz yoktur.

TÜRK-İŞ, sorunların, ülkemizin bütünlüğü ve işçi sınıfının birlik ve beraberliği içinde ve meşru ve demokratik yollardan çözümü doğrultusunda üzerine düşeni yapacaktır."

Siyasal partilerin birleşme tartışmalarını sürdürdüğü, özelleştirme ve taşeronlaştırma yoluyla işçi kıyımı ve sendikasılaştırmanın tüm gücüyle devam ettiği ve işverenleri tek bir konfederasyonun temsil ettiği ülkemizde, üç Konfederasyonun varlığı, önemli bir güç kaybına yol açmaktadır. Ayrıca, bu konfederasyonların ve bağlı sendikaların geçmişte olduğu gibi, sermaye ve hükümet yerine birbirleriyle uğraşma olasılığı, işçi sınıfına zarar verecektir. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, bu nedenle, diğer Konfederasyonları ve bağımsız sendikaları, ülkemizdeki sendika üyelerinin dörtte üçünden fazlasını temsil eden TÜRK-İŞ'in çatısı altında birleşmeye davet eder ve bu konuda gereken özveriye göstereceğini açıklar.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs'ı 1993 yılında uluslararası geleneklere ve ülkemiz koşullarına uygun bir biçimde kitlesel olarak kutlayacağını belirtir.

1993 yılında kamu kesimindeki toplu iş sözleşme görüşmelerimiz, TÜRK-İŞ bünyesinde oluşturulan "Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu" aracılığıyla koordine edilecektir. TÜRK-İŞ, haklı taleplerimizin kabul edilmesini sağlamak amacıyla, gerektiğinde, meşru ve demokratik kitle eylemlerine başvuracak ve toplu grevler yapacaktır. Sendikalarımız, grev hakkı olan işyerlerinde 15 Mart 1993, bu haktan mahrum edilmiş işyerlerinde ise 1 Nisan 1993 tarihine kadar görüşmeleri başlatacaktır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu'nun bazı üyeleri, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki halkımızın sorunlarını, bölgedeki şube yöneticilerinden dinlemiştir. bölgedeki sorunlar, hepimizin sorunudur. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, bölgedeki sorunları daha ayrıntılı bir biçimde incelemek amacıyla, bir komisyonun görevlendirilemesine karar vermiştir. Bu komisyon, TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ'in başkanlığında, TEKSİF, PETROL-İŞ, YOL-İŞ ve TES-İŞ Sendikalarımızın temsilcilerinden oluşacak ve 24 Şubat 1993 tarihinden itibaren bölgedeki çalışmalarına başlayacaktır.

TÜRK-İŞ, sendikalı ve sendikasız ve tüm işçilerin, memurların, emeklilerin ve işsizlerin temsilcisidir. TÜRK-İŞ, esnaf ve sanatkarın ve köylünün dostudur. TÜRK-İŞ, tüm çalışanların haklı talepleri için meşru ve demokratik mücadelesini sürdürmeye devam edecektir."

Başkanlar Kurulu'nun toplandığı 14 Şubat 1993 tarihinde Genel Başkan Bayram MERAL, Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu üyeleri ile birlikte, Doğu ve Güneydoğu'nun sorunlarını görüşmek amacıyla, Diyarbakır'da TÜRK-İŞ üyesi sendika şube yöneticileri ile bir toplantı yapmıştır. Açış konuşmasını yapan Genel Başkan Bayram MERAL, "TÜRK-İŞ olarak, tüm sorunların meşru ve demokratik yollarla çözülmesi gerektiğine inanıyoruz" diyerek 1984 yılından beri bu bölgede akan kanın durdurulması gerektiğini, huzur ve güvenliğin sağlanmasını istediklerini söylemiştir. Açış konuşmasında Doğu ve Güneydoğu Anadolu konusundaki düşüncelerimiz Genel Kurul kararları doğrultusunda şöyle özetlenmiştir .

TÜRK-İŞ Bilgi-Merkezi

Bölge sendika yöneticileri ile yapılan toplantıdan sonra, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL başkanlığındaki Başkanlar Kurulu üyeleri, Olağanüstü Hal Bölge Valisi Ünal ERKAN'ı ziyaret etmişlerdir.

Bu ziyarette, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun özellikle asayiş sorunları görüşülmüş ve TÜRK-İŞ'in bölge illerinin sorunlarına yönelik hazırladığı rapor ile sendika şube başkanları toplantısında dile getirilen sorunlar, Olağanüstü Hal Bölge Valisine verilmiştir.

TÜRK-İŞ Heyetinin Doğu ve Güneydoğu incelemeleri

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 14 Şubat tarihinde Diyarbakır'da yaptığı toplantısında Doğu ve Güneydoğu Anadolu sorunlarını yerinde incelemek ve tespit etmek amacıyla beş kişilik bir komisyonun 24 Şubat - 4 Mart tarihleri arasında bu bölgeye gönderilmesi kararlaştırılmıştır.

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ başkanlığındaki heyet; PETROL-İŞ Sendikası Genel Başkanı Münir CEYLAN, YOL-İŞ Sendikası Genel Mevzuat Sekreteri Nuhi ÇELEBİ ve TES-İŞ Sendikası Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Murat AYTEMİZ'den oluşmuştur.

TÜRK-İŞ heyeti, Erzurum, Ağrı, Van, Muş, Bitlis, Batman, İdil, Cizre, Şırnak, Nusaybin ve Diyarbakır olmak üzere sekiz il ve üç ilçede incelemelerini yapmışlar ve sorunlar hakkındaki izlenimlerini bir rapor halinde tüm açıklığı ile belirtmişlerdir. Raporda Güneydoğu insanının birinci sorunun, olağanüstü hal ve can güvenliği olduğu belirtilmiş özellikle Batman'da faili meşhul cinayetlerin fazlalığı ve işkence gören kişilerin varlığına işaret edilmiştir. Eleman yetersizliği nedeniyle bölgede ekonomik sorunların çığ gibi büyüdüğüne dikkat çekilen raporda, Doğu Anadolu Projesi (DAP) nın yörenin en büyük özelliği hayvancılık projesi ile desteklenerek insan talihini dünya gereklerine uyduracağı belirtilmiştir. Bölgedeki sorunların aşılması yönünde siyasal iktidar tarafından alınması gereken tedbirler ile sonuçlanan raporda getirilecek önlemler; başta demokrasi ve insan hakları olmak üzere, işçi hak ve özgürlükleri, sosyal ve ekonomik tedbirler başlıkları altında ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL, TÜRK-İŞ heyetinin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine yaptığı gezi ile ilgili olarak 16 Mart'ta bir basın toplantısı düzenlemiş ve heyetin izlenimlerini kamuoyuna açıklamıştır. Bölgede yoksulluk ve işsizliğin kol gezdiğini, yöre halkının faili meşhul cinayetlerin acısını her gün yaşadığını belirten Bayram MERAL, basın toplantısında şu açıklamalarda bulunmuştur .

" Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde yaşayan halkın çok büyük kültürel, toplumsal, siyasal ve ekonomik sorunları vardır.

Türkiye Cumhuriyeti, farklı ırklardan ve etnik kökenlerden gelen milyonlarca insanı barış, huzur ve demokrasi içinde kaynaştırmayı ana ilke kabul etmiştir.

Yörede hakim olan toprak ağalığı ve şeyhlik gibi yapılar da, yöre halkının içine kapanık yapısını sürdürerek, çağdışı baskı ve sömürülerini devam ettirmeye çalışmışlardır.

Heyetimizin raporunda da açıkça ifade edildiği gibi, yörede yaşayanların çoğunluğunu oluşturan Kürt kökenli vatandaşlarımızın etnik kimliklerine saygı duyulmalı ve ülkemizin bütünlüğü içinde kültürel kimliklerini geliştirmelerinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Heyetimizin de tespit ettiği gibi, yöre halkının Türkiye'nin bölünmesi gibi bir arzusu veya niyeti sözkonusu değildir. Yöre halkı, kültürel kimliğini Türkiye'nin bütünlüğü içinde geliştirmek istemektedir. Yöre halkı, demokrasi, huzur, barış ve refah arzu etmektedir.

Ancak bölgede 13 yıldır süren sıkıyönetim ve olağanüstü hal uygulamaları son derece ciddi toplumsal ve siyasal sorunlar doğurmaktadır.

Yöre halkı, sıkıyönetim ve olağanüstü halin sürmesinin gerekçesi olarak gösterilen teröre kesinlikle karşıdır. Kendileriyle görüşülen birçok insan, son derece güvensiz bir ortamda, silahlı güçler arasında ezilip kaldıklarından şikayet etmişlerdir.

Yöre halkı, koruculuk sisteminin onulmaz yeni yaralara yol açtığına inanmaktadır.

Yöre halkı, Kürt kökenli masum vatandaşlara potansiyel suçlu gözüyle bakılmasından büyük acı ve rahatsızlık duymaktadır.

Yöre halkı, devletin yol, su, elektrik, eğitim, sağlık ve benzeri hizmetlerinden eşit biçimde yararlanmak istemektedir.

Bölge ekonomik olarak geridir. Yörenin sermaye ve servet sahipleri, bölgede yatırım yapmak yerine, Batı'ya kaçmayı tercih etmektedirler.

Bölgede hala etkisini sürdüren toprak ağalığı düzeni nedeniyle, tarımda kullanılan teknoloji geridir ve emek üretkenliği düşük düzeydedir.

Hayvancılık gerilemiştir.

Terörün başlamasıyla birlikte, yatırımlar daha da azalmakta, üretimdeki aksamalar daha da artmakta, hayvancılık daha da gerilemekte, ekonomik durum daha da kötüleşmektedir.

Yoksulluk ve işsizlikle beslenen terör, yoksulluğu, işsizliği ve göçü hızlandırmaktadır. Bu durum, Heyetimizin gözlediği gibi, birçok dükkanın kapanmasına, birçok köyün boşalmasına veya boşaltılmasına neder olmuştur.

TÜRK-İŞ, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da akan kanın en kısa sürede durdurulmasını, sorunların meşru ve demokratik yollardan gündeme getirilmesini ve barış içinde çözülmesini talep etmektedir."

"Onaylanan Uluslararası Sözleşmeler ve Türk Endüstri ilişkileri"Semineri
(19 Şubat 1993)

Türk Dünyası Araştırma Vakfı (KUTYAY) tarafından 19-21 Şubat 1993 tarihleri arasında "Onaylanan Sözleşmeler ve Türk Endüstri ilişkileri" Semineri yapılmıştır. Kıbrıs/Girne'de yapılan bu seminere TÜRK-İŞ adına Genel Mali Sekreter Enver TOÇOĞLU katılmıştır.

Enver TOÇOĞLU açış konuşmasında; Türkiye'de endüstriyel ilişkiler sisteminin sağlıklı temellere oturtulabilmesi için Anayasa ve çalışma hayatını doğrudan ilgilendiren yasalarda yapılmasını istediğimiz değişikliklerin gerçekleştirilmesi ve TBMM tarafından kabul edilen ILO sözleşmelerinin hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

TBMM'nin kabul ettiği yedi sözleşmeden "İş Güvencesi" ile ilgili olan 158 sayılı sözleşmenin Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmesini büyük bir talihsizlik olarak niteleyen Enver TOÇOĞLU, endüstriyel ilişkilerin belli bir barış temeline oturtulabilmesinin ilgili yasa tasarısının kabulüne ve öncelikle bu konudaki ILO Sözleşmesinin onaylanmasına bağlı olduğunu ifade etmiştir. TOÇOĞLU konuşmasında özetle şu açıklamalarda bulunmuştur .

" ILO sözleşmelerinin onaylanması sendikal yaşam bakımından özgür ve demokratik bir dönemin başlangıcı olacaktır.

Sendikal özgürlüğün ilke ve güvencelerini içeren 87 sayılı sözleşme başta olmak üzere 151 ve 158 sayılı Sözleşmeler, hukuk yapımızda da önemli düzenlemeler yapılmasını gerektirecektir.

Bu değişiklikler sadece "işçi" niteliği taşıyan çalışanlarla sınırlı olmayacak, memurları da kapsayacaktır.

Bir ülkede ihtilal ürünü hukuk düzeninin varlığı; bu hukuki yapıdan yararlanmak isteyen bir kısım işverenlerin izledikleri politikalar, işçi çıkarılarının tehlikeli boyutlara ulaşmasına yol açmaktadır.

Türkiye'de yaşanan en büyük sorun işsizler ordusunu azaltacak emek/yoğun yatırımlar yerine, tam tersine bu yarayı büyütecek uygulamaların yaygınlaşmasıdır.

Bir taraftan sendikalı oldukları, öte taraftan toplu sözleşmeyle ücretleri arttı diye insanları kapının önüne koyabilen acımasız zihniyet devam ederken; öte taraftan işçi-işveren-hükümet arasında ekonomik ve sosyal konsey adı altında danışma organizasyonlarının çalışma barışına katkısı beklenmemelidir."

SSK Sağlık Tesislerine El Konulamaz (11 Mart 1993)

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL, 11 Mart 1993 günü düzenlediği basın toplantısında, "SSK sağlık tesislerine el konulması ve tesislerin özelleştirilme girişimleri durmazsa, genel greve kadar bütün demokratik ve meşru haklarımızı kullanacağız" diyerek özetle şu görüşlere yer vermiştir.

" Türkiye'de işçiler ve işverenler, yaklaşık 50 yıldır ödedikleri sosyal sigorta primleri ile bugünkü Sosyal Sigortalar Kurumu'nu yarattılar.

1991 yılı sonu itibariyle Sosyal Sigortalar Kurumu'nun 22 bin yatak kapasiteli 96 hastahanesi, 2 bin yatak kapasiteli 6 doğumevi, 2 bin yataklı 3 sanatoryumu, 171 dispanser, 179 sağlık istasyonu, 8 diş tedavi ve protez merkezi vardır.

Anayasamız, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir sosyal hukuk devleti olduğunu açıkça belirtmektedir.

Sigortalı işçiler, yıllar boyu, hem vergi ödeyerek, hem de sosyal sigorta primi ödeyerek, sağlık alanındaki ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmışlardır.

Sosyal Sigortalar Kurumu'nun anti-demokratik yapısı nedeniyle, Kurum, sigortalılar yararına işletilmemiştir.

Dünyanın en yüksek oranlı sosyal sigorta priminin alındığı ülkemizde, SSK'nın sağladığı sağlık hizmeti yürekler acısıdır.

Ancak SSK'nın bu yetersizliği, sağlık hizmetlerinin kamu eliyle ve kâr amacı olmadan sağlanmasının bir sonucu değildir. SSK'nın anti-demokratik yapısının bir ürünüdür.

TÜRK-İŞ olarak, SSK'nın demokratik bir yapı ve işleyişe kavuşturulmasını, devletin de sosyal güvenliğin finansmanına katılmasını, SSK'nın sağlık hizmetlerinin nicelik ve nitelik olarak yükseltilmesini talep ediyoruz.

Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü tarafından Şubat ayı başlarında kamuoyuna açıklanan ve son biçimi 8 Mart günü hazırlanan Sağlık Kanunu Tasarısı Taslağı'nı da genel çerçeve içinde değerlendiriyoruz.

Bu taslak, SSK sağlık tesislerine, "hukuk devleti" anlayışı ile kesinlikle bağdaşmayacak bir biçimde elkonulmasını öngörmektedir. Elkonulan SSK sağlık tesisleri ise, daha sonra, özel sektöre devredilebilecektir.

Buna izin vermeyeceğiz.

Böyle bir adımı atmaya cüret edenler, karşılarında işçi sınıfının üretici, tüketicisi ve seçmen olarak gücünü bulacaktır.

TÜRK-İŞ, atacağı adımları son derece dikkatle hesap eden ve eylemlerinin meşruluk ve demokratikliğine büyük özen gösteren bir kuruluştur.

Yaklaşık 50 yıllık alınterimizin ürünü olan SSK sağlık tesislerine elkoymaya kalkanlar, Türkiye'de genel grev yapılmasını tahrik ettiklerinin farkında olmalıdır.

Sağlık Kanunu Tasarısı Taslağı'nın 36.maddesinde, kamu kurum ve kuruluşlarına ait hastahanelerin ilgili Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile "sosyal sağlık işletmesi" ne dönüştürülebileceği belirtilmektedir.

Taslağın geçici 2.maddesi de şöyle demektedir ; "Diğer kamu kuruluşlarına bağlı hastaneler ilgili Bakanlığın teklifi, Sağlık Bakanlığının uygun görmesi ve Bakanlar Kurulu'nun kararı ile Sosyal Sağlık işletmesi' ne dönüştürülür."

Bu hüküm yasalaşırsa, SSK sağlık tesisleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın teklifi, Sağlık Bakanlığının uygun görmesi ve Bakanlar Kurulu'nun kararı ile SSK'ndan alınacak ve atamalı kişilerden oluşan bir genel kurul tarafından yönetilecektir.

Bu uygulama ile, SSK sağlık tesisleri yine kamu mülkiyetinde kalmakta, ancak yönetimleri SSK'ndan alınmaktadır. Devlet hastanelerinin sunduğu hizmeti artırarak halkın sağlık ihtiyacını karşılayamayanlar, devletin yükünü ve sorumluluğunu sigortalıların ve SSK hastanelerinin sırtına yıkmaktadır. SSK'nın zaten yetersiz olan sağlık hizmetleri, bu hastanelere sigortalı olmayanların da kabul edilmesiyle birlikte, daha da kötüleşecektir.

Ancak, sorun bununla da bitmemektedir.

Taslağın yine 36.maddesine göre, bu kamu hastahanelerinden yararlanma hakkı, yirmibeş yıllığına özel sektöre devredilebilecektir.

Anayasamız, sosyal devletin kurulmasını emretmektedir. Ancak sigortalı işçi, hem vergi, hem de sosyal sigorta primi ödemekte, ama yine de tatmin edici bir sağlık hizmetinden yararlanamamaktadır.

Anayasamız hukuk devletin kurulmasını emretmektedir. Ama tasarı, işçi ve işverenlerin ödedikleri primlerle yaklaşık 50 yılda kurulmuş olan sağlık tesislerine tek kuruş tazminat ödenmeksizin el konulmasını istemektedir. Tasarı bununla da yetinmemektedir. Tasarıya göre, bu tesislerden yararlanma hakkı, belirli bir bedel karşılığında özel sektöre devredilecektir.

Böyle bir uygulama tapunun delinmesidir. Böyle bir uygulama sağlık hizmetlerinin olağanüstü bir biçimde pahalılaşması sonucunu da getirecektir.

Böyle bir girişim karşısında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Mehmet MOĞULTAY'ın sessizliğini de yadırgıyoruz.

Böyle bir girişim, işçi sınıfını ve sendikacılık hareketini yok saymaktır.

Bu taslağın sözkonusu maddeleri derhal değiştirilmezse, TÜRK-İŞ, Bakanlar Kurulu'nu toplayacak bu konudaki sorumluluğunu yerine getirecek, gerektiğinde genel greve kadar uzanan meşru ve demokratik eylemlerine derhal başlayacaktır. ilgililere duyururuz."

Ankara Tabip Odası tarafından düzenlenen "Ülkemizde Sağlık Hizmetleri Nasıl Olmalı" konulu panelde konuşan Genel Başkan Bayram MERAL, "Sendikalar olarak mücadelemizin amacı, temsil ettiğimiz üyelerimizin, işçi sınıfının ve tüm çalışanların, refah ve mutluluk içinde yaşamasıdır. Refah ve mutluluk, ancak sağlıklı olmakla mümkündür" demiştir.

TÜRK-İŞ olarak, sağlık hizmetlerinin kamu kurum ve kuruluşları eliyle yürütülmesinden yana olduğunu belirten Bayram MERAL; özel sektörün sağlık hizmetlerine girmesiyle maliyetlerin hızla arttığını, koruyucu hekimliğin ihmal edildiğini söylemiştir.

SSK'nın sunduğu sağlık hizmetlerinde büyük eksikliklerin olduğunu, ancak TÜRK-İŞ olarak bu eksikliklerin giderilmesinde nicelik ve nitelik olarak SSK'nın söz sahibi olması gerektiğini vurgulayan Bayram MERAL, zaman zaman alkışlarla karşılanan konuşmasında özetle şöyle demiştir.

"SSK'nın sağlık hizmetindeki yetersizliklerini, sağlık hizmetlerinin kamu kurumları eliyle sürdürülmesinin başarısızlığı olarak göstermek isteyenlere katılmamız ise mümkün değildir.

SSK, yıllardır özel sektör için düşük faizli kredi kaynağı ve kamu kesimi açıkları için ucuz finansman kaynağı olarak kullanılmıştır. Böylece, bir dönem 233 bin sigortalıyı ev sahibi yapacak konut kredilerini veren SSK, bugün ilaç şirketlerine olan borçlarını ve işçi emeklilerine vergi iadelelerini ödemekte zorlanmaktadır.

Devletin görevi, vatandaşları için güvenli bir gelecek yaratmaktır. Bunun için çeşitli ülkelerde devlet bütçesinden sosyal yardım verilmektedir. Türkiye'de ise, devletin sırtındaki bu sorumluluk, SSK'ya yıkılmıştır. SSK, işçi emeklilerine, karşılığında prim almadığı bir sosyal yardımı ödemek zorunda bırakılmıştır.

Hemen hemen bütün ülkelerde devlet, sosyal güvenliğin finansmanına katkıda bulunur. Türkiye'de ise bulunmaz. Aksine, SSK kaynaklarını kurutur ve SSK'ya olan borçlarını ödemez.

SSK, prim gelirlerini zamanında elde edememektedir. SSK'nin nakit varlığı geçmişte Kurum açısından en yararlı biçimde kullanılmamıştır. SSK'nın malvarlığı geçmişte iyi değerlendirilmemiş, birçok gayrimenkulü yıllarca çok düşük bedeller karşılığında kiralanmıştır.

SSK'nın bu yollarla budanan gelirleri de, sigortalılar ve onlara hizmet sunan sağlık personeli için kullanılmamaktadır.

SSK'nın sağlık giderlerinin önemli bir bölümünü ilaç harcamaları oluşturmaktadır. SSK ilaç ve Tıbbi Malzeme Sanayii Müessesesi'ne gerekli kaynak sağlanmamakta, Kurumun ilaç ihtiyacında kendi fabrikasının üretimi çok yetersiz bırakılmaktadır. SSK, ilaç fabrikasını geliştirir ve ilaç dışındaki tıbbi malzeme üretimini artırırsa, kaynaklar daha akıllıca kullanılmış olacaktır.

Hastalık sigortası giderleri içinde hariçte yaptırılan işlere ve anlaşmalı doktor ve müesseselere yaptırılan işlere ödenen para son yıllarda hızla artmıştır. SSK, kendi sağlık tesislerini geliştireceğine ve sağlık personeli artıracağına, özel kuruluşları destekleme politikasına yönelmiştir. Bu yolla harcanan, kaynak 1988 yılında 116 milyar lira iken, 1991 yılında 1 trilyon 45 milyar liraya yükselmiştir. Kurum dışı tedavilerde sigortalıların harcamaları çeşitli yollarla gerçektışı biçimde sisirilmiş ve SSK soyulmuştur."

Grev Ertelemeleri ve Tepkiler

Başbakanlık Basımevi'nde 2 Mart 1993 günü grevin başlaması nedeniyle BASIN-İŞ yöneticileri ile birlikte ortak bir basın toplantısı düzenleyen Şemsi DENİZER, Sayın DEMİREL'i grevi etkisiz duruma getirmekle suçlamış ve özetle şunları söylemiştir,

" 194 işçimizin katıldığı grevi kırmak, sendikayı etkisiz hale getirmek, grev hakkını değişik yöntemlerle ortadan kaldırmak için Sayın Başbakan, Resmi Gazete basımını kapalı zarf usulü ile ihaleye çıkarmış, bir matbaayla anlaşarak 1 ve 2 Mart tarihli Resmi Gazeteleri bu matbaaya bastırmıştır.

TÜRK-İŞ olarak, gerek muhalefette iken öne sürülen vaadlere, gerek koalisyon hükümetinin kuruluşu sırasında hazırlanan ortaklık protokolü ve Hükümet programına bakarak; Hükümetin iki kanadını oluşturan DYP ve SHP'nin samimiyetine inanmak istedik.

Sayın DEMİREL, işçi sınıfının oylarına talip olurken, kendince "Altın Üçgen" olarak sıfatlandığı bir grafik ortaya atmış, bunun köşelerini ise Güçlü ve Özgür Sendika - Anlayışlı İşveren - Demokrat Devlet olarak belirtmiştir.

Aynı Sayın DEMİREL, şu anda kendisine bağlı Basımevinde uygulanan grev karşısında, bir nev'i taşeron uygulamasına başvurarak grev kırıcılığı yaparken ne Anlayışlı İşvereni, ne de Demokrat Devleti temsil etmektedir.

Alınterinin karşılığını vereceklerini ifade edip, işçi sınıfının oylarını alanlar, şimdi işçileri sefalet içine bırakmanın, enflasyonun altında ezdirmenin yollarını ararken, grev kırıcılığından bile çekinmemektedirler.

1 Kasım 1992 tarihinden itibaren yenilenecek olan Başbakanlık Basımevi toplu sözleşmesinin çıkmaza girmesinin, grev hakkının kullanımında bu hakkın etkisiz hale getirilmesinin tek sorumlusu Sayın Başbakan ve onun bu uygulamasına seyirci kalan Hükümet üyeleridir.

TÜRK-İŞ olarak bu hükümete güvenimiz kalmamıştır.

Sayın DEMİREL, seçim öncesi ve hükümet programının açıklanması sırasında takdığı maskesini düşürmüş, eski kişiliğiyle yeniden ortaya çıkmıştır.

Çalışma barışının bozulmaması için işçi sınıfının daha fazla fedakârlık yapması ve haksızlıklara göz yumması beklenmemelidir."

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL; düzenlediği basın toplantısında Başbakanlık Basımevinde uygulanan grevin Bakanlar Kurulu Kararı ile ertelenmesini eleştirmiş, "Grev ertelemeyi alışkanlık haline getiren mantık Çankaya'ya tırmanıyorsa, gleecek için endişelerimiz artar" şeklinde konuşmuştur.

7 Mayıs 1993 günü basın toplantısında tepkilerini belirten Genel Başkanın konuşmasının özeti şu şekildedir.

" Bakanlar Kurulu kendince son derece önemli görmüş olduğu Başbakanlık Basımevindeki 194 işçinin grevini erteleme kararı almış ve bunu Resmi Gazetede yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

Önce şunu ifade etmek gerekir ki; Bakanlar Kurulu 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasasının 33.maddesinde belirlenen, uygulanmakta olan bir grevin hangi şartlarla ertelenebileceği hükmünü dikkate almayarak, yasadışı bir karar almıştır.

Adı geçen maddeye göre; bir grevin ertelenebilmesi için, o grevin milli güvenlik ya da genel sağlık açısından tehlike yaratmış olması gerekmektedir.

194 işçinin çalıştığı Başbakanlık Basımevi grevinin genel sağlık ve milli güvenlikle ilişkisini kurabilmek ancak bu hükümetin marifeti sayılabilir.

Hükümetin grev ertelemeleri karşısında özellikle iki kanadı oluşturan parti milletvekilllerinin duyarlı olmasını, yapılan vaadlerin gerçekleşmesi yolunda Hükümet üzerinde baskı kurmasını bekliyoruz.

Senelerdir güncelliğinden hiç kaybetmeyen bir konu da, TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Sendikamızın temsil ettiği belediye işçilerinin sorunlarıdır.

Son olarak Kağıthane Belediyesinde çalışan 320 sendika üyesinin işten çıkarılması, yurt çapında işçi alacaklarının 2 trilyonu geçmesi, bu işkolunda yaşanan dramı göstermektedir.

Belediyelerin gelirlerini arttıracak yasal düzenlemeler, Hükümetin bu konudaki duyarsızlığı nedeniyle bir türlü hayata geçirilememiştir.

Belediye başkanlarının büyük bir bölümü, gerçekten mali sıkıntı nedeniyle işçi ücretlerini ödeyemezken, bir bölümü de işçi ücreti vermektense seçmene hoş görünecek işler için imkanlarını sarfetmektedir.

BELEDİYE-İŞ Sendikamızın Sayın Başkanı Fuat ALAN'ın da belirttiği gibi, bu sorunun altından kalkabilmek için belediye başkanlarının sendikanın eylemlerine destek vermesi gerekir.

İşten çıkarma ve insanları sefaletin kucağına itme alışkanlığının, özellikle 'İş Güvencesi' adını verdiğimiz yasanın gecikmesi yüzünden giderek yaygınlaştığı da bir gerçektir.

Tek cümle ile bugünkü durumu ifade etmek gerekirse; çalışma barışının korunması giderek güçleşmiş ve tahammülümüz kalmamıştır."

2 Nisan Avrupa Eylem Günü

TÜRK-İŞ'in de üyesi bulunduğu Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC) 'Sosyal Avrupa ve istihdam için Elele' sloganı ile 2 Nisan 1993 gününü 'Avrupa Eylem Günü' olarak ilan etmiştir.

Son yıllarda Avrupa ülkelerinde işsizliğin sürekli olarak artması, yeni istihdam alanlarının yeterince açılmamasının işçileri ve ailelerini yoksullaştırdığı gerekçeyle alınan bu karar, Konfederasyona üye ülke Konfederasyonlarının çeşitli etkinliklerle katılımını öngörmüştür.

İşsizlik yanı sıra ırkçılık ve ayrımcılığa karşı işçilerin tepkisini de içeren bu karar nedeniyle TÜRK-İŞ tarafından 2 Nisan gününde çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir.

2 Nisan Avrupa Eylem Günü hazırlıkları sırasında günün anlam ve önemini gösteren afiş ve broşür şeklindeki yayınlar hazırlanmış ve teşkilatımıza gönderilmiştir.

TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde 2 Nisan gününde zengin bir davetli topluluğunun katılımıyla bir toplantı yapılmıştır. Toplantının açış konuşmasını yapan Genel Başkan Bayram MERAL; Türkiye'nin, hem Avrupa'nın bir parçası olduğunu hem de Avrupa ile Asya ve Orta Doğu arasında bir köprü olduğunu ve Avrupa'da yaşanan sorunların, daha da büyük boyutlu olarak ülkemizde yaşandığına işaret etmiş ve özetle şu açıklamalarda bulunmuştur.

" Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, Avrupa'da derinleşen ekonomik ve toplumsal bunalım, artan işsizlik ve ikinci plâna itilen toplumsal sorunlar nedeniyle, bugün Avrupa Eylem Günü'nü düzenlemiştir.

Bu sorunlardan zarar görenler, öncelikle işçiler ve tüm çalışanlardır.

Bu sorunların başında da işsizlik gelmektedir.

İşsizlik artmakta ve artırılmaktadır.

OECD ülkelerinde işsizlik son üç yılda yeniden artmıştır. Bu ülkelerde işsizlik oranı, iyimser bir tahminle, yüzde 7.5 düzeyindedir ve işsizlerin sayısı 33 milyona ulaşmıştır.

Avrupa Topluluğu ülkelerinde ise işsizlik oranı günümüzde yüzde 11 iken, 1994 yılında yüzde 11.5 düzeyine çıkacaktır. Avrupa Topluluğu ülkelerinde 1994 yılında yaklaşık 18 milyon işsiz olacağı tahmin edilmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde de yaygın bir işsizlik ve gizli işsizlik vardır.

Türkiye'de de aile-içi dayanışma, işsizliğin yarattığı sorunların gerçek boyutlarını gözlerden gizlemektedir. Geçici işler, işportacılık ve benzeri çalışma alanları, işsizlerin sayısını gerçekte olduğundan daha az göstermektedir.

İşsizlik, hem işsiz kalan, hem ailesi, hem de tüm toplum için son derece olumsuz sonuçlar doğuran bir sorundur.

TÜRK-İŞ, ülkemizde sosyal devlet anlayışının hakim kılınması çabasının bir parçası olarak, çalışabilecek yetenekte ve çalışma isteğinde olan herkesin iş bulacağı koşulların yaratılmasını talep etmektedir.

Bunun birinci şartı, devletin asıl gelir kaynağı olan vergi sisteminde bir reform yapılmasıdır.

Bu kaynağı arttıracak önlemler yerine, vergi afları, büyük miktarda vergi kaçırانların teşhirinin önlenerek, kaçakçılığa prim verilmesi gibi politikalara yer olmamalıdır.

TÜRK-İŞ, işsizliğin yarattığı toplumsal acıların önlenebilmesi için, Hükümeti acil tedbirler almaya davet etmektedir.

İş güvencesi yasa tasarısının ve işsizlik sigortası yasa taslağının bir an önce yasalaşması, bu alandaki acıları bir parça hafifletecektir.

Ancak asıl sorun, işsizliğin azaltılması ve önlenmesidir, tam istihdamın sağlanmasının temel bir devlet politikası haline gelmesidir.

Bunun için, kamu yatırımları artırılmalıdır.

İstihdam olanakları yaratan özel sektör kuruluşları teşvik edilmelidir.

Haftalık çalışma süresi azaltılmalı, fazla çalışma uygulaması sınırlandırılmalıdır.

Nüfus plânlaması konusunda halkımız daha iyi bilgilendirilmelidir.

Çocukların çalışma yaşı yükseltilmeli ve eğitim olanakları geliştirilmelidir.

Özelleştirme ve taşeronlaşma yoluyla işçi çıkarma önlenmelidir.

Kaçak çalıştırma önlenmeli, ücretlerden yapılan kesintiler azaltılmalı ve istihdam artışları teşvik edilmelidir.

- Re'sen emeklilik yoluyla kamu kuruluşlarında işçi çıkarma uygulaması durdurulmalıdır.
- Türkiye'de verimli bir biçimde üretilebilecek malların ithalatına kısıtlama getirilerek, ithalata bağlı işçi çıkarmalar önlenmelidir.
- Türkiye'de yatırımlarda büyük yetersizlikler söz konusuysa, işverenlerin yabancı ülkelerde fabrika açmalarına kısıtlamalar getirilmeli, başka ülkelerde düşük ücretle fason üretim uygulamasına son verilmelidir."

MPM Genel Kurulu (30 Mart 1993)

Milli Prodüktivite Merkezi'nin 32.Genel Kurulu 30 Mart 1993 tarihinde yapılmıştır.

Genel Kurulda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi DENİZER, "ülkenin bugün çözüm bekleyen temel sorunu, demokratikleşme çabalarına paralel olarak ekonominin etkin ve verimli çalışması, ulusal gelirin artması ve bu gelirin kesimler arasında hakça dağıtılmasıdır" demiştir.

"Türkiye ikibinli yılların eşiğinde, demokrasiyi tartışılır konumdan çıkar-malı ve çoğulcu, özgürlükçü gerçek demokrasiyi yaşatmak zorundadır" diye konuşan Şemsi DENİZER, özetle şunları söylemiştir ;

" Ekonomide etkinliğin sağlanması, artan refahın toplumda adaletli biçimde dağılımı, ancak demokratik düzenin kurumlarına işlerlik kazandırarak sağ-lanabilecektir. Bu bakımdan, TÜRK-İŞ olarak bizler son on yıldır "12 Eylül Hukuku" nun ortadan kaldırılmasını ısrarla talep ettik, takipçisi olduk.

"Demokratikleşme" talebi 1990'lı yılların toplumsal rüzgarı olmuştur ve bu doğrultudaki vaatler yankı bulmuştur. Ne yazık ki, bu rüzgarı arkalarına alarak halka umut verenler uygulamalarıyla hayal kırıklığı yaratmışlardır.

Anayasa ve yasalarda temelden bir değişiklik gerçekleşmediği sürece, ya-pılan ya da yapıldığı söylenen düzenlemeler fazla bir şey ifade etmeyecektir. Yüzeysel yaklaşımlarla değişikliklerin yapılmış gibi gösterilmesi de son derece yanlıştır.

TÜRK-İŞ olarak Anayasa ve yasalarda yapılmasını zorunlu gördüğümüz ve çeşitli plâtformlarda açıkladığımız değişiklik öneri ve taleplerimizin takipçisi olduğumuzu bu vesileyle bir kez daha ifade ediyorum.

Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülke, dünyadaki bu değişime ayak uydur-mak zorundadır. 1990'lı yıllarda hızlı ve istisnalı bir büyümeyi sanayileş-me ile sağlamak durumundayız. Bu bakımdan sanayi politikaları ekonominin ana eksenini olmalıdır.

Sanayinin kaynak yaratma mekanizması yeniden ve sağlıklı biçimde kurulma-lıdır. Kuşkusuz kaynak sorununun çözümü, geçmiş dönem yapıldığı gibi çalışan-ların gelirleri azaltılarak sağlanamaz. 1990'ların dünyasında rekabet, fi-yatlara ek olarak teknolojinin ve bilginin ön plâna çıkmasıyla mümkün olmak-tadır.

Düşük ücretler ekonomisi aynı zamanda düşük verimlilik ekonomisidir.

Türkiye'de yapılan çalışmalar göstermiştir ki; verimlilik artışını sağlayan en önemli faktör ölçek büyümesidir. İkincisi işçi başına düşen sermaye miktarıdır.

Verimlilik artışı pek çok faktörün karmaşık etkileşimi sonucu sağlanabil-mektedir. Türkiye'de gerek ülke düzeyinde, gerek işletme ölçeğinde, verim-liliği olumlu yönde etkileyebilecek yapılanma maalesef sağlıklı olarak kurulamamıştır.

Dünya ekonomisindeki ve teknolojik gelişmelerdeki dinamiği yakalayan bir politikanın oluşturulması ve yürürlüğe konulmasına bugün büyük ihtiyaç bu-lunmaktadır.

Bu doğrultuda hedefimiz; toplumu tümüyle kucaklamak, Türkiye'de yaşayan herkes için, özlemini duyduğumuz çağdaş standartlara uygun bir yaşama düze-yini sağlamaktır.

Sosyal ve siyasal grupların barış içinde bir arada ortak hedefe yönelme-leri, bir anlamda toplumu oluşturan kesimler arasında adaletli bir dengenin gözetildiği yapıda mümkündür.

Bu ortamın temelini kuşkusuz, Anayasamızda da ifadesini bulan 'sosyal devlet' ilkesinin egemen kılınması oluşturmaktadır."

Genel Kurulda yapılan seçimlerde, MPM Başkanlığına Nazım DÜZENLİ, Yönetim Kuruluna da Orhan BALTA, Furkan ÇULHA, Güngör YENER, Prof.Dr.Kamil ÇEVİK ve Hüseyin ATEŞ göreve getirildi.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası (4-10 Mayıs 1993)

İşçi sağlığı ve iş güvenliği Haftası, her yıl olduğu gibi bu yıl da 4-10 Mayıs 1993 tarihleri arasında çeşitli etkinlikler çerçevesinde kutlanmıştır. Haftanın açılışı nedeniyle yapılan toplantıya TÜRK-İŞ adına Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ katılmıştır. Konuşmasında 'önce insan sonra üretim' ilkesinin benimsenmesi zorunluluğunu vurgulayan Salih KILIÇ, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda devletin ve işverenlerin gerekli ilgi ve duyarlılığı göstermediklerini ve neticede binlerce işçinin hayatını kaybettiğini, sakat kaldığını ya da meslek hastalığına yakalandığını belirtmiştir.

İşçi Sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili çok geniş bir mevzuat düzenlemesine sahip olmamıza rağmen bunların hayata geçirilemediğini söyleyen Salih KILIÇ özetle şu açıklamalarda bulunmuştur.

" 1991 yılı ortalama verilerine göre 130.278 iş kazasında 1631 ölüm, 3669 sakat, 1158 meslek hastalığı ve 2.433.954 işgünü kaybı olmuştur.

Bakanlıkça bu işi yürütmek üzere kurulan birimler eleman ve ödenek bakımından yetersiz olup, taşra teşkilatı ise daha kötü bir durumdadır.

İşçi Sağlığı Haftası çalışmalarının harcamaları işçilerin ücretlerinden kesilen ceza paralarından karşılanmaktadır. Ne yazık ki, bu paraların 1993 yılı bütçesinde fonlara aktarılması nedeniyle yürütülmekte olan faaliyetleri aksayacağı da konuya olan duyarsızlığın açık bir örneğidir.

İşverenler mevzuatın kendilerine verdiği yükümlülükleri yerine getirmezken devlet de onların üzerindeki yaptırım gücünü kullanmamaktadır."

Tarafları bir araya getiren işçi sağlığı ve iş güvenliği haftasında belirlenen ortak görüşlere rağmen iş kazası ve meslek hastalığı sayısının arttığına dikkate çeken Salih KILIÇ, bu konuda hükümetin yapması gereken işleri şu şekilde sıralamıştır.

"Konuya sahip çıkmak,

Mevzuat dağınıklığını giderici belli standardı oluşturmak,

Kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak,

İşyeri çalışma belgesi verilirken açılan işyerinin mevzuata uygunluğunun tespiti sonucu açılmasını sağlamak,

işyeri denetimlerini gereği gibi yerine getirmek,
ILO sözleşme hükümlerinin gereklerini yerine getirmek,
işverenlerimize düşen sorumluluklar,
işyeri ve işbaşı eğitime önem verilmesi,
işyeri açılmadan iş güvenliği tedbirlerinin alınması,
Önce insan sonra üretim gerçeğinin benimsenmesi..

Her yıl binlerce insanımızın ölümüne, sakat kalmasına, işgünü kayıplarına ve milli ekonomide ciddi zararlara meydan veren bu konuda TÜRK-İŞ olarak her türlü ortak çalışmaya hazırız.

TÜRK-İŞ olarak iş kazası riskinin fazla olduğu işkollarına öncelik vererek düzenlediğimiz seminerlere ilave olarak 1993 yılında Çevre Bakanlığı ile ortaklaşa çevre bilincinin geliştirilmesi amacıyla yönelik imzalanan ortak protokol çerçevesinde işçilerin ve çevre sorununun yoğunluklu olduğu illerimizde seminerler düzenlemekteyiz. Dileğimiz, bu seminerlerimizin işveren temsilcilerimizin de katkılarıyla işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda somut çözümlere hız verileceğidir."

TÜRK-İŞ'in 500 Gün Değerlendirmesi

TÜRK-İŞ, DYP-SHP Koalisyon hükümetinin 500 günlük icraatını değerlendirmek amacıyla "500 Günü Anatomisi" adlı bir rapor hazırlamıştır. Hükümetin ekonomik, sosyal ve yasal içerikli vaat ve hedeflerinin 500.gün sonunda hangi noktaya geldiğinin değerlendirildiği bu rapor, 3 Nisan 1993 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL'in yaptığı basın toplantısıyla kamuoyuna açıklanmıştır. MERAL; ekonomik, sosyal ve yasal içerikli vaatler ve uygulamalara ilişkin olarak, "Demokratikleşme süreci gereksiz tartışmalarla son derece ağır gelişmektedir. Henüz sosyal devlet olduğumuz iddia edilemez" diyerek toplumsal barışın tehlikeli bir noktaya sürüklendiğine dikkat çekmiştir. Bayram MERAL konuşmasında özetle şu konular üzerinde durmuştur ;

- "- Enflasyon sorunu bütün ağırlığıyla sürmekte, açıklanan rakamlar mutfaktaki yangını yansıtmamaktadır.
- Kentsel yerler tüketici fiyatlarının indeks çalışmalarına TÜRK-İŞ'in de katılması isteğimize cevap bile verilmemiştir.
- Toplumsal ve siyasal yaşamımızda, 12 Eylül'ün kalıntısı uygulamalar devam etmektedir.
- İnsan haklarının ihlâline ilişkin iddialar devam etmektedir.
- Vergi adaletini sağlamak bir yana, vergi kaçırانların teşhirini önleyen gayretler ve borç faizlerinin affı gibi politikalar vergisini zamanında ödeyenleri derinden yaralamaktadır.
- Asgari ücretten vergi alınmayacağı sık sık ve ısrarla söylendiği halde, vergi kesilmesi ayıbı devam etmektedir.

- Hükümete yetki verildiği halde, asgari geçim indirimi asgari ücret düzeyinde yükseltilmemiştir.
- Eğitim ve sağlık konusunda bütçede ayrılan pay, bu konudaki vaadlere ters düşmektedir.
- Konut edindirme yardımı ve tasarrufu teşvik fonlarındaki paralar amaçları doğrultusunda kullanılmamıştır.
- Vergi dilimlerindeki artış, enflasyonun altında kalmıştır.
- Sosyal Sigortalar Kurumu'nu kurtarma yolundaki göstermelik çalışmalar sürerken, yönetimdeki anti-demokratik yapının değişmesi ile krizin atlatılacağı düşünülmektedir.
- Kaçak işçi çalıştırma, alınan ücretin altında bordroda ücret gösterilerek vergi ve sigorta primi kaçakçılığının önüne geçilememiştir.
- Emeklilerin ekonomik ve sosyal şartları düzeltilenmemiş, maaşlarının ödenmesinde çekilen sıkıntılar bir türlü rahatlatıcı bir sisteme kavuşturulamamıştır.
- SSK sağlık hizmetleri yetersizdir.
- 98, 87 ve 151 sayılı ILO sözleşmelerine rağmen, memurların sendikal haklarını kullanmaları engellenmektedir.
- Bir zamanlar grev erteleme "Sendikal düzene saldırı" olduğunu iddia edenler, grevleri ertelemekte, Başbakanlık Basımevinde grev kırıcılığı yapmaktan çekinmemektedirler.
- Özelleştirme ve taşeronlaşma yoluyla sendikaların gücü kırılmaya, sendikası bir düzen yaratılmaya çalışılmaktadır.
- İşsizlik sorunu, re'sen emeklilik yoluyla daha da ağırlaştırılmaktadır.
- Geçici kadrolarda işçi çalıştırılmakta, daimi kadroya geçirme yolunda hiçbir çaba gösterilmemektedir.
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanında hiçbir olumlu adım atılmadı.
- İş güvencesi yasa tasarısının yasalaşması geciktikçe, işten çıkarmalar hızlandı.
- İşsizlik sigortası tartışma plâtförmünden uygulama alanına geçirilemedi.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Konfederasyonlar arasında ayırimcılık yapmakta, tarafsızlığını yitirmektedir.
- SSK Yönetim Kurulu temsilcimiz, haksız olarak görevden alınmış, bu tasarıya hiçbir inandırıcılığı olmayan bir gerekçe uydurulmuştur.
- Belediye işçilerinin yılları bulan alacakları ödenmemekte, bazı belediye başkanları tarafından sendika değiştirmeye zorlanmaktadırlar.
- Genel Sağlık Sigortası adı altında SSK'nın sağlık tesislerine el konulması gibi bir girişim, işçi sınıfının son derece sert ve telâfisi mümkün olmayan tepkilerine yol açacaktır.
- 1 Mayıs'a ilişkin yasa tasarısının reddedilmesi yanlıştır. TÜRK-İŞ 1 Mayıs'ı işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak İstanbul'da büyük bir mitingle kutlayacaktır.

ILO Sözleşmelerinin 6'sının onaylanması Hükümetin olumlu icraatı arasında olup, 158 sayılı Sözleşmenin de onaylanmasını talep ediyoruz.

SSK borçlularının açıklanması önemli bir adım olup, tahsilatın hızlandırılması, Devlettten alacakların sür'atle tahsili gerekmektedir.

SSK yasasında emeklilik yaşına ilişkin düzenleme olumludur.

DiSK'in malvarlığının geri verilmesi, 12 Eylül'ün kapattığı siyasi partilerin açılması ve malvarlıklarının iadesi olumludur.

Dış politikada "Çekiç Güç" konusu hariç, genellikle başarılı bir çizgi izlenmiştir."

TÜRK-İŞ Bölge Toplantıları

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu; 14 Şubat 1993 tarihinde Diyarbakır'da yaptığı toplantısında, haklı taleplerin ve hükümetin çalışanlara vaadlerinin gerçekleşmemesi durumunda meşru ve demokratik bütün yollara başvurulacağı, bunun ilk adımı olarak bölge toplantılarının düzenleneceğini kararlaştırmıştır.

Bu karar gereğince ilk bölge toplantısı İstanbul'da, 7 Nisan 1993 tarihinde yapılmıştır.

TÜRK-İŞ İstanbul Bölge Temsilciliği kapsamındaki sendikaların merkez ve şube yöneticilerinin katıldığı ilk toplantının açış konuşmasını Genel Başkan Bayram MERAL yapmıştır. MERAL; ülkemizin en geniş sanayi bölgesi aynı zamanda en çok işçi çalıştıran yöre olması nedeniyle ilk toplantının İstanbul'da yapıldığını belirtmiş ve Hükümetin demokratikleşme konusunda vaadleriyle tamamiyle çelişen tutumlar sergilediğini açıklamıştır. Bunu TARIM-İŞ Sendikasının TİGEM grevinde, ardından Belediyelerdeki temizlik işçilerinin grevinde açıkça yaşadığımıza değinen Bayram MERAL, "İş Güvencesi Yasası"nın işverenlerin tepkisi nedeniyle bir Komisyona havale edildiğini ve yasanın gecikmesi dolayısıyla işten çıkarmaların arttığına işaret etmiştir.

İşsizlik sigortasının kurumsallaştırılması yönündeki vaadlerin de çeşitli şekillerde geçirilmeye çalışıldığını belirten Bayram MERAL konuşmasında özetle şunları söylemiştir.

"KİT'lerin Hazine'ye yük olmasını önlemek bir yana, yeni yatırımlar yapılmazken, teknolojik gelişmeye sırt dönülmüş, seçim politikaları ile kâr eden KİT'ler zarara sokulmuştur.

İşin en önemli noktası, böylesine zarar eden KİT'lerin özel sektör tarafından neden alınmak istediğine cevap bulabilmektir.

İşçileri sendikalarından koparmak, kamu kesiminde sendikasız bir düzen kurabilmek, özel sektörde keyfi işten çıkarmaların yanısıra sendikaya muhatap olmamak için uygulanan taşeron sistemi, varlıklarını korumak zorunda olan sendikalarımızın sabrını taşırmış, tepkiler eylem isteklerini arttırmıştır.

Geçici kadro adı altında yıllarca geçici işçi çalıştırmanın işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda hiçbir olumlu adım atılmamasının izahını yapmak mümkün değildir.

Bu yeni sorunların biri, "Genel Sağlık Sigortası" adı altında, gelmiş geçmiş bütün Sağlık Bakanlarının ele aldığı, içinden çıkamadığı, fakat günde kalmayı becerdikleri bir şov halini almıştır.

Milli Savunma Bakanlığına bağlı hastaneleri ağızlarına almaya cesaret edemeyen, Sosyal Sigortalar Kurumu'na durmadan artan bir iştahla bakan Sağlık Bakanları, her zaman tartışmaya hazır olduğumuz, uygulaması mümkün olmayan bir hayal peşindedirler.

İşçiler olarak Devlete vergimizi öderken, Devletten sağlık hizmeti beklemeye hakkımız olduğu halde, ayrıca prim ödeyerek kurduğumuz sağlık tesisleriyle Devlete yük olmamış, sağlık politikasına destek sağlamışız.

Primlerin arttırılmasına asla izin vermeyeceğimizi, kısa bir süre önce yine basın toplantısı düzenleyerek açıkladım.

Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmelerini koordine eden kurumumuzun tek elden sürdüreceği müzakerelerde, 1992'de çekilen zorluklar dikkate alındığında, büyük bir mücadelenin bizi beklediğini söyleyebilirim.

Enflasyonun sebebini bugün bile işçi ücretlerine bağlayacak kadar sudan bahaneler arayanlar, 1993 sözleşmelerinde bizi oldukça zorlayacaklardır."

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL'in açış konuşmasından sonra, ülkemizin ve işçi sınıfının karşı karşıya bulunduğu sorunlar tartışılarak değerlendirilmiştir. Toplantı sonucunda alınan kararlar bildiri ile kamuoyuna duyurulmuştur. Sonuç bildirisinde, 1 Mayıs 1993 gününde toplumumuzun emekten yana olan tüm kesimleri ve çalışanları Şişli-Abide-i Hürriyet Meydanına çağırılmıştır.

Ülkemizin demokratikleşmesi sürecinde çok önemli bir engel oluşturan 12 Eylül Hukukunun ortadan kaldırılması talebinin bir kez daha vurgulandığı bildiride, TÜRK-İŞ'in bu konuda demokratik ve meşru eylemlerle baskı grubu olma işlevini yerine getirme kararlılığı içinde olduğu açıklanmıştır.

İzlenen yanlış ekonomik politikalarla, çalışanların karşı karşıya bırakıldığı olumsuz yaşama koşullarının iyileştirilmesi doğrultusunda somut adımların atılma gerekliliğine değinilen sonuç bildirisinde, çalışanlar arasındaki yapay ayırımların ve çalışanları birbirine düşürecek yaklaşımların olumsuz çekişmelere yol açacak nitelikte olduğuna işaret edilmiştir. Bu çerçevede, işçi sınıfı olarak Hükümet ve işverenler bir kez daha uyarılmıştır.

Olağanüstü Başkanlar Kurulu Toplantısı (27 Nisan 1993)

TÜRK-İŞ Olağanüstü Başkanlar Kurulu Toplantısı 27 Nisan 1993 günü İstanbul'da yapılmış ve 1 Mayıs kutlamaları ile ilgili hazırlıkları değerlendirmiştir.

Genel Başkan Bayram MERAL toplantıyı açarken yaptığı konuşmada "TÜRK-İŞ'in ilk kez bu yıl 1 Mayıs'ı alanda kutlayacağını" belirterek özetle şunları söylemiştir.

" TÜRK-İŞ olarak bu kararı uygulamaya koyacağımızın anlaşılması ile birlikte, pekçok spekülasyon yapılmış, bunun da ötesine gidilerek bazı kuruluşlar gazete ilanları ile TÜRK-İŞ'in 1 Mayıs yürüyüş ve mitingine katılma çağrısı yapacak kadar olayı çarpıtmaya kalkışmışlardır.

Öncelikle şunun bilinmesini isterim ki; bugün üç işçi konfederasyonunun birarada 1 Mayıs'ı kutlama imkanı bulamayışının sebebi asla biz olmadık.

Üç konfederasyonun genel sorunlar karşısında ortak tavır ve politikalar üretmesi isteği genel kurulumuzdan doğmuş, Yönetim Kurulumuzun çağrısı ile üçlü görüşme başlamış, fakat konu birleşme noktasına tarafımızdan getirildiğinde görüşmeler kesilmiştir.

En büyük işçi kuruluşu olarak, geçmişte işçi sınıfının bölünmüşlüğüne doğurduğu sıkıntıları gözönünde tutarak, bu ayrılığın giderilebilmesi için her türlü fedakarlığı yapmaya hazır olduğumuzu bildirdik.

Bizim bu yaklaşımımıza karşılık, DİSK yöneticileri ve üye sendikaları, özellikle 1 Mayıs'ı bahane ederek sürekli bir saldırı ile üzerimize gelmeye başladılar.

DİSK'in ve üye sendikalarının 1 Mayıs ile ilgili yayınladığı bildirilere dikkat edildiğinde, sayfalar dolusu suçlamadan sonra, bir satırla TÜRK-İŞ'e çağrı görüntüsü verilmeye çalışılmaktadır.

1 Mayıs'ın üç işçi konfederasyonu tarafından ortak kutlanmamasının sebebi TÜRK-İŞ değildir. TÜRK-İŞ sendikalar arasındaki bölünmüşlüğü kaldırılması için her türlü fedakarlığa hazırdır."

Başkanlar Kurulu Bildirisi (28 Nisan 1993)

Olağanüstü Başkanlar Kurulu toplantısı sonrası alınan kararlar bir bildiri ile kamuoyuna duyurulmuştur.

Başkanlar Kurulu bildirisi şöyledir.

" TÜRK-İŞ, işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs'ı, 1993 yılında Şişli Abide-i Hürriyet Meydanında büyük bir yürüyüş ve miting ile kutlayacaktır. TÜRK-İŞ'in bu önemli adımı, 1 Mayıs'ın işçi sınıfı günü olarak yasallaşmasının ve yeniden genel tatil olmasının da yolunu açacaktır.

1 Mayıs lkemizde uzun yıllar bir komünist bayramı olarak gösterilmiştir. Sermaye çevreleri ve siyasal iktidarlar, bu gerçek dışı iddiayla işçi sınıfını zayıflatmayı amaçlamışlar ve bunda önemli ölçüde başarılı da olmuşlardır. Diğer taraftan, işçi sınıfının öncüsü olduğunu iddia eden bazı siyasal parti ve hareketlerin 1 Mayıs'ı kutlayış biçimleri de, bu gerçekdışı iddiayı kamuoyunun gözünde haklı kılacak malzemeyi sağlamıştır. 1977 yılında 1 Mayıs'ta Taksim alanındaki katliamın zemininin oluşmasında, bu kutlamayı bir gövde gösterisi alanı haline getirmeye çalışan siyasal parti ve hareketlerin büyük sorumluluğu gözardı edilmemelidir.

Dünyada ve Türkiye'de bir tarafta ücretli emek; diğer tarafta sermaye vardır. Ücretli emek safında yer alan kitle içinde her siyasal görüşten, etnik kökenden, milliyetten ve dinsel inançtan insan yer almaktadır. 1 Mayıs'ı kutlamak, işçi sınıfı içindeki bütün bu farklılıkların ikinci plāna itilmesi, sınıf kardeşliği anlayışının ne çıkarılmasıdır.

TÜRK-iş 1993 yılında 1 Mayıs'ı, 100 yıl öncesinin bu doğru anlayışıyla kutlayacaktır.

TÜRK-iş, işçi sınıfının uluslararası birliği ve bütünlüğünden yanadır. Sermayenin uluslararası niteliğinin çağımızda ulaştığı düzey, işçi sınıfının mücadelesinde uluslararası düzeyde örgütlülüğün, mücadelenin ve dayanışmanın önemini daha da artırmaktadır. TÜRK-iş, diğer taraftan, emperyalistlere karşı verilen şanlı bir kurtuluş savaşıyla kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin ve ulusal bütünlüğümüzün simgesi olan bayrağımızın, bağımsız, demokratik ve laik Cumhuriyetin de yılmaz savunucusudur. TÜRK-iş, bu anlayışla, Türk bayrağı ile 1 Mayıs bayrağını birlikte taşımaktadır ve taşıyacaktır.

Türkiye'de işçi sınıfı TÜRK-iş'te örgütlüdür. Bir bütün olarak işçi sınıfını temsil etme yetkisi olan tek kuruluş, TÜRK-iş'tir. TÜRK-iş, izlediği politika ve attığı adımlarda, yalnızca sendikalı işçilerin değil, aynı zamanda sendikasız işçilerin, memurların, işsizlerin, emeklilerin ve hatta esnaf ve sanatkarın ve yoksul köylülerin çıkarlarını savunmaktadır. TÜRK-iş işçi sınıfının temsilcisi, tüm çalışanların öncüsüdür.

TÜRK-iş 1 Mayıs Yürüyüş ve Mitingini, bu fiili ve hukuki gücüne dayanarak düzenlemiştir.

TÜRK-iş tarafından işçi sınıfı adına düzenlenen bu yürüyüş ve mitinge tüm çalışanlar ve meşru ve demokratik yollardan mücadeleyi benimseyen tüm yasal örgütler davetlidir.

Ülkemizde işçiler ve diğer ücretlilerin bugün siyasal tercihleri arasında farklılıklar vardır. Bu farklılıklarımız, sermayenin yoğun saldırısı karşısında ve bu saldırıya karşı yaptığımız grevlerle ve diğer eylemlerle ve n plāna geçirdiğimiz sınıf kardeşliği anlayışıyla, hızla azalmaktadır. Genel kurullarımızda oybirliğiyle aldıığımız kararların her geçen gün genişleyen kapsamı, bu bütünleşme sürecinin en açık göstergesidir.

1 Mayıs, bu farklılıkların tartışılacağı bir gün değildir. 1 Mayıs'ta işçi sınıfının sermaye ve siyasal iktidar karşısındaki birliği ve bütünlüğü sergilenmelidir. Bu anlayış çerçevesinde, 1 Mayıs yürüyüş ve mitingini, kendi siyasal parti veya hareketlerinin propaganda alanı haline getirmeye çalışanlara ve böylece sınıfımız içindeki farklılıkları ne çıkararak bölünmelere yol aacaklara kesinlikle izin verilmevecektir.

işçiler, 1 Mayıs'ta, destekledikleri siyasal partinin pankartının değil, sınıf örgütleri olan sendikalarının, TÜRK-İŞ'in pankartının arkasında yürüyecektir.

Türkiye'de işçi sınıfının temsilcisi olan TÜRK-İŞ, sınıfın bütünlüğünün ve gücünün gösterilmesi ve geliştirilmesi anlayışıyla, ortak taleplerimizi, genel kurullarımızda oybirliğiyle kabul edilen kararlar doğrultusunda sloganlar biçiminde tespit etmiştir. Mitinge katılacak kişi ve kuruluşların, bu kararlarımıza saygılı davranması gerekmektedir.

TÜRK-İŞ 1 Mayıs Kutlama Komitesi, sınıfımızın gücünün en etkili bir biçimde sergilenmesi ve mitingin huzur ve güven içinde geçmesi için her türlü önlemi almıştır. Mitingin düzenini bozmaya yönelik herhangi bir girişim, disiplinsiz her davranış ve TÜRK-İŞ'e yönelik herhangi bir saldırı, karşısında onbinlerce işçiyi bulacaktır.

1993 yılında Türkiye'de 1 Mayıs kutlamalarında en önemli amacımız, HER YERDE, HER KESE, HEMEN DEMOKRASİ'dir.

Ülkemizde demokrasinin korunması ve geliştirilmesi, 12 Eylül enkazının kaldırılması, çağdaş işçi hak ve özgürlüklerinin sağlanması, SSK'ya ilişkin sorunların çözümü, çalışma ve yaşama koşullarını düzeltecek yasa değişikliklerinin yaptırılması ve başarılı toplu iş sözleşmeleri imzalamanın yolu, yüzbinlerin Abide-i Hürriyet Meydanını doldurmasından geçmektedir.

1994 yılı 1 Mayıs'ı ise, kültürel etkinliklerle dolu 1 Mayıs Haftasının ardından, birkaç ilde gerçekleştirilecek yürüyüş ve mitinglerle kutlanacaktır.

Başkanlar Kurulumuz, bu vesileyle, diğer Konfederasyonlara ve bağımsız sendikalara yaptığı çağırımı bir kez daha tekrarlamaktadır: işçi sınıfının böylesine büyük sorunlarla karşı karşıya bulunduğu ve sorunlarımızın her geçen gün daha da arttığı bir dönemde, sermayedar sınıfın işine yarayacak tutum ve davranışlara girilmemelidir. TÜRK-İŞ'te ve bağlı kuruluşlarda sendika içi demokrasi vardır. Bütün yöneticilerimiz, işçi sınıfının mücadelesinde zaten sağlanmış olan birliğin sendikal alanda zayıflamasını önlemek için gereken özveriye göstermeye hazırdır. İşçi sınıfının TÜRK-İŞ'te gerçekleşmiş olan birliğini hep beraber daha da güçlendirelim.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Cumhurbaşkanı Sayın Turgut ÖZAL'a Allah'tan rahmet, milletimize ve ailesine ise başsağlığı diler.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Cumhurbaşkanlığı seçiminin Anayasanın öngördüğü süreçle ve tüm toplumun özlem ve arzuları da dikkate alınarak en kısa sürede tamamlanmasını talep eder.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, sermayedarları ve Hükümeti, işten çıkarmalar ve taşeronlaşma konusunda son defa uyararak, ülkemizde çağdaş sendikal hak ve özgürlüklerin en kısa sürede tanınması ve sürmekte olan toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin barışçıl yollardan derhal sonuçlandırılmasını talep eder."

1 Mayıs

Başkanlar Kurulumuzun 14 Şubat 1993 günü Diyarbakır'da yapılan toplantısında alınan kararlar arasında "işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs'ın 1993 yılında uluslararası geleneklere ve ülkemiz koşullarına uygun bir biçimde kutlanması"nın yer aldığı bilinmektedir.

Bu doğrultuda Yönetim Kurulumuz, 1993 yılı 1 Mayıs gününün İstanbul'da kutlanmasını kararlaştırmış ve genel merkezi İstanbul'da bulunan üye sendikalarımız genel yönetim kurulu üyelerinden oluşan Düzenleme Kurulu saptanarak yasal girişimlerde bulunulması öngörülmüştür.

1 Mayıs'ın İstanbul Taksim Meydanı'nda kutlanması talebimiz İstanbul Valiliği tarafından, 2911 sayılı Kanun çerçevesinde önceden belirlenen alanlar arasında bulunmadığı gerekçesiyle mümkün görülmemiş ve daha sonra sürdürülen görüşmeler sonucunda Şişli Abide-i Hürriyet Meydanı'nda kutlama yapılması izni alınmıştır.

TÜRK-İŞ, 1 Mayıs'ın alanlarda kutlanamaması ayıbının ortadan kaldırılmasının, ülkemizde duyulan demokratikleşme sürecinin hızlanmasında önemli bir adım olacağı inancındadır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 1 Mayıs ile ilgili hazırlıkları koordine etmek amacıyla Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ'in başkanlığında bir komitenin kurulmasını kararlaştırmıştır.

Eskişehir, Bursa, İstanbul Anadolu Yakası ve Avrupa Yakası, İzmit, Tekirdağ, Kırklareli, Edirne, İzmir ve civar ilçelerde toplantılar düzenleyen 1 Mayıs Kutlama Komitesi Başkanı Sabri ÖZDEŞ, 1 Mayıs'ın en iyi şekilde kutlanması için teşkilatlarımıza önemli görevler düştüğünü belirtmiştir.

TÜRK-İŞ, 1 Mayıs ile ilgili olarak yaptırdığı broşür, mitinge çağrı ilanı, afiş ve pankartlara yazılan sloganlardan yeterli sayıda sendikalarımıza göndermiştir.

Bu hazırlık çalışmalarından sonra TÜRK-İŞ 1 Mayıs'ı amacına uygun bir şekilde İstanbul'da açık havada bir yürüyüş ve mitingle kutlamıştır.

Taksim Alanının özel statüsü nedeniyle İstanbul Valiliğinin izin vermemesinden sonra, 1 Mayıs Şişli'deki Abide-i Hürriyet Alanında onbinlerin katıldığı yürüyüş ve miting ile görkemli bir şekilde kutlanmıştır.

Kutlama 1 Mayıs bildirisi'ni Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ'in okuması ile başlamıştır.

1 Mayıs bildirisi şöyledir.

1 Mayıs 1993

İŞÇİLER,

Dünyada büyük ekonomik, toplumsal ve siyasal altüstölüşler yaşanıyor. Dünya yeniden biçimleniyor.

Türkiye'miz, bölgesel savaşların ve etnik düşmanlıkların ortasında, parlamenter demokrasiyi yaşatmaya çalışıyor.

Dünyanın tüm ülkelerindeki işçiler, demokrasi, daha iyi yaşama ve çalışma koşulları, barış, çağdaş hak ve özgürlükler için meşru ve demokratik yollardan mücadele ediyor.

Türkiye'de de bizler bu amaçla, TÜRK-İŞ ve bağlı sendikalarda örgütlü olarak, aynı mücadeleyi veriyoruz.

Türkiye'mizde, başta işçi sınıfımız olmak üzere, tüm çalışanlar büyük sorunlarla karşı karşıyadır.

12 Eylül, çalışma hayatında ve hayatın hemen her alanındaki etkisini sürdürmektedir. Sermayenin baskı ve sömürsü tüm şiddetiyle devam etmektedir. Sermaye, işçileri sendikalarından mahrum etmek ve insanlıkdışı çalışma ve yaşama şartlarını, kabule zorlamak için, özellikle son yıllarda yoğun bir saldırı başlatmıştır. İşten çıkarmalar, özelleştirme, işeroneleştirme, geçici işçilik ve benzeri birçok yoldan, sendikacılık hareketi yokedilmek, işçi sınıfı zayıflatılmak istenmektedir. Hükümetler değişirken, sermayenin iktidarı aynen sürmektedir.

İşçi sınıfına ve tüm çalışanlara büyük vaatlerle işbaşına gelmiş Koalisyon Hükümeti ise, ilk 500 günlük icraatında büyük ağırlıkla sermayeden yana tavır almıştır.

Bugün 1 Mayıs.

Bugün, bütün bu sorunları aşmanın ve insanca yaşanabilecek bir dünyayı kurmanın yolunun, işçilerin birliğinden ve meşru ve demokratik mücadelesinden geçtiğini bir defa daha hatırlayacağız.

Biz işçiyiz. Dünya bizim omuzlarımızda yükselir.

Biz işçiyiz. Kendimizi tüketerek, alınterimiz ve beyingücümüzle hayatımızı kazanırız. İşgücümüzden başka satacak birşeyimiz yoktur. Çocukumuzun boğazından haram lokma geçmemiştir.

Biz işçiyiz. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında ve korunmasında bizim kanımız bu toprakları sulamıştır.

Biz işçiyiz. Bize ancak bizim gibi işçilerden fayda gelir. Tüm dünyanın ve ülkemizin işçilerinin kaderi ortak, kurtuluşu birdir.

1 Mayıs, işçi sınıfı olarak, aramızdaki siyasal görüş, etnik köken, milliyet, dinsel inanç, meslek, işkolu, işyeri, yaş ve cinsiyet gibi farklılıkların önemsiz olduğunu bir defa daha vurgulayacağımız gündür. Bizi birbirimize bağlayan sınıf kardeşliği bağı, bu farklılıkların tümünden çok daha güçlüdür.

1 Mayıs, bu anlayış içinde; işçi sınıfının karakterinden gelen dayanışma ve birlik ruhu ile, işçi konfederasyonlarıyla, sendikalarla, duygularımızı paylaşan tüm demokratik kitle örgütleriyle birlikte olacağımız gündür.

1 Mayıs, dünyanın ve Türkiye'nin özgürlük ve refah dolu geleceğini yaratacak gücün, işçi sınıfı olduğuna olan inancımızı pekiştireceğimiz gündür.

1 Mayıs, sendikali ve sendikasız işçilerin, memurların, işsizlerin, emeklilerin, diğer bir deyişle, bir bütün olarak işçi sınıfının toplumsal ve siyasal yaşamdaki ağırlığının daha da artırılacağını ilan edildiği gündür.

1 Mayıs, IMF'ye, Dünya Bankası'na, çokuluslu tekellere, bir bütün olarak uluslararası sermayeye karşı işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele gündür.

1 Mayıs, 12 Eylül darbesinden sonra uluslararası işçi sınıfı hareketinin bize uzattığı dayanışma elini şükranla hatırlayacağımız ve başka ülkelerde ezilen işçilere dayanışma elini uzatma sorumluluğumuzu tekrar duyacağımız gündür.

1 Mayıs, ülkemizin ve dünyanın herhangi bir yerinde insanca yaşamak ve çalışmak için meşru ve demokratik yollardan mücadele eden işçi kardeşlerimizle maddi ve manevi dayanışma zorunluluğunu bir defa daha hatırlayacağımız gündür.

1 Mayıs, ülkemizde parlamenter demokrasinin korunması ve geliştirilmesi ve tüm çalışanların sorunlarının çözümü konusunda işçi sınıfının sorumluluğunu vurgulayacağımız gündür.

1 Mayıs, işçi sınıfının yok olduğunu ve sendikacılığın çöktüğünü iddia edenlere, gücümüzü bir kez daha göstereceğimiz gündür.

1 Mayıs, işçi sınıfından biri olmaktan gurur duyacağımız, bunun ağır sorumluluğunu omuzlarımızda hissedeceğimiz gündür.

Yaşasın işçi sınıfının uluslararası dayanışması.

Yaşasın tüm çalışanlar.

Yaşasın işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi.

Yaşasın TÜRK-İŞ.

Yaşasın 1 Mayıs.

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Tarım-İş
Genel Maden-İş
T. Maden-İş
Petrol-İş
Tek Gıda-İş
Şeker-İş
Teksit
Yerli-İş
Ağaç-İş
Selüloz-İş
Basın-İş
Basısen
Bass
Çimse-İş
Kristal-İş
Türk-Metal
Dok Gemi-İş
T. Yol-İş
Res-İş
Tez Koop-İş
Koop-İş
Tümtis
Demiryol-İş
Denizciler
Hava-İş
Likat-İş
Haber-İş
Sağlık-İş
Toleyis
T. Harb-İş
TGS
T. Belediye-İş
Türksen

Daha sonra iki işçi 1 Mayıs'ın önem ve anlamını belirten birer konuşma yaptılar.

Bayan işçi konuşmasında "Kadınıyla, erkeğiyle insanca yaşama ve çalışma koşullarına kavuşabilmek için mücadele edeceğiz" görüşüne yer verirken, maden işçisi "12 Eylül öncesi işçi sınıfı siyasal kamplara bölündüğü için demokrasiye sahip çıkılmadı " şeklinde konuşmuştur.

Mitingde son konuşmayı Genel Başkan Bayram MERAL yapmıştır.

1 Mayıs'ın umut, sevgi, dostluk ve işçi sınıfının kendi bağımsız gücüne güvenme günü olduğunu belirterek konuşmasına başlayan Bayram MERAL, "Bütün dünyada ve Türkiye'de işçiler ve sendikalar parlamenter demokrasinin bekçileridir. diyerek işçi sınıfının demokrasiyi namusu gibi koruyacağını ifade etmiş ve darbe girişimine karşı demokrasiyi korumak için yapılan genel grevin meşru olacağını belirtmiştir.

12 Eylül darbesinden önce 1 Mayıs'ın tatil olduğunu söyleyen Genel Başkan Bayram MERAL, 1 Mayıs'ın işçi sınıfının bayramı olarak yasallaşmasını isteyeceklerini ifade etmiş ve Türkiye'de işçi sınıfının bugün sermayenin yoğun bir saldırısı ile karşı karşıya olduğunu söylemiştir.

Genel Başkan Bayram MERAL'in mitingde yaptığı konuşmanın özeti şöyledir;

" Enflasyon, dar ve sabit gelirlileri her geçen gün biraz daha yoksullaştırmakta, zenginlerin servetlerini her gün biraz daha artırmaktadır.

İşsizlerin sayısı her gün çoğalmaktadır. İnsanlar, ekmek parası kazanabilmek için insanlıkdışı şartlarda çalışmayı kabule zorlanmaktadır.

İmzalanan toplu iş sözleşmelerinin ardından onbinlerce işçi işten atılmaktadır.

Sendikalaşma hakkını kullanan işçiler, işten atılarak açlığa terkedilmektedir.

Sendikaları yok etmek için, kamu kuruluşları özelleştirilmektedir.

Taşeronlaşma yoluyla işçiler üzerindeki baskı ve sömürü daha da yoğunlaşmaktadır. Sosyal hukuk devleti yok edilmektedir.

12 Eylül darbesinin asıl amacı, işçi sınıfını ve sendikacılık hareketini zayıflatmaktır.

Darbeden sonra on yıl boyunca işçi sınıfı ve tüm çalışanlar ağılatıldı, sermayedarlar güldü.

Bütün dünyada ve Türkiye'de işçiler ve sendikalar parlamenter demokrasini yılmaz bekçileridir.

Gelişmiş ülkelerdeki demokrasi sermayedarların verdikleri bir lütuf değildir.

Bu ülkelerdeki demokrasi, işçi sınıfının meşru ve demokratik yollardan verdiği mücadeleyle, söküle söküle alınmıştır.

Demokrasiye bizim ihtiyacımız vardır, sermayenin değil.

Parlamentar demokrasiye biz sahip çıkacağız. Türkiye'de örgütlü işçilerin yüzde 80'ini temsil eden TÜRK-İŞ, demokrasiye sahip çıkma sorumluluğunu yerine getirecektir.

Bir ülkede demokrasinin durumu, sendikal hak ve özgürlüklerin düzeyi ile ölçülür.

Sendikalara yönelen her saldırı, gerçekte demokrasiyi hedef almaktadır.

12 Eylül darbesi işçi sınıfına çok önemli tecrübeler kazandırmıştır.

Ekmek mücadelesi ile demokrasi mücadelesi birbirinden ayrılamaz. TÜRK-İŞ, bu nedenle, demokrasi mücadelesini ön plana çıkarmaktadır ve çıkarmaya devam edecektir.

Bu konuda işçi sınıfı içinde tam bir görüş birliği vardır.

TÜRK-İŞ'in Aralık ayındaki genel kurulunda bu konuda oybirliğiyle bir karar alınmıştır.

İşçi sınıfımız, herhangi bir darbe girişimi karşısında, parlamentar demokrasiyi namusu gibi koruyacaktır.

Darbe girişimine karşı parlamentar demokrasiyi korumak için yapılan genel grev, meşrudur. Gerekirse, bu meşru hakkı, canımız pahasına da olsa, kullanmak zorundayız.

Başta Anayasa olmak üzere, Sendikalar Yasasında, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasasında, İş Yasasında, Sosyal Sigortalar Yasasında ve ilgili diğer mevzuatta, TÜRK-İŞ'in talepleri doğrultusunda gerekli değişiklikler derhal yapılmalıdır.

12 Eylül darbesinin kalıntılarının sürdüğü, ekmek ve demokrasinin olmadığı bir yerde, toplumsal uzlaşma da olmaz. Böyle koşullarda toplumsal uzlaşmayı kabul etmek, teslimiyetçiliktir.

İşçi sınıfı olarak, insanca yaşama ve çalışma koşulları ile, hayatın her alanında demokrasi ve yönetime katılma talep ediyoruz.

Bugün işverenin kasasından çıkan her 100 liranın yalnızca 45 lirası bizim cebimize girmektedir.

Birçok servet sahibi, bizim ödediğimiz verginin onda birini bile vermemektedir. Vergi kaçakçısı yüzüzlerin isimleri bile açıklanmamaktadır. Vergi kaçakçılığı adeta teşvik ve himaye edilmektedir.

Bizden kesilen primlerle ayakta duran SSK'da ise bizim söz hakkımız yoktur.

İşverenlerin prim borcu faizlerini affedenler, SSK'nın arsalarını satarak, açıkları kapatmaya çalışmaktadır.

Buna izin vermedik ve vermeyeceğiz.

SSK'yı kasıtlı olarak kötü yönetenler, bu defa, SSK sağlık tesislerine tazminat bile ödemedi el koymanın ve bunları özel sektöre peşkes çekmenin planlarını yapmaktadır.

Buna izin vermeyeceğiz. TÜRK-İŞ, böylesine bir girişim karşısında, bir bütün olarak, gereken her türlü eyleme başvuracaktır. Doğacak sorunların sorumluluğu bize ait olmayacaktır.

Tek tek işyerlerinde hak alma dönemi çok gerilerde kalmıştır.

Bugün her toplu iş sözleşmede, her grevde, her eylemde, iki büyük güç karşı karşıyadır.

Bir tarafta ücretli emek, veya işçi sınıfı vardır.

Diğer tarafta ise sermaye.

Bugün her toplu sözleşmede IMF, Dünya Bankası, uluslararası tekelci sermaye müdahale etmektedir.

Sermaye bize karşı tam bir birlik-beraberlik içindeyken, bizi bölmeye kimsenin gücü yetemez. TÜRK-İŞ, bu konuda da, işçilerin ve sendikacıların sağduyusuna, tecrübesine, sınıf bilincine güvenmektedir.

İşçilerin ve ayrılmaz parçasını oluşturduğumuz halkımızın sorunları saymakla bitmez.

Koalisyon Hükümeti bu sorunlara çözüm bulmamıştır.

Hükümetler değişirken, sermayenin iktidarı kesintisiz sürmektedir.

ANAP gitmiştir, ama dertler bitmemiştir.

Koalisyon hükümeti, 12 Eylül darbesinin mirasıyla bu ülkeyi yönetme ayıbını sürdürmektedir.

Ancak, işçi sınıfı 1 Mayıs'ta karamsar olamaz.

İşçi sınıfı umutludur.

TÜRK-İŞ umutludur.

Halkımızın umudu işçi sınıfıdır. Onun temsilcisi TÜRK-İŞ'tir.

Türkiye'nin ve dünyanın mutluluk, özgürlük, demokrasi ve refah dolu geleceğini yaratacak güç, işçi sınıfıdır.

TÜRK-İŞ olarak, işverenleri ve hükümeti son defa uyarıyoruz.

Sermaye cephesinin işçilere ve tüm çalışanlara yönelik saldırısı derhal durdurulmalıdır. 12 Eylül döneminin kalıntıları temizlenmelidir.

İş güvencesi toplu sözleşme taslaklarımızda yer aldığı biçimde sağlanmalıdır. ILO'nun 158 sayılı Sözleşmesi derhal onaylanmalıdır. İş güvencesi yasa tasarısı kabul edilmelidir.

Taşeronlaşma önlenmelidir.

Ülke sorunlarının yalnızca sermayedarlarla değil, büyük halk kitlesini temsil eden sendikalarla da görüşülmesini talep ediyoruz.

Bunlar ve diğer isteklerimiz, haklıdır ve meşrudur.

Bu taleplerimiz yerine gelinceye, başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm çalışanların mutluluk ve refah içinde yaşayacakları bir Türkiye yaratılana kadar, meşru ve demokratik mücadelemiz sürecektir.

Bu konuda sizlere güveniyorum. Yaşasın işçi sınıfının birliği, Yaşasın

Asgari Ücret

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çağrısı ile toplanan Asgari Ücret Tesbit Komisyonu'nun açılışında konuşan Genel Başkan Bayram MERAL, çalışanların ekonomik ve sosyal durumlarının düzeltilmesi amacına yönelik önemli uygulamalardan birinin asgari ücret olduğunu belirtmiş ve özetle şunları söylemiştir:

"Asgari Ücretin, herşeyden önce uygar ve çağdaş bir toplum içinde yaşayan bir işçinin, ailesiyle birlikte olağan ihtiyaçlarını karşılayan bir ücret olması gerekir.

Bugün asgari ücretten ele geçen 922.839.- liradır.

Oysa Konfederasyonumuz Araştırma Merkezi'nin tesbitlerine göre; Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin sadece aylık gıda harcaması tutarı en az 2.048.500.- lira olmak zorundadır.

TÜRK-İŞ'in asgari ücret konusuna önem vermesinin nedeni, yalnızca sendikali işçilerin değil, aynı zamanda hayatını aldığı ücretle sürdüren herkesin temsilcisi olmasındandır.

Bugün TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların üyeleri arasında asgari ücret alan işçi bulunmamaktadır. Ancak günümüz Türkiye'sinde 8 milyon dolayındaki ücretlinin yaklaşık yarısı asgari ücret düzeyinde bir gelirle yaşamını sürdürmek durumundadır.

Bu nedenle, özellikle sendikasız işçilerin önemli bir bölümünün sorunu olan düşük asgari ücretin en kısa sürede ilkelerimiz doğrultusunda yükseltilmesi son derece önemlidir."

21 Mayıs 1993 günü çalışmalarına başlayan Asgari Ücret Tesbit Komisyonu, yeni asgari ücreti belirleme ile ilgili teknik çalışmalarını sürdürmektedir.

Sanayi Kesimi Asgari Ücret Tesbit Komisyonunda işçi kesimini TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ başkanlığında, TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Başkanı H. Hüseyin KAYABAŞI, ŞEKER-İŞ Genel Başkanı Hikmet ALCAN, TEKSİF Genel Sekreteri Zeki POLAT ve TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Başkan Vekili Feridun KIZILGÜN ve HABER-İŞ Genel Başkanı temsil etmiştir.

1475 sayılı İş Yasasının geçici 4.maddesine göre ayrı toplanan Tarım ve Orman Kesimi Asgari Ücret Tesbit Komisyonu ise, çalışmalarına 22 Mayıs 1993 günü başlamıştır.

Komisyonun işçi kesimi temsilcileri, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ Başkanlığında, TARIM-İŞ Genel Sekreteri Zeki KARA, BASIN-İŞ Genel Başkanı Ali Ekber GÜVENÇ, TEZKOOP-İŞ Ahmet TAMER ve TÜRK KOOP-İŞ Genel Başkanı Ahmet BALAMAN ve BASS Genel Başkanı Turgut YILMAZ temsil etmiştir.

Tarım ve Orman Kesimi Asgari Ücret Tesbit Komisyonu'nun ilk toplantısında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ, işçi kesiminin görüşlerini şu şekilde özetlemiştir.

"Çalışanların %48'i tarım ve orman sektöründe gözükmektedir. Asgari ücretin ülke çapında ve ulusay düzeyde tek tip şeklinde yeniden belirleneceğine inanıyorum.

Sanayi ve Hizmet Kesimi Asgari Ücret Tesbit Komisyonu toplantısında savunduğumuz ilkeleri burada da tekrar etmek istiyorum.

- Asgari ücretin işçiye net olarak ödenmesi,
- Asgari ücret tesbitinde işçinin ailesi ile birlikte dikkate alınması,
- Asgari ücret çalışmalarının besin içi-besin dışı harcama oranlarının günün şartlarına göre dikkate alınması,
- Asgari ücretin bu düzeyde gelir sahibi olanlar bakımından hakça gelir dağılımını sağlamaya yönelik olması,
- Geriye dönük gelir kayıplarının giderilmesi,
- Enflasyon karşısında korunması,

gereğini savunuyoruz."

Asgari Ücret Tesbit Komisyonu çalışmaları devam ederken TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL, yaptığı açıklamada "sağlıklı bir asgari ücret tesbiti için ILO'nun 131 sayılı sözleşmesinin derhal onaylanmasını" istemiştir.

ILO'nun asgari ücretle ilgili üç sözleşmesinin olduğunu ifade eden TÜRK-İŞ Genel Başkanı, ikisinin daha önce onaylandığını belirttiği açıklamasında özetle şunları vurgulamıştır ;

" Bunlardan birincisi, 14 Haziran 1930 tarihinde yürürlüğe giren, Asgari Ücret Tesbit Mekanizmasının Yaratılmasına ilişkin 26 sayılı Sözleşmedir. Bu sözleşme Türkiye tarafından 25 Haziran 1973 tarihinde onaylanmıştır.

ikincisi, 23 Ağustos 1953 tarihinde yürürlüğe giren, Tarımda Asgari Ücret Tespit Mekanizmasına ilişkin 99 sayılı Sözleşmedir. Bu Sözleşme Türkiye tarafından 30.4.1969 tarihinde onaylanmıştır.

Üçüncüsü, 29 Nisan 1972 tarihinde yürürlüğe giren, Gelişmekte Olan Ülkelere Özellikle atıfta bulunarak Asgari Ücret Tespitine ilişkin 131 Sayılı Sözleşmedir. Türkiye bu sözleşmeyi henüz onaylamamıştır.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 131 sayılı Sözleşmesi asgari ücret düzeyinin belirlenmesinde aşağıdaki etmenlerin gözönünde bulundurulmasını öngörmektedir.

- a) işçilerin ve ailelerinin ihtiyaçları, bu ihtiyaçlar tespit edilirken, ülkede genel ücret düzeyi, hayat pahalılığı, sosyal güvenlik yardımları ve diğer toplumsal grupların göreceli yaşam standartları gözönüne alınmalıdır.
- b) Ekonomik kalkınmanın gerekleri, üretkenlik düzeyi ve yüksek bir istihdam düzeyi sağlama ve sürdürme arzusu.

Koalisyon Hükümeti, çalışma yaşamına ilişkin konularda Uluslararası Çalışma Örgütü ilkelerine uygun bir mevzuat ve uygulama gerçekleştireceğini vaad etmiştir.

Ancak asgari ücret tespitinde kullanılan yöntem, bu konudaki ILO ilkeleri ile açık bir çelişki içindedir ve ücret karşılığı çalışan insanları açlığa mahkum etmektedir.

Koalisyon Hükümetinin, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün özellikle gelişmekte olan ülkelerle ilgili olarak geliştirdiği Asgari Ücret Tespitine ilişkin 131 sayılı Sözleşmesini derhal onaylamasını ve Türkiye'de asgari ücretin tespit yöntemini buna göre değiştirmesini talep ediyoruz."

Koalisyon Protokolü ve TÜRK-İŞ'in Değerlendirmesi (25 Haziran 1993)

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL, Koalisyon protokolü ile ilgili işçi kesiminin görüşlerini açıklamıştır.

Genel Başkanın 25 Haziran 1993 günü yazılı açıklamasında, DYP-SHP Koalisyon Protokolü, yeni kurulacak hükümetin politikasının ana çizgisinin, hızlı ve kapsamlı bir özelleştirme ve kamu işletmelerini tasfiyesi olacağını gösterdiğini belirterek özetle şu görüşlere yer vermiştir.

" DYP ve SHP arasında 19 Kasım 1991 tarihinde imzalanan protokol ve ekleri ile, 24 Haziran 1993 tarihinde imzalanan protokol arasındaki temel fark budur.

Koalisyon Protokolünde, demokratikleşme, üniter devlet yapısının korunması, sosyal hukuk devleti, laiklik, devlet yönetiminde dürüstlük ve saydamlık, çağdaş Atatürk milliyetçiliği, insan hakları, terörle mücadelede hukuk devleti anlayışına ve insan haklarına saygının esas alınması, olağanüstü hal uygulamasının kaldırılması, koruculuk sisteminin tasfiyesi, ülkemizin etnik ve kültürel zenginliğinin özgürce geliştirilmesinin önündeki engellerin kaldırılması, vergi kaçığının önlenmesi ve vergi adaletinin sağlanması konularında yer alan ilkeleri, önemli ve olumlu yükümlülükler olarak kabul ediyoruz.

Koalisyon Protokolünde 1982 Anayasasına ilişkin olarak yapılan değerlendirmelere katılıyoruz. 1982 Anayasasının 'ülkemin demokratik gelişmesi önünde çok önemli bir engel' olduğunu biz de kabul ediyoruz.

Sendikalar üzerindeki siyaset yasağının kaldırılması, meslek kuruluşlarının özerkleştirilmesi, kamu çalışanlarına sendikal hakların tanınması, sendikasıylaştırmaya ve kaçak çalıştırmaya karşı önlem alınması, iş güvenliği sağlanması, işsizlik sigortası çıkarılması konularındaki vaatlerin, TÜRK-İŞ'in taleplerinin çok gerisinde kaldığını bilmekle birlikte, önemli olduğuna inanıyoruz.

Sosyal güvenlik kuruluşlarının finansmanına devletin katılmasına ve Ekonomik ve Sosyal Konseyin kurulmasının önkoşulunun ülkemizin gerçek anlamıyla demokratikleştirilmesi olduğuna değinilmemesini önemli eksiklikler olarak kabul ediyoruz.

Ancak, yukarıda belirtilen konulardaki bu olumlu özelliklere rağmen, Koalisyon Protokolü'nün özelleştirme ve kamu işletmelerinin tasfiyesi konusundaki tavrı, son derece kaygı vericidir.

TÜRK-İŞ, kamu işletmelerinin halkımızın çıkarları doğrultusunda rasyonel bir biçimde çalışmasını, ülkemizin bağımsızlığının ana dayanaklarını oluşturmasını, sosyal devlet anlayışı içinde verimli istihdam imkanları yaratmasını, siyasi partilerin müdahalesinin dışına çıkarılarak özerkleştirilmesini ve çalışanlarına insanca yaşama koşulları sağlamasını savunmuştur.

TÜRK-İŞ, kamu iktisadi teşebbüslerine ilişkin olarak, dünyadaki gelişmeleri de gözönünde bulundurarak, ülkemize, halkımıza ve çalışanlara zarar vermeyecek yapısal değişimleri de tartışmaya açık olduğunu ifade etmiştir.

19 Kasım 1991 tarihli Koalisyon Protokolünün ekinde, KİT'lerin esas olarak özerkleştirilmesi öngörülmüş ve şu ilke konmuştu; 'Özelleştirme bir amaç değil, bir araç olarak kullanılacaktır. Yani her ne pahasına olursa olsun özelleştirme veya bütçeye gelir sağlamak değil, ekonomide verimin ve rekabetin artırılması temel amaç olacaktır. Özelleştirme, KİT'lerin mali bünyelerinin kuvvetlendirilmesi için de araç olarak kullanılacaktır. Bu sayede KİT'lerin yeniden yapılanması ve ekonomiye kazandırılmaları bütçeye yük olmadan gerçekleştirilebilecektir.'

24 Haziran 1993 tarihli Koalisyon Protokolünde ise, KİT'lerin hemen hemen tümünün özelleştirilmesi, '2000'li yıllara girerken toplum için gerekli istisnalar dışında KİT kalmaması' amaçlanmaktadır. Ayrıca, Tarım ve Kredi Kooperatiflerinin ve yerel yönetimlerin de ticari ve sınai faaliyetlerine son verilmesi istenmektedir.

Ve bütün bu işler yapılırken, bu kuruluşlarda çalışan insanların temsilcisi örgütlerle görüşme yapılacağı konusunda hiçbir hüküm yer almamaktadır.

Koalisyon Protokolü, bir taraftan tüm çalışanların taleplerinin bir bölümünü, diğer taraftan uluslararası ve yerli sermayenin taleplerinin ağırlık noktası olan hızlı, kapsamlı ve çalışanları hesaba katmayan bir özelleştirmeyi ve kamu işletmelerinin tasfiyesini içermektedir.

DYP ve SHP tarafından oluşturulan birinci Koalisyon Hükümeti'nin 20 aylık icraatı, çalışanlara verilen vaatlerin tutulmadığını ve büyük ağırlıkla sermayeden yana bir politikanın izlendiğini göstermektedir.

Koalisyon Protokolü'nda çalışanlara yapılan vaatler ile sermayeye yapılan vaatler arasında önemli çelişkiler bulunmaktadır. Bu vaatlerin hangilerinin tutulacağı, ücretli emek ile sermaye arasındaki, işçi sınıfının öncülüğündeki tüm çalışanlar ile, sermaye ve servet sahipleri saflarının karşılık güçlerine, bilinçlerine, mücadele azim ve kararlılıklarına bağlıdır.

TÜRK-İŞ, ülkemiz, işçi sınıfı ve tüm çalışanlar lehine atılacak her somut adımı destekleyecektir. TÜRK-İŞ, ülkemiz, işçi sınıfımız ve tüm çalışanlar aleyhine atılan her adım karşısında, meşru ve demokratik yollardan gücünü gösterecektir.

"İşsizlik Sigortası ve İstihdam" Paneli (10 Mart 1993)

Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü tarafından 10 Mart 1993 tarihinde "İşsizlik Sigortası ve İstihdam" konulu bir panel düzenlenmiştir. İşsizlik ve istihdam sorunlarının tartışıldığı panele konuşmacı olarak katılan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL, bazı işverenlerin kârdan fedakarlık yapacaklarına, işsizlik tehdidini kullanarak toplumsal sorunlara yol açtığını vurgulamıştır.

İşsizliğin yaygınlaştığı ülkelerde toplumsal huzur ve siyasal istikrarın ortadan kalktığını, suç işleme oranlarının arttığını, Doğu ve Güneydoğu Anadolu' da terör olaylarının artmasında işsizliğin büyük rol oynadığını belirten Genel Başkan Bayram MERAL, Türkiye'nin bugün çok ciddi ve giderek büyüyen bir işsizlik sorunu ile karşı karşıya bulunduğunu açıklamış ve şunları söylemiştir:

"Bugün genciyle, yaşlısıyla, erkeğiyle, kadınıyla, tüm işçilerin korkulu rüyası işsizliktir.

24 Ocak istikrar programı ve özellikle de 12 Eylül darbesi sonrasında bu sorun daha da büyümüştür. Ülkemizde yatırımların iyice azaltılması ve işverenlere işçi çıkarma konusunda tanınan geniş özgürlük, işsizliği artırmıştır ve daha da artırmaktadır.

İşverenler daima bu işsizlik silahını ellerinde bulundurmak isterler. Bir toplumda işsizlik arttıkça, işçiler taleplerini daha sınırlı tutmaya başlarlar. Sendikalar zayıflar. İşverenlerin karları artar.

Sendikalarımız ve üyelerimiz 1989 yılından beri başarılı bir mücadele veriyor. Ücretlerimizin satınalma gücünü artırdık.

Son yıllarda toplu sözleşmelerdeki başarılarımızın hemen ardından, yaygın bir biçimde işçi çıkartmalar ve işçi çıkartma tehditleri başladı.

Bazı işverenler, işsizlik sorununu kullanarak, ucuza çalışacak ve sesini çıkarmayacak işçi istiyorlar.

Sendikalar olarak buna izin vermeyeceğiz."

TÜRK-İŞ'in, işsizliğin azaltılması ve tam istihdama ulaşılması konusunu bir hedef aldığını belirten Bayram MERAL, 1946 yılından bu yana sendikaların istekleri arasında işsizlik sigortasının kurulmasının yer aldığını, günümüze kadar

birçok tasarılar hazırlanmasına rağmen sonuç alınamadığını, son olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın bu konudaki çalışmalarını desteklediklerini söylemiştir. Bu arada, işsizlik sigortası ile kıdem tazminatı arasında bir bağ kurulmaya çalışıldığını, ancak bunun yanlış bir uygulama olacağını belirten Genel Başkan Bayram MERAL, bir bağ kurulacaksa bunun ihbar tazminatı olması gerekliliğine işaret etmiştir.

İşsizlik sigortasının biran evvel kurulmasını isteyen TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL, hazırlanan taslakta işsizlik ödeneğinin net kazancın %45'inin önerildiğini, bu oranın yükseltilmesi gerektiğini, devletin de prime esas ücretin %2'si oranında katkıda bulunmasını talep etmiştir.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun Diğer Açıklamaları

TÜRK-İŞ'in Ramazan Bayramı Mesajı (19 Mart 1993)

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Ramazan Bayramı nedeniyle yayınladığı mesajda, bu bayramın tüm ulusumuzun ve tüm müslümanların ve insanlık aleminin kardeşlik duygularını pekiştirmesi dileğinde bulunmuş ve dünyanın gözleri önünde müslüman Bosna-Hersek halkına karşı işlenen insanlık dışı vahşetin sona erdirilmesi çağrısını bir kez daha yapmıştır.

Tüm kesimlerin temsilcisi olan TÜRK-İŞ'in, daha özgür, daha eşitlikçi, huzur ve refaha kavuşması mücadelesinin eksiksiz sürdürme kararlılığı içinde bulunduğu vurgulandığı mesajda başta terör olmak üzere, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ciddi önlemler alınması istenmektedir.

TÜRK-İŞ'in yıllardan beri savunduğu ve gerçekleşmesini arzuladığı bu sorunlar şöyle sıralanmıştır ;

" 12 Eylül ara rejiminin kalıntısı Anayasa ve yasalardaki antidemokratik hükümlerin kaldırılmasını,

Başta çalışma yaşamımız olmak üzere, demokratikleşme hareketinin toplumun her kesimi için gerçekleştirilmesini,

Ekonomide, dar ve sabit gelirliyle tüm çalışanlar lehine kalıcı ve adil reformların yapılmasını, enflasyonun ciddi bir şekilde düşürülmesini,

Emeğin yarattığı değer, emeği verenlere adil bir biçimde verilmesini,

Toplu sözleşme hakkının müdahalecilikten kurtarılmasını ve grev yasaklarının uluslararası normlara göre düzenlenmesini, lokavtın kaldırılmasını,

İşçilere, çalıştıkları işyerlerinin yönetiminde söz ve karar sahibi olmalarının sağlanmasını,

İşsizliği azaltıcı yatırımlara, geri kalmış bölgelerden başlanmak üzere hız verilmesini,

Tarım işçilerinin yasal güvenceye kavuşturulmasını,

Giderek yaygınlaştırılan ve sendikasıylaştırma hareketine hız veren taşeron uygulamalarına son verilmesini,

Çalışma yaşamımızda önemini artıran iş güvencesinin yasalaştırılmasını,

Kamu Kesimi işveren Sendikalarının devreden çıkarılmasını."

Zamlara Tepki (18 Mayıs 1993)

TÜRK-İŞ, son zamanlarda ekmekten akaryakıt kadar birçok mal ve hizmete yapılan zamlara sert bir tepki gösterirken Genel Başkan Bayram MERAL; "Hükümet, işçiye, memura ve emekliğe kaşıkla verdiğini, kepçe ile alıyor" açıklamasını yapmıştır.

Halkın enflasyon karşısında yaşam savaşı vermesinin seçim malzemesi yapılarak iktidar ortağı olan iki siyasi partiye, dar ve sabit gelirli kitlelerin güveninin kalmadığına işaret eden Bayram MERAL, şu açıklamada bulunmuştur.

" Çay, şeker, ekmek, tüpgaz ve akaryakıt gibi temel ihtiyaç maddelerine yapılan zamları demirçelik ürünleri, alüminyum, THY, Erdemir ürünleri ve tekel maddelerine büyük ölçüde uygulanan zamlar takip etmiş, halkımız tam bir şok içine girmiştir.

Sadece akaryakıt fiyatlarına yapılan zam bile, bütün mal ve hizmetlere yeni zamlar getirecektir.

İşçi sınıfı olarak Hükümetin bu zam politikasını şiddetle kınıyor, zamanı geldiğinde demokratik bütün haklar kullanılarak kendilerinden bunun hesabının sorulacağını şimdiden hatırlatıyorum."

TÜRK-İŞ'in Kurban Bayramı Mesajı (30 Mayıs 1993)

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Kurban Bayramı nedeniyle yayınladığı mesajda; Cumhurbaşkanı seçimiyle başlayıp, Başbakan arayışı ile süren birbuçuk aylık süre zarfında, bürokrasinin hemen durduğunu, bunun da parlamenter demokratik sistemi tam anlamıyla içimize sindirememiş olduğumuzun göstergesi sayılması gerektiğini vurgulamıştır.

PKK'nın bayram öncesinde yaptığı katliamın ulusca büyük üzüntü ve tepkiyle karşılandığının belirtildiği mesajda şu açıklamalara yer verilmiştir.

" Turgut ÖZAL'ın ölümü ile başlayan Cumhurbaşkanı arayışı, Cumhurbaşkanı seçiminden sonra Başbakanın kim olacağı kulisleri, iktidarın büyük kanadını oluşturan siyasi partiye kimin genel başkan olacağı yolundaki kulisler sadece terörün döktüğü son kan ve gözyaşına sebep olmamış, aynı zamanda bürokrasinin de hemen hemen tamamen durmasına yol açmıştır.

Diğer tarafta kamu kesiminde toplu sözleşmesi yenilenecek olan yüzbinlerce işçinin durumu da bu ataletin sonucu sözleşmeleri tıkama noktasına getirmiştir.

Başbakan Vekili Devlet Bakanı Sayın Erdal İNÖNÜ'yü 27 Mayıs'ta Kamu Sözleşmelerini koordine eden kurul üyeleri ile ziyaret ettiğimizde, bu sözleşmelerin bitirilmesi ve bayram öncesi avans verilmesi talebimize gereken ilgiyi göremedik.

Bunun sonucu olarak, sözleşmelerin masabaşında çözülmesi isteğimizin karşılık görmemesi halinde, yeni eylem türlerinin tespit ve uygulamasından başka yol kalmamaktadır.

İşçi, memur, emekli, dul ve yetimlerle küçük esnafın enflasyon karşısında çektiği sıkıntı bütün acısıyla devam ederken, iş güvencesi adı verilen yasanın Hükümetçe gözardı edilmesi sonucu, işten çıkarmalar artmakta, işsizlik bir çığ gibi büyürken bir sosyal tehlike de gündeme gelmektedir.

Grev ertelemeleri, aylarca ücretlerini alamayan işçilerin, vergi iadeleri ödenmeyen emeklilerin, taşeron uygulamaları ile sömürülen onbinlerce işçinin yarattığı tablo, Mübarek Kurban Bayramına buruk duygularla girmemize yol açmaktadır."

1993 YILI KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ KOORDİNASYON KOMİSYONU ÇALIŞMALARI

14 Şubat 1993 tarihinde Diyarbakır'da toplanan TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 1993 yılında yenilenecek olan kamu kesimi toplu iş sözleşmelerini değerlendirmiş ve çalışmaların komisyon kanalıyla yürütülmesini kararlaştırmıştır.

Komisyon ilk toplantısını 24 Şubat 1993 günü yapmış ve toplu iş sözleşmelerindeki son durumu değerlendirmiştir.

1993 yılında yenilenecek kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri ile ilgili olarak 24 Şubat 1993 günü ilgili sendikaların katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda, hazırlanacak toplu iş sözleşmesi teklif metnine taşeron uygulaması ve istihdam güvencesi ile ilgili maddeler eklenmesi, bu konunun sendikalarımıza duyurulması kararlaştırılmıştır.

Konfederasyonumuz tarafından hazırlanan ve sendikalarımız tarafından geliştirilmesi istenen "Taşeron Uygulaması" ve "Haklı ve Yeterli Sebep Olmaksızın İşçi Çıkarma Yasağı" ile ilgili düzenlemeler 26 Şubat 1993 gün ve 93-366-5/43 sayılı yazımız ile Teşkilâta gönderilmiştir.

Madde metinleri şöyledir .

Ek Madde : Taşeron Uygulaması

İşbu toplu iş sözleşmesinin uygulanacağı asıl işyeri ile bağlı işyeri ve eklentilerinde yapılan işlerin Taşeron eliyle gördürülmemesi esastır.

İşverenin, işyerinde ve eklentilerinde görülmekte olan asıl işlerin bir kısmını Taşeron eliyle yürütmesi halinde, Taşaron ile yapacağı anlaşmaya, işbu sözleşme ile işçilere sağlanmış olan hak ve menfaatlerin Taşaron işçisine de aynen uygulanacağına dair hüküm koyması zorunludur. Taşaron işçisinin taraf sendikaya üye olması halinde, üyeliği sendika tarafından işverene bildirildiği tarihten itibaren işbu sözleşmeden diğer işçiler gibi aynen yararlanır. Taşeron eliyle yürütülen işler işyeri sınırları dışında gördürülse bile bu hüküm geçerlidir.

Taşaron tarafından çalıştırılan ve taraf sendika üyesi bulunan işçilere, yukarıdaki hükmün uygulanmaması halinde Taşaron ile birlikte asıl işveren müstereken ve müteselsilen sorumludur.

İşbu sözleşmenin uygulanması bakımından Taşaron, hukuken işveren vekili sıfatında kabul edilir.

Ek Madde : Haklı ve Yeterli Sebep Olmaksızın İşçi Çıkarma Yasağı

İşyerinin ekonomik durumu, istürünün özellikleri ve işçinin kişisel koşulları bakımından haklı ve yeterli sebep olmaksızın işçi çıkartılamaz.

İşveren, işyerinin ekonomik durumunun bozukluğunu veya istürünün özelliğini ileri sürerek işçi çıkarmak zorunda kaldığını taraf sendikaya bildirir. İşveren yetkilileri ile taraf sendika yetkilileri arasında, işverenin belirleyeceği tarih ve yerde bir toplantı yapılarak durum değerlendirilir. İnceleme ve değerlendirme sonucunda bir kısım işçilerin işten çıkartılması gerekli ve zorunlu görülür ise, işten çıkartılacak işçi sayısı, işten çıkarma tarihleri ve çıkarılacak olanların ünitelere dağılımı -ilk giren son çıkar- ilkesine de bağlı kalınarak taraflarca karara bağlanır ve karar metni işyerindeki ilan tahtasına asılır.

işçinin kişisel durumu ve taşıdığı koşullar bakımından işten çıkarılması gerekli görülüyor ise durum disiplin kurulunda değerlendirilir. Disiplin kurulu kararı olmaksızın işçi çıkartılamaz.

Gerek toplu işten çıkarmalar gerekse ferdi işten çıkarmalar için yukarıda düzenlenen esaslara işveren tarafından uyulmaması halinde, işveren tarafından işten çıkarttığı her işçiye, kanundan ve toplu iş sözleşmesinden doğan haklarından ayrı olarak, bir yıllık ücret tutarında Haksız Fesih Tazminatı ödenir.

Haksız fesih tazminatı ödemesi için, işverenin yeterli ve haklı sebep göstermemesi yada yukarıda belirtilen usule uymaması yeterli olup başkaca koşul aranmaz.

TÜRK-İŞ Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu, 1993 yılında yenilenecek olan kamu sözleşmeleri ile ilgili çalışmalarını değerlendirmek amacıyla 18 Mayıs 1993 günü taraf sendikaların katılımıyla toplanmıştır.

Toplantıda, 720 bine yakın kamu ve özel kesim işyerlerinde çalışmakta olan işçilerin toplu iş sözleşmelerinin beklemekte olduğu ve sözleşmelerdeki gecikmeye bazı olayların yanı sıra Hükümetin ilgisizliğinin ve Kamu İşveren Sendikalarının olumsuz tavrının da neden olduğu vurgulanmıştır.

Sözleşmelerin biran önce sonuçlanması için öncelikle Hükümet düzeyinde görüşmelerin yapılması istenen toplantıda, komisyon üyeleri görüş ve önerilerini şu şekilde özetlemiştir.

- + Düşük ücretlerin iyileştirme ile bir seviyeye getirilmesi Hükümete önerilmektedir.
- + Grev hakkı bulunan sendikalarımız uyuşmazlık prosedürlerini hızlandırmalıdır. Grev hakkı olmayan işyerlerinde ise prosedürün uzatılması hedeflenmelidir. Komisyonun sorumluluğu alanına girmeyen maddelerin bitirilmesi için gerekli çaba gösterilmelidir.
- + 2000'li yıllara yaklaştığımız bu dönemde örgütlü topluma yönelik tehlikeler devam etmektedir. Taşeron sistemi mutlaka ortadan kaldırılmalıdır. Özelleştirme ve taşeronlaştırma yoluyla yapılan sistemli saldırılara karşı yapacaklarımızı bir takvim ile belirlemeliyiz.
- + Kamu sektöründe yaşanan en büyük sorun, her geçen gün ivme kazanarak süregelen re'sen emeklilik uygulamasıdır. Buradaki amaç, sendikaların güçlerini kırmak ve bu şekilde örgütlü toplumu azaltmaktır.

TÜRK-İŞ/Hükümet Görüşmesi

Kamu kesimi toplu iş sözleşmelerini yürütmekle görevlendirilen komisyon üyeleri, dönemin Başbakan Vekili Erdal İNÖNÜ ile yaptığı görüşmede toplu iş sözleşmelerinin biran önce sonuçlanması için çaba gösterilmesini belirtmişlerdir.

SHP Genel Başkanı ve Başbakan Vekili Erdal İNÖNÜ ise yaptığı konuşmada toplu iş sözleşmelerin bitirilmesi için çaba göstereceklerini ve bu konunun kurulacak olan hükümetin en önemli gündem maddesini teşkil edeceğini ifade etmiştir.

Başbakan Vekili Erdal İNÖNÜ, 28 Mayıs 1993 günü yaptığı açıklama ile 'toplular iş sözleşme süreleri yıl başında biten ve yeni dönem görüşmeleri süren kamuya ait işyerlerinde çalışan işçilere Kurban Bayramı'ndan önce ikişer milyon lira avans verileceğini duyurmuştur.

Toplu iş sözleşmelerindeki son durumu ve TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun 1993 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri görüşmeleri konusunda Kamu Kesimi Koordinasyon Kurulu'na sunduğu önerileri değerlendirmek amacıyla 21 Haziran 1993 günü kamuda sözleşmeleri bulunan sendika genel başkanı veya yetkililerinin katıldığı bir toplantı yapılmıştır.

Toplantıda, özelleştirme, iş güvencesi ve taşeronlaşma konuları ile ilgili olarak Hükümetin yaklaşımı eleştirilmiştir. Başbakan Vekili Erdal İNÖNÜ'nün sözleşmeleri imzalamaya yanaşmadığının belirtildiği toplantıda, yeni Hükümetle görüşmelerin başlanması için çaba sarf edilmesi istenmiştir.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunca hazırlanan öneriler komisyon toplantısında genelde benimsenmiştir.

Sözleşmelerdeki prosedür hızlandırılmadan tekliflerimizin ciddiye alınmayacağına da ifade edildiği Komisyon toplantısında eylemlerinde gündeme gelmesi istenmiştir. Bu konunun ise Başkanlar Kurulunda değerlendirildikten sonra karara bağlanması benimsenmiştir.

III- SOSYAL GÜVENLİK ÇALIŞMALARI

Sosyal güvenlik alanında yapılan çalışmalar aşağıda bilgilerinize sunulmaktadır.

10.3.1993 tarihinde kabul edilerek 22.3.1993 tarih, 21532 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3869 sayılı Kanunla, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 20.6.1987 tarihli ve 3395 sayılı Kanun ile eklenen Ek 34.madde değiştirilmiştir. Bu değişiklikle üst gösterge tablosundan Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm aylığına hak kazananların ortalama yıllık kazançlarının hesabında son 10 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarlarına göre bulunacak ortalama yıllık kazanç esas alınması yasalaştırılmıştır.

Yine 10 takvim yılının hesabında ;

1994 yılında tahsis için müracaat edenlerin aylıklarının hesabında 6 yılın,
1995 " 7 yılın,
1996 " 8 yılın,
1997 " 9 yılın ortalama kazançlarının dikkate alınması düzenlenmiştir .

Bilindiği üzere, ek madde 34'e göre kanunla kurulan sosyal güvenlik kuruluşları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20.maddesine göre kurulan sandıklarla ilk defa kanunun yürürlüğe girdiği 9.7.1987 tarihinden itibaren prim veya kesenek ödemek suretiyle ilgilendirilen sigortalılara bağlanacak malûllük ve yaşlılık aylıkları ile bunların hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylığının hesabına esas alınacak göstergenin, sigortalıların malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş hizmet sürelerinin prim hesabına esas tutulan kazanç tutarlarına göre bulunacak ortalama yıllık kazanç esas alınarak tesbiti gerekmektedir.

9.7.1987 tarihinden önce yukarıda açıklanan kuruluşlara tescil olunan sigortalılardan gösterge tablosundan emekliliğe hak kazananların ortalama yıllık kazançları ise, son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarlarına göre bulunacak ortalama yıllık kazanç esas alınarak tesbit edilmektedir.

Üst göstergeden emekli aylığına hak kazanan sigortalıların göstergeleri, emekliliğine 5 yıldan fazla süre bulunanlarda kanunun yürürlük tarihi olan 5.7.1987 tarihinden sonra malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş hizmet sürelerinin ortalamasına göre, emekliliğine 5 yıldan az süre bulunanlarda ise son 5 takvim yılına ait kazanç ortalamalarına göre hesaplanmaktadır.

Ek 34.madde ile yapılan yanlış düzenlemeyle, yıllardır uygulanan takvim yılı esasından vazgeçilerek üst göstergeden emekliliğe hak kazananlar için primi ödenmiş hizmet sürelerine ait kazançlar ortalamasına göre göstergenin tesbiti öngörülmüştür. Vaktaki 5 yıllık sürenin dolmasına yakın bir zaman kaldığında uygulanması mümkün olmayan bir durumla karşı karşıya olduğu anlaşılmıştır. Bir başka ifade ile bu yasal hükmün uygulanabilmesi için her gün için yeni gösterge tesbit tabloları düzenlenmesi zarureti ortaya çıkmıştır.

Konfederasyonumuzun ve çeşitli çevrelerin zamanında yaptıkları ikazlara rağmen vurdum-duymaz tutumunu devam ettiren Bakanlık ve Kurum Yönetimi bu tasarıyı Haziran/1992 ayında Bakanlar Kuruluna sevk edebilmiştir. Yine 9.7.1992 tarihinden sonra emekliliğe hak kazananların işlemlerini bu yasal hüküm yürürlükte değilmiş gibi, çıkacak tasarıya uygun bir şekilde tamamlamıştır. Çünkü tek çıkar yol bu tasarı kanunlaştığında yürürlük tarihinin 9.7.1992 olarak belirlenmiş olmasına bağlı bulunmaktadır.

Ek madde 34'ün düzenlenmesine neden olan madde gerekçesine baktığımızda, son beş yıl yerine tüm hizmet sürelerinin prim hesabına esas tutulan kazanç tutarlarına göre bulunacak ortalama yıllık kazancın dikkate alınmasının sosyal güvende nimet-külfet dengesini sağlamak olduğunu görmekteyiz.

Aslında bu yanlış düzenleme ile, sosyal güvende nimet-külfet dengesinin sağlanmasının ötesinde, günümüze kadar uygulanmakta olan takvim yılı esasından vazgeçilerek, bir yıldan az sürelerin de hesaplamada dikkate alınması sonucu, sistemin bütünlüğü zedelenmiş ve aynı ücretle aynı sürelerde çalışan sigortalıların farklı tarihlerde emekli olmaları halinde değişik miktarlarda aylık almalarına neden olan bir durum ortaya çıkmıştır. Onun için de tek çıkar yol olarak geç kalınmış olsa da bu tasarının hazırlanması olmuştur.

Konfederasyonumuz bu tasarıya aşağıdaki nedenlerle ;

1- Tasarı ile 9.7.1987 tarihinden önce kanunla kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarına tescil olunmuş sigortalılardan gösterge tablosundan emekliliğe hak kazananların ortalama yıllık kazançlarının tesbitinde son 5 takvim yılı kazanç ortalamasından vazgeçilerek, bu sürenin 10 yıla çıkarılmasının bu büyük kitlenin zararına neden olacağı ve kazanılmış haklarını zedeleyeceği.

9.7.1987 tarihinden sonra bu kuruluşlara kayıtlı olan sigortalıların emeklilik hakları yönündeki uygulama kadınlarda 2007, erkekler de ise 2012 yılında başlayacağından sürenin 10 yıla indirilmesinin bu gün için uygulamada sigortalılar ve hak sahipleri yönünden faydasının bulunmadığı. Yapılmak istenen düzenleme ileriye yönelik olmayıp, bu tarihlere kadar gösterge tablosundan emekliliğe hak kazananların kazanılmış haklarının kısıtlanmasına yönelik olduğu.

2- Aslında üst göstergeden emekliliğe hak kazananlar için zaman içinde tüm çalışma süreleri yerine, 10 yıllık bir süreye ait kazanç ortalamasının dikkate alınması ve bu sürenin 1994 yılında 6 yıl olarak başlatılarak kademeli bir şekilde 10 yıla çıkarılmasının, bir yanda yapılan yanlışlığı gidermek, diğer yanda da, işlemleri kolaylaştırmaya yönelik bulunduğu,

3- Gösterge tablosundan emekliliğe hak kazananlara ait ortalama yıllık kazançların tescil tarihlerine bakılmaksızın son beş takvim yılı kazançlar toplamına göre,

Üst göstergeden emekliliğe hak kazananlara ait ortalama yıllık kazançların da, son 7 takvim yılı kazançları toplamına göre tesbit edilmesi. Ayrıca tasarının yasallaşması halinde yürürlük tarihinin Resmi Gazetede yayımlandığı tarih olmasının gerektiği, hususlarını ileri sürerek karşı çıkmıştır.

Komisyon kulisinde Konfederasyonumuz görüşüne TİSK temsilcilerinin de iştirak etmesi nedeniyle tasarı müzakere edilmeden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanınca komisyondan geri çekilmiştir.

Bilâhare TÜRK-İŞ, TİSK ve Kurum temsilcilerinin iştiraki ile toplanan alt komisyon tasarının iki yerine üst kelimesi ilave edilmesinde mutabık kalmışlardır.

Bu ilavelerle gösterge tablosundan emekliliğe hak kazananların ortalama yıllık kazançlarının tescil tarihine bakılmaksızın son beş takvim yılı kazançları toplamına göre hesaplanması sağlanmıştır.

2) Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinde değişiklik yapılması hakkında 3910 sayılı Kanun 6.5.1993 tarihinde kabul edilerek 12.5.1993 tarih, 21579 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yasanın 1.maddesi ile, 506 sayılı Kanunla işverenlere yüklenen mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi halinde Kurumca alınan idari para cezaları artırılmıştır. Bu düzenlemeyle idari para cezalarının asgari ücrete bağlanmış olmasının, işverenlerin yasal mükellefiyetlerini zamanında yerine getirmeye teşvik edeceği düşünülmektedir.

Ancak unutulmaması gereken bir husus, Kurumun prim tahakkuk ve tahsilatındaki darboğazların bu düzenlemeyle aşılmasının mümkün olamayacağıdır.

ikinci maddesi ile de; kamuoyunda süper emekli olarak tanımlanan ve geçici gösterge tablosundan borçlanma yapmış kişilerin 6400 göstergeden ve emsallerinin bugün alabildikleri emekli aylığı kadar aylık almaları düzenlenmiştir.

Aslında düzenleme ile devletin yasalarına güvenerek emekli olmuş, borçlanma yapmış ve borçlanma tutarlarına kısmen tek güvenceleri olan kıdem tazminatları, kısmen de diğer mal varlıklarını elden çıkararak karşılayan bu insanlarımızın haksız uygulamalardan ileri gelen sorunları ortadan kaldırılmış ve Devlete güvenceleri sağlanmıştır.

Ancak, 1136-1696 göstergeden malûllük, yaşlılık ve ölüm aylığı almakta olan büyük kitlenin sosyal ve ekonomik sorunlarına da kısa sürede çare bulmak, ülke gündeminin ilk sıralarında yer almalıdır. Bu sessiz kitleyi kızdırmamalı ve gücendirmemeli, ki ülkede sosyal barış sağlanabilsin. Bu büyük kitlenin ekonomik sorunlarının kaynama ve taşma noktasına ulaşmış bulunduğu yetkililerce gözardı edilmemelidir.

Bu yasanın 2.maddesinin yürürlük tarihinin .1.1.1993 olarak kabulü, Türkiye Büyük Millet Meclisi Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunda Konfederasyonumuzun çalışmaları sonucu oluşmuştur.

Kurumca bu kişilere Haziran/1993 ayı maaşları ödenirken geçmiş yıllara ait fark ödemelerin yapılmamasının ötesinde, bu aya ait aylıkların da eksik oranlarda ödenmiş olması ayıplı uygulamanın devam ettiğinin bir göstergesidir.

3) Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünce hazırlanan Ankara Hastanesi Döner Sermaye İşletmesi Yönetmelik taslağı hakkında, 17.3.1993 tarih, 93-458-2/20 sayılı yazımızla;

"... Yönetmelik uygulamasına göre kurum sağlık hizmetlerinden yararlanması gereken kişiler de; saat 16'dan sonra döner sermaye işletmesine başvuracak ve bugün için en az yüzbin liranın üstünde bir bedel ödeyerek, kuyruklara girmeden anında muayene olabilecek ve hakkı olan labratuvar ve radyolojik tetkiklerini bedava yaptırabilecektir.

Bu uygulama sosyal sigorta esprisine ters olduğu gibi, sosyal devletin eşitlik ilkesine de aykırı bir durumdur, konfederasyonumuzun bu işleyişe evet demesi ve kabullenmesi mümkün değildir. Bu uygulama işçilerimiz ve işçi emeklileri arasında sürtüşmelere neden olabileceği gibi sonunda kurum yönetimini sarsacak boyutlara da ulaşabilecektir..." şeklinde görüş bildirilmiştir.

4) TBMM'nin ilgili komisyonlarında kabul edilerek, TBMM Genel Kurulunda görüşülmek üzere sıra bekleyen Sosyal Sigortalar Kanunu, Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ve Gayrimenkul Kiraları hakkında Kanunlarda Değişiklik Yapılması hakkındaki kanun tasarısının geçi 7.maddesiyle yapılmak istenen düzenlemeye komisyonda karşı çıkmıştır.

Bu madde ile, Kurumun mülkiyetinde bulunan gayrimenkullerden nitelikleri itibariyle satışa elverişli olanların, kanunun yürürlük tarihinden 3 ay içinde, devir tarihlerindeki rayiç bedelleri üzerinden Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığınca tesbit edilecek bir kamu bankasına devri yasalaştırılmak istenmektedir.

Düzenlemeye karşı olan Konfederasyonumuz bu yöndeki dilek ve isteklerini 5.6.1993 tarih, 93-532-1/2 sayılı yazısı ile tüm milletvekillerine duyurmuştur.Ek.1

5) Sağlık Bakanlığı Teşkilat Kanunu,

Sağlık Kanunu,

Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarıları Hakkında 24.2.1993 tarih, 93-347-2/11 sayılı yazımızla Sağlık Bakanlığına görüş bildirilmiştir.

Ayrıca 12-16/Nisan/1993 tarihlerinde toplanan 2.Ulusal Sağlık Kongresine iştirak edilmiştir.

IV- EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Dönem içindeki eğitim faaliyetlerimiz, Tüzük ve 16.Genel Kurul ilke ve kararları doğrultusunda hazırlanmıştır.

Hazırlanan çalışma programı TÜRK-İŞ ve üye kuruluşlarımız arasında birliktelik ve koordinasyonun sağlanması bakımından üye kuruluşlarımız Genel Eğitim Sekreterlerinin katıldığı bir toplantıda tartışmaya açılmıştır.

Hazırlanan taslak program üzerinde Genel Eğitim Sekreterleri görüş ve önerilerini belirtmişler, bu katkılarla da zenginleştirilen Nisan 1993 - Temmuz 1993 dönemini kapsayacak programımız uygulamaya konulmuştur.

Uygulamaya konulan programlarda, konuların bir değerlendirilmesinin yapıldığı ve aktif katılımçılık ve konuların kalıcılığının amaçlandığı tartışma bölümlerine özel bir önem ve ağırlık verilmiştir.

Yürütülen bu çalışmaların büyük bir bölümüne TÜRK-İŞ adına Genel Eğitim Sekreteri katılmış, Türk Sendikacılık Hareketi, Ülkemizdeki ve Dünya'daki Sosyal-Ekonomik ve Siyasi Gelişmeler, Türk Endüstri ilişkileri konularında TÜRK-İŞ'in düşüncelerini açıklamış, bu yaklaşımla da seminerlere katılan yönetici - temsilci - üyelerle birlikte sorunlara ilişkin politikalar ve çözüm önerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu perspektif içersinde yaptığımız çalışmalar aşağıda bilgilerinize sunulmuştur:

TÜRK-İŞ/Üye Kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri Toplantısı

16.Olağan Genel Kurulumuz Eğitim Komisyonu raporunun hayata geçirilmesi ve 17.çalışma döneminde yürütülecek eğitim çalışmalarında Konfederasyonumuz ve üye kuruluşlarımız arasında koordinasyonu ve birlikteliği sağlamak amacıyla 27 Ocak 1993 tarihinde Ankara'da TÜRK-İŞ/Üye Kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri toplantısı yapılmıştır.

Toplantıya, Sendikalarımızın Genel Eğitim Sekreterleri veya eğitimle ilgili Genel Yönetim Kurulu Üyelerinin yanı sıra Eğitim Müdür ve uzmanları da katılmıştır.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ'ın açış konuşması ve TÜRK-İŞ'in önümüzdeki çalışma döneminde yürütmeyi düşündüğü eğitim çalışmaları hakkında üyelere bilgi sunmasından sonra toplantıya katılan Genel Eğitim Sekreterleri-Müdür-Uzmanları, gerek 16.Genel Kurul kararları ve gerekse hazırlanan taslak program hakkında görüş ve önerilerde bulunmuşlardır.

TARIM-İŞ, GENEL MADEN-İŞ, PETROL-İŞ, ŞEKER-İŞ, TEKSİF, AĞAÇ-İŞ, SELÜLOZ-İŞ, BASIN-İŞ, BASİSEN, TÜRK METAL, DOKGEMİ-İŞ, YOL-İŞ, TES-İŞ, TUMTİS, DEMİRYOL-İŞ, TÜRKİYE DENİZCİLER, HAVA-İŞ, LİMAN-İŞ, SAĞLIK-İŞ ve BELEDİYE-İŞ Sendikalarımızdan 27 eğitimcinin katıldığı toplantı sonucunda:

- TÜRK-İŞ tarafından hazırlanan programın, toplantıda belirlenen görüşlerle birlikte değerlendirilerek uygulamaya konulması,
- Uygulamaya konulacak eğitim programlarında;
 - a) TÜRK-İŞ bütünlüğünün kuvvetlendirilmesi ve birlikteliğinin sağlanması,
 - b) işçi örgütlerini çökertmeyi ve etkisizleştirmeyi hedef alan girişimcilikle mücadele edilmesi,
 - c) Sendika/üye iletişimi,
 - d) Sendikal bilinçlenme,
 - e) Demokratikleşme,
 - f) Türkiye'de ve Dünya'da Ekonomik-Sosyal ve Siyasi Gelişmeler
 - g) Sosyal ve Kültürel ihtiyaçlara cevap veren Sendikal Anlayış

temel konular olarak ders programlarında görülmesi, katılımcıların ortak görüşü olarak belirlenmiştir.

Endüstri ilişkilerinde 93'e Bakış Sempozyumu

Genel Eğitim Sekreterleri toplantısı ile bağlantılı olarak düzenlenen "Endüstri ilişkilerinde 93'e Bakış Sempozyumu" 26-27 Ocak 1993 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi.

Türk endüstri ilişkilerinin bir değerlendirilmesinin yapılıp 1993 yılından beklentilerin işlendiği Sempozyuma üye kuruluşlarımız Genel Eğitim Sekreterleri katıldılar. Sendikalarımız Genel Merkez Yöneticileri ile Ankara'da bulunan şubelerin yöneticileri ve çeşitli meslek kuruluşları temsilcilerinin de katıldıkları sempozyum TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ'ın toplantının amacı ile ilgili sunuş konuşmasıyla çalışmalarına başladı.

Toplantının açılış bölümünde TÜRK-İŞ adına Genel Başkan Bayram MERAL, TİSK adına Yönetim Kurulu Başkan Vekili Nihat YÜKSEL, Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) adına Türkiye Temsilcisi Prof.Dr.Rüçhan IŞIK ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet MOĞULTAY kesimlerinin görüşlerini açıkladılar.

Sempozyumun birinci gün öğleden sonraki bölümünde Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr.Alpaslan IŞIKLI "Demokratikleşme Hedefleri Işığında İşçi/işveren ilişkileri ve 1993 Beklentileri", Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Doç.Dr.Kadir ARICI "Demokratikleşmede Sendikal Eğitimin işlevi" konularında tebliğlerini sundular.

Sunulan tebliğlerin katılımcılarca değerlendirilip tartışıldığı Sempozyumun ikinci günü de Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Y.Doç.Dr.Vedat BİLGİN "Endüstri ilişkilerinin Gelişiminde Üniversite/işçi örgütleri iletişimi", Çevre Bakanı Doğanacan AKYÜREK'te "Çevre Eğitimi" ile ilgili tebliğlerini sundular.

- Çevre - İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Faaliyetleri

TÜRK-İŞ 16.Genel Kurul kararları arasında, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği seminerlerinin toplumdaki güncelliği ve önemi de gözönünde bulundurularak daha da arttırılıp ülke çapında devam ettirilmesi, TÜRK-İŞ ve üye sendikaların işçi sağlığının korunması, meslek hastalıkları ile iş kazalarının önlenmesi için yürütülecek çalışmalarda aynı amaçlı örgütlerle koordineli çalışma ortamı oluşturulması konuları vurgulanmıştır.

Ayrıca, 27 Ocak 1993 tarihinde Ankara'da toplanan TÜRK-İŞ/Üye Kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri toplantısında da tüm gelişmiş ülkelerde ayrı bir bilimsel haline dönüştürülen İşçi Sağlığı - İş Güvenliği faaliyetlerinin Çevre sağlığı ve Çevre Sorunları ile birleştirilerek sürdürülmesi kararlaştırılmıştı.

Bu anlayıştan hareketle Konfederasyonumuz çevre bilincini geliştirici çalışmalara başlanılmasına yönelik olarak T.C.Çevre Bakanlığı ile "Çevre ve İşçi Sağlığı - İş Güvenliği" konusunda ortak eğitim çalışmalarını düzenleyen bir protokol imzalanmıştır.

Bir örneği Teşkilâtımıza da gönderilen ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL ile Çevre Bakanı DoğancaK AKYÜREK tarafından imzalanan protokolda ;

- işçi sendika yöneticilerinin çevre konularında eğitimi ve sendikal haklarda çevre boyutu,
- işçinin işyerinde ve yakın çevresinde çevre konularında çevre eğitimi
- işin özelliğinden veya üzerinde çalışılan malzemeden kaynaklanan çevre sorunları
- işyerinin çevre ile ilişkileri, eğitim faaliyetleri ve çalışmaları konusunda ortak çalışmalar yapılması gibi esasları kapsayan içerik gereği de Nisan 1993-Haziran 1993 dönemini kapsayan bir dizi "Çevre ve işçi Sağlığı iş Güvenliği" programı hazırlanarak uygulamaya konulmuştur.

İller bazında 3'er gün olarak hazırlanan ve TÜRK-İŞ ve Çevre Bakanlığı Uzmanları, Üniversite öğretim üyeleri ile konu ile ilgili uzmanların eğitici olarak görev aldıkları seminerlere, sendikalarımızın şube yöneticileri, işçi Sağlığı iş Güvenliği Kurul üyeleri, sendika temsilcileri, mahalli yetkililer, işveren temsilcileri ve ilgili meslek kuruluşlar temsilcileri katılmışlardır.

Seminerlerde, işçi Sağlığı iş Güvenliği Mevzuat ve Yükümlölükleri, Meslek Hastalığı ve riskler, Çevre ve İnsan , Aile Sağlığı ve Planlaması SSK. Mevzuatı ve Uygulaması, işyeri sağlık hizmetlerinde kurulların önemi, Endüstriyel hijyen, Genel Sağlık Sorunları, Mevsim hastalıkları ve Teknolojik gelişmelerin toplumsal yapı ve istihdama etkisi konuları tartışmalı ve uygulamalı olarak işlendi.

Dönem içerisinde 8 adet gerçekleştirilip,
Üye kuruluşlarımızdan toplam 753 kursiyerin katıldığı seminerlerin dökümü şöyle :

<u>SEMINER TARİHİ</u>	<u>YAPILDIĞI İL</u>	<u>KURSIYER KATILIMI</u>
14-16 Nisan 1993	SAKARYA	170
19-21 Nisan 1993	DALAMAN	90
12-14 Mayıs 1993	ESKİŞEHİR	92
26-28 Mayıs 1993	SİVAS	90
7-9 Haziran 1993	İSTANBUL	65
8-10 Haziran 1993	İSTANBUL	50
16-18 Haziran 1993	MERSİN	80
23-25 Haziran 1993	BURSA	116
		./...

İşçi Sağlığı Haftası Çalışmaları

Her yıl Mayıs ayının ilk haftası düzenlenen İşçi Sağlığı İş Güvenliği Haftası etkinliklerine Genel Merkez ve Bölge-il temsilciliklerinde katılımıştır.

Ankara'da 4-10 Mayıs 1993 tarihlerinde yapılan İşçi Sağlığı Haftası çalışmalarında TÜRK-İŞ adına Genel Eğitim Sekreteri ve uzmanlar, bu amaçla çeşitli illerde düzenlenen seminer, panel ve sempozyumlara da TÜRK-İŞ Bölge ve il Temsilcilerimiz katılarak Konfederasyonun konu ile ilgili görüş ve düşüncelerini açıklamışlardır.

Hafta öncesinde il ve bölge temsilciliklerimize konu üzerinde düşünce birliğimizi sağlamak ve konunun önemini vurgulamak üzere sözlü ve yazılı bilgi aktarımına önem verilmiştir.

Hafta münasebetiyle bu amaçla faaliyet gösteren özel kuruluşların, meslek kuruluşlarının ve üniversitelerin toplantılarından çağrıldıklarımıza katılarak TÜRK-İŞ görüşleri açıklanmıştır.

Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi Seminerleri

Üye kuruluşlarımız şube yöneticilerine yönelik eğitim çalışmaları uygulamalarına bu dönem de TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde devam edilmiştir.

5 gün süreli ve yatılı olarak sürdürülen bu faaliyetlerde 16.Genel Kurul Kararları ve üye kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri toplantısı sonucu belirlenen görüşler doğrultusunda, sendikal dayanışma ve birliktelik, Demokratikleşme, örgütlenme, sendika/üye - işçi/işveren iletişimi, Ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel gelişim konuları üniversite öğretim üyeleri ve konu ile ilgili uzmanlarca işlendi.

İşlenen ders konularının seminerlere katılan kursiyerler ve eğitimcilerle birlikte değerlendirilmesinin yapılp aktif katılımcılığın ve konuların kalıcılığının amaçlandığı "Sendikacılık ve Liderlik Eğitim"i seminerleri 10-14 Mayıs 1993 ve 14-18 Haziran 1993 tarihlerinde yapıldı.

GENEL MADEN-İŞ, PETROL-İŞ, TEKGIDA-İŞ ŞEKER-İŞ, AĞAÇ-İŞ, SELÜLOZ-İŞ, TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ, TÜRK METAL, DÖKGEMİ-İŞ, TÜRKİYE YOL-İŞ, TES-İŞ, DEMİRYOL-İŞ, HAVA-İŞ LİMAN-İŞ, HABER-İŞ, SAĞLIK-İŞ, TOLEYİS ve TÜRK HARB-İŞ Sendikalarımızdan 111 şube yöneticisinin iştirak ettiği seminerlerde kursiyerlere katkılarından dolayı sertifika verildi.

TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezi Çalışmaları

TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezi'nin Türk-İş'in ve üye kuruluşlarımızın düzenledikleri eğitim etkinlikleri için hizmete tahsisi bu dönemde de devam ettirilmiştir.

Eğitim merkezimizin faal ve amaca uygun hizmet verebilmesi açısından üye kuruluşlarımızın kendilerinin yapmakta oldukları faaliyetlerden bir hafta veya daha uzun süreli olarak eğitim merkezinde uygulamaları ile ilgili isteğimiz ve teşkilatlarımızın bu doğrultudaki değerlendirmeleri sonucu eğitim merkezimizde yoğun bir eğitim uygulaması dönemine geçilmiştir.

Kadın İşçilere Yönelik Faaliyetler

Çalışan kadınların çeşitli sorunlarına yönelik faaliyetlere bu çalışma döneminde de devam edilmiştir.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Paneli

Konfederasyonumuzun geleneksel olarak her yıl kutladığı ve kadının ekonomik, sosyal, kültürel ve hukuki sorunlarının tartışıldığı 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlamaları bu yıl da yapılmıştır.

Ancak, tüm dünyanın seyirci kaldığı Bosna Hersek'teki soykırım karşısında gerek kamuoyundaki oluşum, gerekse 16.Genel Kurulun Bosna-Hersek'teki katlimanın durdurulması için uluslararası sendikal alanda girişimlerde bulunulması ve bu konuda uygulanan çifte standartın teşhir edilip eleştirilmesi yönündeki kararı gereği, 8 Mart Dünya Kadınlar Gününde bu yıl "Toplum Hayatında Kadın, Bosna-Hersek'li Kadının Dramı" başlığı altında bir panel düzenlenmiştir.

Üye kuruluşlarımızı: temsilen 98 bayan işçi temsilcinin katıldığı ve TÜRK-İŞ Genel Başkanının açış konuşması ile çalışmalarına başlanılan panel'de; üniversite, basın, işçi örgütleri ve meslek kuruluşları temsilcileri konuşmacı olarak bulundular.

Panel'e katılan 98 kadın temsilci, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bir telgraf göndererek, Bosna-Hersek'te müslüman kadınlara yapılan iğrenç tecavüzlerin durdurulması ve yürütülen/siddet eylemlerine son verilmesi çağrısında bulunarak suçluların ve sorumluların savaş suçlusu sayılarak uluslararası bir mahkemede yargılanmasını istediler.

TÜRK-İŞ/ICFTU Ortak Eğitim Projesi Çalışmaları

Çalışan kadınların sorunları ve sendikal faaliyetlere katılımları ve çalışma hayatından kaynaklanan sorunların çözümüne yardımcı olmak amacıyla geçen dönemde başlatılan TÜRK-İŞ/ICFTU Ortak Proje uygulamasının devam için gerekli girişimlerde bulunulmuş olup, konu ile ilgili çalışmalar sürdürülmektedir.

TÜRK-İŞ/Üye Kuruluşlar Kadın İşçi Temsilcileri Toplantısı

TÜRK-İŞ 16. Genel Kurulunun; Kadının toplumdaki işlevi, sorumlulukları ve sorunlarını içeren araştırmalar yapılması, Kadın işçilere yönelik bülten ve yayın çıkarılması, üye kuruluşlarımız kadın işçi temsilcilerinin de görüşleri alınarak eğitim programları düzenlenmesi, TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosuna işlerlik kazandırılması doğrultusundaki kararlarının hayata geçirilmesi amacıyla bir toplantı düzenlenmiştir.

Üye kuruluşlarımızdan bir kadın yönetici, temsilci veya üyenin veya kadın işçilerle ilgili bir kadın görevlinin çağrıldığı toplantıda;

- Sendikalardaki kadın komiteleri arasında işbirliği sağlanması,
- Sendikalarda kadın komiteleri kurulmasına yardımcı olunması,
- 1993-1994 kadın işçiler programının düzenlenmesi hususlarında görüş alışverişinde bulunulacaktır.

12 Temmuz 1993 tarihinde Türk-İş Genel Merkezinde gerçekleştirilecek toplantı nedeniyle, kadın işçiler programının planlanması ve kadın işçilerle ilgili istatistiki bilgilerin derlenmesi amacıyla da sendikalarımızdaki toplam kadın üye sayılarının iller bazında bir dökümünün Konfederasyona gönderilmesi istenilmiştir.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Kadın Komitesi 67.Toplantısı

ICFTU Kadın Komitesi, 67.Toplantısı 4-5 Mart 1993 tarihlerinde İtalya'nın Roma kentinde yapılmıştır. İtalya'nın 3 ayrı sendika konfederasyonu CGIL, CSIL ve UIL'in ev sahipliğini yaptığı toplantıda TÜRK-İŞ'i, Kadın İşçiler Bürosu Müdürü Seyhan ERDOĞDU temsil etmiştir.

67.Kadın Komitesi toplantısında 50'den fazla ülkenin temsilcileri Komitenin Eylül/1992 - Ocak/1993 dönemindeki faaliyetlerini tartıştılar.

ICFTU Yönetim Kurulunda beş üye ile temsil edilen Kadınlar Komitesi toplantısında, dünyadaki ekonomik durgunluğun, kadınlar üzerindeki etkileri tartışılmış ve ICFTU'nun ve üye sendikaların kadın işçilere ilişkin özel yaklaşımlar benimsemesi istenmiştir.

Kadın Komitesinde, dünyanın çeşitli yerlerindeki kadın sendikacıların gönderdiği raporlar değerlendirilmiştir. Raporlardaki bilgilerden dünyanın pekçok ülkesinde, kadınların iş güvencesi ve sosyal haklar açısından önemli kayıplara uğradığı anlaşılmıştır.

Kadın Komitesi bu durumun ayrıntılı tesbiti için bir araştırma projesi hazırlamıştır. Bu araştırma projesi aşağıdaki konulardaki gelişmeleri ortaya çıkaracaktır.

- Kadınların işten çıkartılmaları, istihdam sorunları, tam gün çalışma, esnek çalışma uygulamaları, eğitim, yeniden eğitim, eve iş alma, gayriresmi sektör.
- Sosyal haklardaki gelişmeler, doğum izni, emekli maaşı, aile yardımı, çocuk yardımı, sağlık hizmetleri eğitim fırsatları.
- Kişisel özgürlükler, cinsel taciz, kadınlara karşı şiddet, sendikal haklar.

Bu projeye bağlı olarak uluslararası ulusal ve bölgesel düzeyde, kadınların sendikal ve sosyal haklarını korumaya yönelik bir kampanya yürütülecek ve bu kampanya 1994 sonbaharında gerçekleştirilecek olan Dünya Kadın Konferansına doğru yoğunlaşacaktır.

ICFTU Kadın Komitesinde, kadınlara yönelik şiddet de tartışılmıştır. Özellikle Bosna-Hersek'teki şiddet ve tecavüz olayları üzerinde durulmuştur. Türkiye'nin ve TÜRK-İŞ'in Bosna-Hersek'teki soykırım konusundaki görüşleri Kadın Komitesi Temsilcimiz tarafından dile getirilmiştir. Görüşmeler sonunda Kadın Komitesi üyeleri, Bosna-Hersek'teki çoğu müslüman kadınlara yapılan saldırıları lanetlemişler ve tecavüzün bir savaş suçu olarak kabul edilmesini talep etmişlerdir. Bosna-Hersek'teki kadınlara yardım için neler yapılabileceği tartışılmıştır. Her ülkenin ulusal düzeydeki girişimleri anlatılmış, Norveç Sendikalar Konfederasyonu temsilcilerinin anlattığı kampanya ilgiyle karşılanmıştır.

ICFTU Kadınlar Komitesinde tartışılan bir konu da Kadın Kotası olmuştur. ICFTU bünyesindeki kadın kotasının üye ülke konfederasyonlarına da önerildiği belirtilmiştir. Bu yaklaşıma göre, ICFTU'ya üye konfederasyonların bütün faaliyetlerinde, genel kurullar ve yönetim organları dahil kadınlar %30 oranında temsil edilecektir.

Kadın üye sayısının bu oranda olmaması durumu değiştirmeyecek, yalnızca bu konfederasyonların, kademeli olarak (%10 ile başlamak gibi) ve bir program dahilinde (üç yıl içinde) kadın kotasını uygulamaları istenecektir. Bu talebe uymayan Konfederasyonlar uluslararası camiada teşhir edilecek, ortak programlara dahil edilmeyecek, ikili ilişkilerde boykot edilecektir. ICFTU kanalı ile yönetime gelecek bu kota kararının şimdiden izlenmesi ve uluslararası ilişkilerin sağlıklı yürümesi açısından ciddiye alınması şart olacak gibi görünmektedir.

TURK-İŞ/ILO Eğitim - Araştırma Merkezi Oluşturma Projesi

Konfederasyonumuz ile Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) arasında TÜRK-İŞ Genel Merkezinde Eğitim ve Araştırma Merkezi oluşturulmasına yönelik yürütülen ortak proje çalışmaları tamamlanma aşamasına gelmiştir.

Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nca benimsenen proje Konfederasyonumuzca da uygun görülerek hükümetimizce de imza ve onay için Dışişleri Bakanlığına gönderilmiştir.

Projenin başlıca amaçları şunlardır :

- Uygun kurslarla, örgüt yöneticilerinin eğitim düzeyini yükseltmekte, örgüte yardımcı olmak,
- Yurt dışında eğitim yoluyla bu çalışmaları güçlendirmek,
- Toplu sözleşme görüşmelerinde ücret tesbiti ve yurt içinde ve dışındaki çalışma koşullarına ilişkin araştırmalar için gerekli ekonomik ve istatistik bilgilerin toplanması ve analizi sürecinin iyileştirilmesi,
- TÜRK-İŞ eğitim faaliyetlerine ilişkin çalışmalara kaynak olabilecek dokümantasyonun zenginleştirilmesi.

Proje içeriğinin esasını teşkil eden Eğitim ve Araştırma Bölümlerinin birleştirilmesi ile de;

- Eğitim programlarının her düzeyi ve toplu sözleşme faaliyetleri için gerekli bilimsel ekonomik ve sosyal bilgilerin sağlanması,
- Ülkemizdeki bazı yerel sorunlara diğer ülkelerdeki durum, uygulama ve çözümlerle karşılaştırılarak çözüm bulunması yolları ile eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi sağlanmış olacaktır.

Proje gerekçelerine göre, bu proje uygulaması ile;

- TÜRK-İŞ'i temsil eden toplu pazarlık sorumlularının bilgileri arttırılacak, diğer taraftan çalışanların haklı isteklerine temel olacak güvenilir bilgiler sağlanacak,
- Eğitim ile sosyal değişime yol açacak unsurlar üretilecek, araştırma çalışmaları ile de görüşmelere temel olacak veriler elde edilecektir.

ILO'nun Çocuk İstihdamının Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Uluslararası Programı (IPEC) ve ILO/TÜRK-İŞ Ortak Projesi

TÜRK-İŞ ile Uluslararası Çalışma Ofisi arasında, Çocuk İstihdamının Ortadan Kaldırılmasına yönelik uluslararası program çerçevesinde, bir anlaşma yapılması hazırlıkları sonuçlanmak üzeredir.

Çocuk istihdamının ortadan kaldırılması için Uluslararası Programın (IPEC) amacı programa katılan ülkelerin çocuk istihdamını düzenlemeleri, kısıtlamaları ve nihayet yasaklamalarına yardımcı olmaktır.

Bu amaca ulaşmak için geliştirilecek ve uygulanacak eylem programlarında işçi ve işveren örgütlerinin, hükümetlerin ve hükümetler dışı örgütlerin katılımı şarttır.

IPEC'in öncelikli eylem alanları şunlardır :

- Çocuk istihdamındaki en yoğun sömürü biçimleri
- Tehlikeli meslek ve işkollarında çalışan çocuklar
- 12 yaşın altındakiler gibi çok küçük ve korumasız çocukların çalıştırılması.

ILO, bu amaçlara ulaşmak için "Sendikaların Yeteneklerini Geliştirme" başlıklı IPEC projesinin TÜRK-İŞ'le birlikte gerçekleştirilmesine karar vermiştir.

TÜRK-İŞ'in yürüteceği projenin amacı TÜRK-İŞ üyelerine ve kamuoyuna, çocuk işçilerin çalışma koşullarını anlatmak, çalışma yaşamına ilişkin mevzuatı tarayarak çalışan çocukların konumlarına ilişkin iyileştirmeler önermek olacaktır.

Proje kapsamında TÜRK-İŞ'de bir çocuk işçiler bürosu oluşturulacak, çocuk istihdamına ilişkin bir sosyal araştırma yapılacaktır, yeni program ve politikaları gerçekleştirmek için bir ulusal seminer düzenlenecek ve bu çalışmalar yayın haline getirilecektir.

Temmuz/1993'de başlaması ve ILO/TÜRK-İŞ Eğitim ve Araştırma Merkezi ortak projesi ile birlikte yürütülmesi planlanan, Projenin Temmuz/1994'de tamamlanması öngörülmektedir.

Diğer Faaliyetler

Türk-Alman Mesleki Eğitim Merkezi Toplantıları

İkili meslek eğitiminin Türkiye'de geliştirilmesini teşvik etmek ve bu sistemin bütün meslek dallarını kapsayacak şekilde, ülke genelinde yoğunlaşmasını sağlamak amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Cumhuriyeti arasında imzalanan "İkili meslek eğitiminin teşviki" konusundaki proje anlaşması gereği başlatılan çalışmalara TÜRK-İŞ'i temsilen bir eğitim uzmanınca katılmakta, 3308 sayılı Kanunun ilgili maddesi gereği oluşturulan Danışma Kurulunda da Konfederasyonumuz temsil edilmektedir.

Katılınan Toplantılar

Dönem içerisinde TÜRK-İŞ'in katılması istenilen eğitim ağırlıklı ve çalışma hayatımıza ilişkin toplantılara Genel Eğitim Sekreteri ve uzmanlarca katılarak TÜRK-İŞ'in görüşleri açıklanmıştır.

Konu ile ilgili TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreterince;

- Ücretlerin vergilendirilmesi,
- Özelleştirme,
- Çalışma Hayatımızın sorunları,
- Toplumsal uzlaşma,
- Yeni yüzyılda gelir dağılımı

Panel-sempozyum-konferanslarına katılılarak Konfederasyonun sorunlarla ilgili görüş ve önerileri dile getirilmiştir.

UNESCO Halk Sağlığı Türkiye Milli Komite Toplantısı

Sağlık bilgisini yurt içinde yaymak, sağlık eğitimini geliştirmek, sağlık eğitimi ile ilgili Bakanlık, kurum ve gönüllü kuruluşların faaliyetlerini koordine etmek ve bu kurumlar arasında bağlantı sağlamak amacıyla oluşturulan bu komitede TÜRK-İŞ olarak bir temsilci ile bulunulmakta, komitenin aylık periyodik toplantılarına aksatılmadan katılmaktadır.

7. Beş Yıllık Kalkınma Plânı Komisyon Çalışmaları

Devlet Plânlama Teşkilatı (DPT) tarafından koordine edilen 7.Beş Yıllık Kalkınma PLânı Özel İhtisas Komisyonlarından;

- Kadın
- Çocuk
- Gençlik
- Eğitim ve insangücü komisyonlarında TÜRK-İŞ'i temsilen bir eğitim uzmanımız katılmaktadır.

Teşkil edilen komisyonlarla ilgili olarak İşçi Sağlığı - İş Güvenliği ile ilgili bir komisyon teşkili hususundaki temsilcimizin önerisi kabul edilmiş ve bu konuda da bir komisyon kurulması kararlaştırılmıştır.

V - TEŞKİLATLANDIRMA ÇALIŞMALARI

Konfederasyonumuzun 16.Genel Kurulu'nda alınan kararlar ışığında hazırlanan yeni dönem çalışma plan ve programının bir önceki Başkanlar Kurulu Çalışma Raporunda bilgilerinize sunulmuştu.

Bu dönem özelleştirme, taşeron uygulaması ve re'sen emeklilik Teşkilâtımızı en çok etkileyen konuları teşkil etmektedir.

Sendikasızlaştırmayı özendiren uygulamaların hızla arttığı bu dönemde TÜRK-İŞ'i bekleyen önemli görevler vardır. Sendikacılığın rekabet haline geldiği günümüzde TÜRK-İŞ örgütü bütünleştirici işlevini daha da etkin bir şekilde geliştirmek durumundadır.

Temel hedef, çalışanları Konfederasyonumuz çatısı altında toplamak, işçi hak ve özgürlükleri önündeki engelleri kaldırmak için ortak mücadele vermektir.

Yeni hükümetin kurulmasını sağlayan protokol ve hazırlanmakta olan Hükümet Programı da göstermektedir ki, çalışma hayatında çetin ve zor bir dönem başlayacaktır.

Özelleştirme en önemli bir sorun olarak çalışanları olumsuz etkileyeceği gibi, toplumun geleceğini de yakından ilgilendirmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, gelişen ve değişen olaylar karşısında TÜRK-İŞ Toplu-luğunun neler yapması gerektiği hususlarını ayrıntılı olarak değerlendirecektir.

TÜRK-İŞ Bölge Temsilcilikleri

Genel Kurulumuz, Bölge Temsilciliklerimizin yeni bir düzenlemeye gitmesini ve teşkilâtlanma çalışmalarının daha etkin bir şekilde sürdürülmesini kararlaştırmıştır.

Bu kararın ışığında İstanbul I.Bölge Temsilciliğimiz iki ayrı bölgeye ayrılmış ve bu karar Genel Teşkilatlandırma Sekreterleri toplantısında da uygun görülmüştür.

Birinci Bölge Temsilciliğimiz iki ayrı statüde değerlendirilmiştir.

- 1) İstanbul ve Trakya TÜRK-İŞ Birinci Bölge Temsilciliği,
- 2) Anadolu TÜRK-İŞ Onuncu Bölge Temsilciliği.

Buna göre, TÜRK-İŞ Birinci Bölge Temsilciliğine İstanbul, Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne illeri bağlanmıştır.

Anadolu TÜRK-İŞ Onuncu Bölge Temsilciliğine ise Kocaeli, Sakarya, Zonguldak, Bartın ve Bolu illeri bağlanmıştır.

Genel Teşkilatlandırma Sekreterleri Toplantısı (1 Nisan 1993)

TÜRK-İŞ'e üye sendikaların Genel Teşkilatlandırma Sekreterleri 1-2 Nisan 1993 tarihleri arasında Ankara'da Konfederasyonumuz toplantı salonunda toplanmıştır.

Toplantının sunuş konuşmasını yapan TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ, Genel Kurul kararları gereği ile altı ayda yapılması gereken toplantıyı gerçekleştirmek üzere toplandıklarını ifade etmiştir.

Toplantıya katılan ve bir konuşma yapan Genel Başkan Bayram MERAL, TÜRK-İŞ'in kurulduğundan bugüne kadar geçtiği safhalarda birlik ve beraberliğini bozmadan bir bütün olarak bugünlere geldiğini belirterek şunları söylemiştir :

" 12 Eylül'den sonra çıkarılan anti-demokratik yasalar, serbest toplu pazarlık ve teşkilatlanma imkanlarını ortadan kaldırmıştır. Sendikasıztırmaya karşı ise organize ve bilinçli bir mücadele verilmektedir.

Bir süredir tartışılan 1 Mayıs kutlanacaktır. TÜRK-İŞ olarak yüzümüzün akıyla 1 Mayıs'ı kutlamak zorundayız.

Bizde biraz reklam eksikliği var. Diyarbakır'da yapmış olduğumuz Başkanlar Kurulu toplantısında karar almış olmamıza rağmen, HAK-İŞ bizden önce 1 Mayıs'ı Taksim Meydanı'nda kutlamak isteğini açıkladı ve izin için müracaatta bulundu. Arkasından da, üç konfederasyonun birlikte kutlayacağına ilişkin haberler yayıldı. Taksim Meydanı çeşitli mazeretler öne sürülerek verilmemektedir. Ancak Abide-i Hürriyet Alanı'nda 1 Mayıs'ı bize yakışır biçimde kutlayacağız."

Geçmişte meydanları doldurup "ANAP gider dertler biter" dediklerini hatırlatan MERAL, "Gelişmeleri iyi değerlendirip, ne yapmamız gerektiğine sağlıklı kararlar vermek zorundayız" diye konuştu.

Kıdem tazminatı sandığı konusuna da değinen MERAL, "SSK primini ödemeyen işveren, kıdem tazminatı sandığına para yatırır mı?" diye sordu.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı MERAL, özelleştirme, SSK, işten atılmalar, toplu sözleşmeler ile ilgili çalışmalar hakkında da bilgi vererek; "Birlikteliğimizi muhafaza ederek, mücadele etmek zorundayız. Burada en büyük görev Teşkilatlan-dırma Sekreterlerimize düşmektedir. Bu konuda sizlere güvenim tamdır" şeklinde sözlerini tamamladı.

Toplantı sonrası alınan kararlar bir bildiri ile kamuoyuna duyurulmuştur.

" Türk işçi Hareketinin gündeminde yer alan sorunların ayrıntılarıyla irdelendiği toplantıda, sorunların üstesinden gelebilmek için TÜRK-İŞ topluluğunun sürekli etkinlik içine girmesi gerektiği konusunda görüş birliğine varılmış ve toplantıda elde edilen sonuçların aşağıdaki bildiri ile TÜRK-İŞ yetkili organlarına iletilmesine karar verilmiştir.

Örgütlenme özgürlüğü temel sendikal hak ve özgürlüklerin başında yer alan bir özgürlüktür. Çağdaş demokrasilerde bu özgürlük temel insan hak-larının vazgeçilmez bir parçası olarak benimsenmiştir.

Ülkemizde 12 Eylül 1980 müdahalesiyle birlikte örgütlenme özgürlüğünü hiçe sayan bir düzen egemen kılınmak istenmiştir. 12 Eylül 1980 sonrasında yapılan yasal düzenlemelerde hareket noktası işçi hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması olmuş, işçi örgütlerine karşı sistemli bir suçlama ve karalama kampanyası başlatılmak istenilmiş, sendika yöneticileriyle işçilerin ara-sına girilmeğe kalkışılmış, özetle, işçi örgütlerini çökertmeyi ve etkisiz-leştirmeyi hedef alan her tür girişimde bulunulmuştur.

İşçi hak ve özgürlüklerini kısıtlamayı, işçi örgütlerini güçsüzleştir-meyi ve işçi gözünde gereksiz kuruluşlar haline sokmayı amaçlayan bu sis-temli kampanya, işçi hak ve özgürlüklerine temelden karşı olduğunu kanıt-lamış bulunan ANAP iktidarı döneminde de devam etmiştir. İşçilerin, dar ve sabit gelirliilerin ekonomik durumlarını düzelterek, demokrasiyi tüm kurum ve kurallarıyla işler hale getireceğini iddia ederek işbaşına gelen koalisyon hükümetinin de bugüne kadar bir önceki hükümetten farklı bir uygulama ortaya koyduğunu söylemek de olası değildir.

Örgütlenme özgürlüğü önündeki tüm yasal engeller varlığını korumaktadır.

Çalışanlar arasında yapay bir ayırım yaratma amacıyla kurumlaştırılan işçi/memur uygulaması güncelliğini korumaktadır.

Üye olma, üyelikten çekilme ya da çıkarılma alanında örgütlenmeyi güç-leştiren sendika üyesi olmamayı teşvik eden düzenlemeler varlığını koru-maktadır.

İşyeri sendika temsilcilerinin yeterli güvenceden yoksun bir biçimde çalışmasını hedeflemiş yasal hükümler hala geçerlidir.

" Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın üye sayılarını belirleme yetkisi ve bu yetkinin yıllardır keyfi bir biçimde kullanılması hali devam etmektedir.

İşletme sözleşmeleri açısından "işletme" yi belirleme yetkisini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bırakan ve bu yetkinin objektif ölçülerden yoksun bir biçimde kullanılmasını sağlayan yasal düzenlemeler halen geçerlidir.

Grev hakkına ilişkin kısıtlama ve yasaklamalar varlığını sürdürmektedir.

Tüm bu yasal sınırlamalar yetmiyormuş gibi örgütlenmeyi engelleyecek, işçi örgütlerini güçsüz kılacak hiçbir girişimden de kaçınılmamaktadır.

İşverene sınırsız iş akdi feshetme yetkisi veren düzenlemeler, 2495 Sayılı Yasa ile getirilen "Özel Koruma Görevlileri" uygulaması, her fırsatta işçiler aleyhine işletilen ve devamlı yaygınlaştırılan "Sözleşmeli Personel" uygulaması, "Taşeron işçisi", "Özelleştirme" ve "Re'sen Emeklilik" uygulamaları, işçi örgütlerini yıpratmaya yönelik önlemlerden yalnızca bir kaçıdır. Bu önlemleri alan veya siyasi yandaşlarına aldırان işveren çevrelerinin, işten çıkarma yetkisinin yargı denetimine tabi tutulması gibi işçilerin en tabii ve masum bir hakkını verdirmeme yolunda gösterdikleri tepki inanılmaz boyutlardadır.

Tüm bu olumsuzluklar karşısında, Türk işçi Hareketinin önde gelen görevi işveren çevrelerinin sistemli bir şekilde sürdürdüğü bu yıpratma kampanyasına var gücüyle karşı çıkmak ve oynanmak istenen oyunu bozmaktır. Bu işe, tüm işçi sendikalarının sürekli ve sistemli bir etkinlik içinde olmasını gerekli kılar. TÜRK-İŞ, tüm demokratik kitle örgütlerini de yanına alarak bu tür etkinliklerin önderliğini yapmalıdır.

Bu çerçevede öncelikle;

- TÜRK-İŞ topluluğu içindeki iletişim ağı pekiştirilmeli,
- Sendika/Üye iletişimi etkin bir biçimde işletilmeli,
- Amaç ve ilkeler açısından kamuoyu oluşturulmalıdır.

Tüm bunlar yapılırken de genelde kalmaktan özellikle kaçınılmalı, hedefler somut olarak belirlenmeli ve gösterilecek tepkiler de somut olarak ilan edilmelidir.

Bu çerçevede öncelikle,

1992 ve 1993 yılı toplu iş sözleşmelerinin işçilere insanca yaşama imkanı verecek bir düzeyde sonuçlandırılması,

TÜRK-İŞ'in Anayasa ve yasalarla ilgili olarak hükümete ilettiği taleplerinin hayata geçirilmesi,

Sosyal Sigortalar Kurumunun yokedilmesine yönelik girişimlerin durdurulması, Çalışanlara iş güvencesi tanınması, istenilmelidir. Bu istekler karşılanmadığı takdirde Türk işçisi üretimden gelen gücünü her aşamada kullanmakta kararlıdır.

1 Mayıs, tezelden sürekli ve sistemli bir etkinlik içine girme yolunda bir fırsat olarak değerlendirilmeli, 1993 yılı 1 Mayıs'ını görkemli bir biçimde kutlama yolunda tüm demokratik kitle örgütlerine çağrıda bulunulmalıdır.

Özgürlükçü ve katılımcı demokrasi yolunda sürekli etkinlik hedefimizdir."

Doğu ve Güneydoğu Sorunları

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ'in başkanlığında bir heyet, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki sorunları yerinde tesbit etmek amacıyla 24 Şubat - 4 Mart 1993 tarihlerinde 8 il ve 3 ilçede çeşitli incelemelerde bulunmuştur.

TÜRK-İŞ Heyetinin hazırlamış olduğu rapor Genel Başkan Bayram MERAL'in düzenlediği bir basın toplantısı ile kamuoyuna açıklanmıştır.

Rapor ile ilgili bilgiler, işçi Hak ve Özgürlükleri Koruma Çalışmaları bölümünde ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Teşkilat Albümü

Genel Kurul sonrası seçilen yeni yöneticileri ve sendikalarımıza ait çeşitli bilgileri kapsayan 1993 yılı Teşkilat albümü hazırlanmış, tüm sendika ve şubelerimize gönderilmiştir.

1 Mayıs

Konfederasyonumuzun yürüyüş ve miting şeklinde kutladığı 1 Mayıs ile ilgili hazırlıklar Genel Teşkilatlandırma Sekreterimiz başkanlığında kurulan bir komite tarafından sürdürülmüştür.

Çeşitli illerde toplantılar yapılmış ve 1 Mayıs coşkulu bir şekilde alanda kutlanmıştır.

TÜRK-İŞ İl Temsilcilikleri

16.Genel Kurulda alınan karar gereğince, il Temsilciliklerimizin daha etkin çalışması hedeflenmiştir. Bu itibarla belirli bir takım içerisinde yapılmasını plânladığımız bölge toplantılarına devam edilmektedir.

İl Temsilciliklerinden boşalan temsilciliklere, illerdeki şube başkanları toplantısı sonucu atamalar yapılmıştır. İl Temsilciliklerimizin ihtiyaçları olan kimlik kartı, rozet, tüzük ve diğer malzemeler gönderilecektir.

Öncelikle, işçilerin yoğun olduğu illerde yapılan bölge toplantılarında, yapı ve tüketim kooperatifçiliğinin özendirilmesi ve tüketicinin korunması için çalışmaların yoğunlaştırılması istenmiştir.

Teskilatlandırma çalışmalarının da değerlendirildiği Genel Teskilatlandırma Sekreterinin il temsilcileri ve şube başkanları ile yaptığı toplantılar şunlardır.

TÜRK-İŞ 1.Bölge Temsilciliğine bağlı illerdeki şube başkan ve yöneticilerinin katıldığı bölge toplantısı İstanbul'da yapılmıştır.

TÜRK-İŞ 2.Bölge Temsilciliğine bağlı illerdeki şube başkan ve yöneticilerinin katıldığı bölge toplantısı Eskişehir'de yapılmıştır.

TÜRK-İŞ 7.Bölge Temsilciliğine bağlı illerde şube başkan ve yöneticilerinin katıldığı bölge toplantısı Diyarbakır'da yapılmıştır.

TÜRK-İŞ 8.Bölge Temsilciliğine bağlı illerdeki şube başkan ve yöneticilerinin katıldığı bölge toplantısı Bursa'da yapılmıştır.

TÜRK-İŞ 9.Bölge Temsilciliğine bağlı illerdeki şube başkan ve yöneticilerinin katıldığı bölge toplantısı Erzurum'da yapılmıştır.

TÜRK-İŞ 6.Bölge Temsilciliğine bağlı illerdeki şube başkan ve yöneticileriyle birlikte toplantılar yapılmıştır.

Kooperatifçilik Çalışmaları

TÜRK-İŞ geçtiğimiz dönem içersinde, sendikalarımız öncülüğünde kurulan tüketim kooperatiflerine yönelik eğitim ve örgütlendirme faaliyetlerine devam etmiştir. Mevcut tüketim kooperatifleri bölge birliklerinin sayısının arttırılarak TÜRK-İŞ öncülüğünde tüketim kooperatifleri merkez birliğinin kurulması için başlatılan çalışmalara hız verilmiştir. Bu amaçla Rize'de TEKGIDA-İŞ Sendikası tarafından başlatılan örgütlendirme ve tüzük hazırlama çalışmalarına devam edilmiştir.

Ayrıca İzmir bölgesinde kurulan Ege Tükobirlik ile de ilişkiye geçilmiş ve bu birliğimizin de rasyonel çalışabilmesi için gerekli eğitim malzemesi gönderilmiştir.

Türkiye Milli Kooperatifler Birliği Danışma Kurulu ve Yönetim Kurulu toplantılarına iştirak edilerek Konfederasyonumuzun görüşleri intikal ettirilmiştir.

Kooperatifçilik çalışmalarında İzmit'te kurulu bulunan Körfez Tükobirlik ile Adapazarı DEMİRYOL-İŞ Sendikası Mensupları Tüketim Kooperatifleriyle işbirliği sağlanmış ve bunun neticesinde ortak bilgisayar programlarının değişimi gerçekleştirilmiştir.

Uluslararası Çalışma Örgütü Kooperatif Bölümü Başkanı Mr.Von MURALT ile Genel Başkanımızın yaptığı görüşmede TÜRK-İŞ'in kooperatifçilik, tüketicinin korunması konularında yaptığı çalışmalardan örnekler verilerek, ILO'nun teknik kooperatifçilik ve yayın konularında Konfederasyonumuza yardımcı olması istenmiştir.

Tüketicinin Korunması Çalışmaları

Konfederasyonumuzun da büyük katkılarıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı" şu anda halen ülkenin içinde bulunduğu politik ortam nedeniyle mecliste bekletilmektedir. Sanayi Komisyonun da görüşülerek kabul edilen tasarı şu anda Plân ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Gelecek aylar içinde kanunlaşması beklenen tasarıda Konfederasyonumuzun görüşleri doğrultusunda değişiklikler yapılmıştır. Tüketicinin Korunması Kanun Tasarısı konusunda geçtiğimiz aylar içinde Ankara ve İstanbul Tüketiciyi Koruma Dernekleri tarafından düzenlenen panellere konuşmacı olarak iştirak edilmiş ve Konfederasyonumuzun bu kanun tasarısı hakkındaki görüşleri ile Avrupa ülkelerindeki Tüketiciyi Koruma Kanunları hakkında bilgiler verilmiştir.

Aliağa Belediye Başkanlığı tarafından düzenlenen "Tüketici Sorunları ve Çözüm Yolları" adlı panele konuşmacı olarak iştirak edilerek, Konfederasyonumuzun soruna ilişkin çözüm önerileri yansıtılmıştır. Panel sonrası Aliağa Belediyesi yetkilileri ile bir toplantı yapılmış ve belediye öncülüğünde bir Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosu'nun ne şekilde organize edilebileceği konusunda belediye yetkililerine teknik bilgiler verilmiştir.

Yine bu alanda T.M.M.O.B. Makine Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen "Tüketici ve Kalite" konulu panele konuşmacı olarak iştirak edilerek, Konfederasyonumuzun tüketicinin korunması, standartlar, kalite ve ISO 9000 serisi güvenlik standartları hakkındaki görüşleri yansıtılmıştır.

Beş Yıllık Kalkınma Plânları çerçevesinde her beş yılda bir Devlet Plânlama Teşkilatı tarafından düzenlenen çeşitli konularda oluşturulan hazırlık komisyona bu yılda tüketicinin korunması konusu dahil edilmiştir. Konu ile ilgili olarak önümüzdeki aylar içinde yapılacak olan komisyon hazırlık çalışmalarına ilişkin ön hazırlıklar sürdürülmektedir.

1986 yılında bir pilot proje olarak kurulan TÜRK-İŞ Eskişehir Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosunun Tüketici Şikayetlerinin takibi çalışmalarına devam edilmektedir.

VI- ARAŞTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, 16. Olağan Genel Kurul Komisyonu raporlarında da yer alan projeler çerçevesinde faaliyetlerin sürdürmektedir.

Bu faaliyetler genel olarak, ülkemizde ve dünyada sosyo-ekonomik alanda meydana gelen dönüşümlerin izlenmesi; sosyal ve ekonomik alanlardaki gelişmelere paralel bilim ve teknoloji alanında yaşanan değişikliklerin sendikal hareketi ilgilendiren boyutların saptanıp incelenmesi, Konfederasyonumuzun görüş ve ilkeleri ve yetkili kurullarda alınan kararlar doğrultusunda kamuoyuna bilgi akışının sağlanarak kamuoyu yaratılmasına katkıda bulunması, gelişmelerin çalışanlar tüm dar ve sabit gelirliler açısından değerlendirilmesi şeklinde özetlemek mümkündür.

Araştırma Merkezi, Ankara'da yaşayan dört kişilik işçi ailesinin yapması gereken asgari gıda harcamasına ilişkin araştırmanın sonuçlarını her ay periyodik olarak yapmış; Konfederasyona üye sendikaların yürütmekte olduğu toplu iş sözleşmeleriyle ilgili gelişmeleri izlemiş, TÜRK-İŞ Genel Kurulunda alınan kararlar doğrultusuna Başkanlar Kurulu tarafından oluşturulan "Koordinasyon Kurulu"na süresi yenilenecek kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri ile ilgili sekreteryaya hizmetleri sürdürülmektedir.

Araştırma Merkezi Başkanlar Kuruluna sunulan Çalışma Raporunda yer alan faaliyetler çerçevesinde Doğu - Güneydoğu Bölgesini siyasal, sosyal ve ekonomik açılardan irdeleyen "Doğu-Güneydoğu Bölgesi Raporu" "KİT'lerin Özelleştirilmesi Raporu" ve 1993 yılı asgari ücret görüşmelerinde yararlanmak üzere "Asgari Ücret Raporu" konularında çalışmalar yapmıştır.

Öte yandan, Araştırma Merkezi uzmanları çeşitli kurum ve kuruluşların toplantı panel, sempozyum ve komisyon çalışmalarına katılmış, bu faaliyetlerin izlenip irdelenmesine devam edilmektedir.

VII- HUKUK MERKEZİ ÇALIŞMALARI

Büro Çalışmaları

a) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü 12.2.1993 gün, B. 13.0 ÇGN .011.00 01-618/2858 sayılı yazısı ile Konfederasyonumuza ulaşarak; hükümet programlarında, sendikal hakların ülkemizde, ILO standartlarına uygun çerçevede kurumsallaşmasının ve işçi-işveren ilişkilerinin sosyal barışı güçlendirici yönde olmasının sağlanacağını öngörüldüğünü ifade ederek, bu doğrultuda hükümetçe benimsenen ve bazıları temel sözleşme niteliğini haiz yedi ILO sözleşmesinin TBMM'nce onaylandığına, 158 sayılı sözleşme dışındaki altısının Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiğine değinmiştir. ILO standartlarına ulaşmak amacıyla mevcut Anayasa çerçevesinde 2821 ve 2822 sayılı yasalarda yapılması öngörülen değişiklik önerilerimizin bildirilmesi istenmiştir.

İstem üzerine Merkezimiz TÜRK-İŞ Hukukçular Kurulunu toplayarak, gündemi Anayasa ve Yasa değişiklik önerileri olarak belirlemiştir. Hukukçular Kurulu konuya ilişkin iki kez toplanarak, 2821, 2822 sayılı yasaların yanısıra Anayasa değişiklik önerilerimize ilişkin bir paket vücuda getirmiştir. Söz konusu metne, yönetim kurulunun görüşleri doğrultusunda son şekli verilmiştir.

Konfederasyonumuz 30.3.1993 gün, 93.488-2/14 sayılı yazısı ekinde Bakanlığın talebi ile bağlı kalmaksızın 2821 ve 2822 sayılı yasaların yanısıra Anayasa değişiklik önerilerini de içeren bu paketi Bakanlığa sunmuştur. İstem dışına çıkılmasının gerekçesi olarak yazımızda " mevcut Anayasa çerçevesinde 2821 ve 2822 sayılı yasalarla ilgili değişikliklerin istenmesine karşın, Bakanlığın güttüğü amaca, Anayasa değişikliği yapılmaksızın ulaşmanın imkansızlığı, ILO sözleşmelerine uygunluk sağlanabilmesi ve uluslararası standartlara ulaşılmasının 1982 Anayasasının çalışma hayatına ilişkin hükümlerinin değiştirilmesi ile mümkün olduğu" görüşlerine yer verilmiştir.

b) Sağlık Reformu Kanun Tasarısı Taslakları son şekli ile Sağlık Bakanlığı (Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü)'nin B100SPK 0000000/332 sayılı yazısı ekinde Konfederasyonumuza gönderilmiş bulunmaktadır.

Hukuk Merkezimiz adı geçen Tasarı Taslakları üzerinde hukuki bir inceleme yaparak, bir görüş ve öneri raporu hazırlanmıştır. Rapora Yönetim Kurulunun görüşleri doğrultusunda nihai şekli verilmiştir. Söz konusu raporda ;
./...

'SSK Sağlık hizmetlerinin mutlak surette ve Türkiye Sağlık Reformu uygulama sonuçları değerlendirileceye dek kapsam dışı bırakılması gereği vurgulanarak, finansal problemler çözüme kavuşturulmadan, hizmetler etkin ve yaygın bir uygulamaya ve bunun neticesi başarıya ulaşmadan SSK. sağlık hizmetlerinin kapsama alınması halinin kurumun sosyal güvenlik hizmetlerini sekteye uğratacağı endişesini taşıdığımız belirtilmiş, aşamalı bir uygulama önerilerek ilk adımda sağlık güvencesinden yoksun insanlarımızın bu güvenceye kavuşturulması zarureti savunulmuştur.

Rapor üzerinde önemle durulan bir diğer husus ise kaynak sorunu olmuştur. Bu temel sorunun köklü bir çözüme ulaştırılmasının zorunlu olduğu ifade olunarak , Konfederasyonumuzun tasarı taslaklarına ilişkin madde bazında görüş ve önerileri ayrıntılı bir biçimde sunulmuştur.

Davalar

a) 22.11.1989 tarihinde Konfederasyonumuz Bakanlar Kurulu'nca 9.8.1989 tarihinde 89/14477 sayı ile yürürlüğe konulması kararlaştırılan ve Resmi Gazete'nin 5.10.1989 tarih, 20303 sayılı nüshasında yayımlanan, "Grev ve Lokavtlarda Mülki İdare Amirlerince Alınacak Önlemlere İlişkin Tüzük"ün kanuna hukuken genel ilkelerine, uluslararası sözleşme ve tavsiye kararlarına aykırılığı nedeniyle Danıştay nezdinde iptal davası açmıştır. Davamız Danıştay 10. Dairesinin, 25.2.1992 tarih, 1990/1712 esas ve 1992/2229 karar sayılı kararı ile reddolunmuştur. Söz konusu karar Konfederasyonumuzca 21.10.1992 tarihinde temyiz edilmiş ve Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulucateyiz başvurusuz yerinde bulunarak, 10.Dairenin red kararının bozulmasına karar verilmiştir. Dairenin bozma kararı yapıldıktan sonra dosya tekrar Danıştay 10. D. tarafından bozma doğrultusunda incelenerek sonuçlandırılacaktır.

b) Ankara 15. Asliye Ceza Mahkemesinde, 1992/507 esas numarası ile görülmekte olan, 3 Ocak 1991 eylemine ilişkin davamız, Mahkemenin 1993/276 sayılı kararı ile sonuçlanmış; yasa dışı greve teşvik ile suçlanan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri ve bağlı sendikalarımızın başkan ve yöneticileri münnet suçtan BERAAT etmişlerdir.

15. Asliye Ceza Mahkemesi kararında;

'Eylemin toplu pazarlık düzenine işlerlik kazandırabilmek için üyelerin mesleki hak ve menfaatlerini korumak amacıyla hareket edilerek, yasalar çerçevesinde kalındığı, sanıkların hazırlayıp, 20.12.1990 tarihinde Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu haber bülteninin içeriğinin kamu ve özel sektörde çalışan işçi ve memurların hislerine ve isteklerine tercüman olacak

özellik taşıdığı, özel ve kamu kurum ve kuruluşlarındaki kesimin kavuşturulması gerekli haklarla ilgili temenni ve dilekleri dile getiren nitelikte bulunduğu bildirinin kaleme alınış tarzından işçileri greve teşvik etmek veya azmettirme amacına yönelik unsurların bulunmadığı, ilgili mercileri uyarmak gayesi güdüldüğü, 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 9. maddesi uyarınca Türk-İş'e bağlı sendikaların bildiriye uyma zorunluluğunun da bulunmadığı ve bu nedenle yasadışı greve teşvik suçunun unsurları oluşmadığı" ifadelerine yer verilmiştir. Beraat kararı baş savcılıkla temyiz edilmiş olup, yargıtay sefahatizlenmektedir.

c) Prof.Dr. Turan EROL tarafından Konfederasyonumuz aleyhine. 1967 yılında Genel Merkez binamızın inşaa sırasında toplantı salonu için yapmış bulunduğu kabartma resmin, boyanmak suretiyle eserin sanatsal niteliğinin bozularak şahsi haklarının ihlal edildiği gerekçeleri ile 50 milyon TL. manevi tazminat talebini açılmış olup, Ankara 2. Asliye Ticaret Mahkemesi nezdinde 1992/279 esas numarası görülmekte olan dosya görevsizlik itirazımız üzerine, 1992/409 E no ile Ankara 3. Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmiştir. Mahkemece dava zaman aşımı sebebiyle reddolunmuş, bunun üzerine davacı temyiz yoluna başvurmuştur. Dosya halen Yargıtay'dadır.

VIII- BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER MERKEZİ ÇALIŞMALARI

Basın ve Halkla İlişkiler Merkezimiz, 14 Şubat 1993 tarihinde Diyarbakır'da yapılan Başkanlar Kurulu toplantısında; büyük gazete ve ajans temsilcilerinin de katılımını sağlamış, Diyarbakır'da Başkanlar Kurulumuzun çalışmaları günlük basınıımızda ve televizyonda geniş şekilde yansıtılmıştır.

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ'in başkanlığında Doğu ve Güneydoğu'da incelemeler yapan TÜRK-İŞ hey'etinin çalışmaları, Basın Merkezimizin iki elemanı tarafından da izlenmiş, hazırlanan raporun Ankara'da Genel Başkan tarafından basın toplantısı düzenlenerek açıklanması temin edilmiştir.

Basın ve Halkla İlişkiler Merkezimizin periyodik yayını olan TÜRK-İŞ DERGİSİ, gerek şekil, gerekse içerik bakımından eskisine oranla büyük ölçüde yararlı hale getirilmiş, dergiye sendikalarımızın haber göndermeleri için ilgililerle temas kurulmuş, ayrıca sendikal faaliyet izlenerek TÜRK-İŞ topluluğu ve işçi sınıfını ilgilendiren bütün konulara yer verilmiştir.

Bu arada, günlük basın bültenleri ile Araştırma Merkezi tarafından çeşitli konularda yapılan araştırmalar basın kanalıyla kamuoyuna duyurulmuş, gazeteler ve televizyon kuruluşlarıyla haber ajansları sürekli enforme edilmiştir.

Bu uygulamanın olumlu sonuç verdiği basında yer alan bültenlerimizden anlaşılmıştır.

Ayrıca; bir hafta içinde yayınlanan haber bültenleri, hafta sonunda toplu halde sendikalarımıza, İl Temsilciliklerimize, Bölge Temsilciliklerimize gönderilmiş, bu kanallarla mahalli basında da haberlerin yer alması sağlanmıştır.

Sendikalarımızın çeşitli konularda düzenledikleri basın toplantıları ve sendikal faaliyette, Basın Merkezimizden gerekli destek verilmiş, basınla ilişki kurulması sağlanmıştır.

Onbeş günlük bir gazetenin çıkarılması, televizyon kanalıyla bazı paket programlar yapılması yolundaki incelemeler devam etmekte olup, bazı teklifler alınmış, ancak daha iyinin bulunması için araştırma devam ettirilmektedir.

Basın Merkezimiz, 1 Mayıs 1993 yürüyüş ve mitingi ve ondan önce yapılan Başkanlar Kurulu toplantısının da en geniş biçimde kamuoyuna yansıtılmasını sağlamıştır.

2-22 Haziran tarihleri arasında Cenevre'de toplanan Uluslararası Çalışma Teşkilatı ILO'nun 80. Dünya Konferansında yapılan çalışmalar Cenevre-Ankara arasında kurulan faks bağlantısı ile günü gününe sendikalarımıza ve kamuoyuna duyurulmuştur.

ILO çalışmaları ayrıca bir kitapçık haline getirilmiş, tüm şubelerimize dağıtımı sağlanmıştır.

Basın Merkezimizin, gelecek için planlanan Gazete ve TV yoluyla yayın konusundaki çalışmalarına geçebilmesi için kadro takviyesi de düşünülmektedir.

IX- ULUSLARARASI İLİŞKİLER

TÜRK-İŞ'in Şubat-Haziran 1993 dönemindeki uluslararası ilişkileri, Konfederasyonumuzun uluslararası sendikal camiadaki itibarını daha da artırıcı ve ilişkilerimizi güçlendirici doğrultuda gelişti.

Çeşitli Toplantılar

1993 yılı Mart ayında, Genel Başkan Bayram MERAL, üyesi bulunduğumuz Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun icra Kurulu toplantısına katıldı.

1993 yılı Nisan ayında, Genel Başkan Bayram MERAL, ŞEKER İŞ Genel Başkanı Hikmet ALCAN ve TEZKOOP-İŞ Genel Başkanı Ahmet TAMER, Tunus'da Filistin İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu ziyaret ettiler ve yetkililerle görüşmeler yaptılar.

1993 yılı Mayıs ayında Genel Mali Sekreterimiz Enver TOÇOĞLU, Norveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Oslo'da yapılan genel kuruluna katıldı.

Almanya'daki İrkçi Saldırıları ve TÜRK-İŞ

Genel Başkanı Bayram MERAL, Almanya'da son dönemde yoğunlaşan ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ve özellikle vatandaşlarımıza yönelik saldırılar üzerine, 2 Haziran 1993 günü kamuoyuna şu açıklamayı yaptı:

"TÜRK-İŞ, 29 Mayıs 1993 günü Almanya'nın Solingen kentinde 5 Türk'ün neo-Naziler tarafından kundaklanan evde yakılarak öldürülmesini lanetlemektedir.

Almanya'da yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, 30 yıldır Alman ekonomisinin gelişmesine büyük katkılarda bulunmuşlardır. Kundaklanan evin sahibi olan Durmuş Genç, 23 yıldır Almanya'da işçi olarak çalışmaktadır. Durmuş Genç'in ailesine yapılan ırkçı saldırı, yalnızca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı işçileri değil, Almanya'da yaşayan tüm yabancılara ve demokrasiye inanan herkesi hedef almıştır.

TÜRK-İŞ, demokrasinin günümüzde en büyük düşmanı olarak, son yıllarda bazı Avrupa ülkelerinde de yayılan ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını görmektedir.

Günümüzde uluslararası sendikacılık hareketinin ana görevlerinden biri, ırkçılıkla ve yabancı düşmanlığıyla mücadele etmektir. Bu konuda, Almanya'daki sendikalara büyük görevler düşmektedir. Alman ırkçısı neo-Nazilerin bu insanlık dışı

saldırısına verilecek en iyi cevap, ırkçılığın her türünün lanetlenmesi ve tüm insanların demokrasi ve barış içinde yaşayacakları bir dünya için meşru yollardan daha etkili bir biçimde mücadele edilmesidir.

TURK-İŞ, Almanya'da azgınlaşan bu ırkçı saldırıları, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Uluslararası Çalışma Konferansında da gündeme getirecek ve Almanya Hükümetinin bu konudaki sorumluluklarını yerine getirmesini talep edecektir.

Neo-Naziler bir noktayı iyi kavramalıdır. Sermayenin hizmetindeki Naziler, 1930'lu yıllarda yaşanan ekonomik çöküntü nedeniyle sıkıntı çeken insanları ırkçılık temelinde harekete geçirebilmişti. Naziler, o günün şartlarında direnme gücü az olan Yahudileri tüm sorunların sorumlusu olarak göstererek, sermayeyi temize çıkarmışlardı.

Neo-Nazilerin bugün saldırdıkları insanlar, 1930'ların Yahudileri değildir. Yaklaşık 30 yıldır Almanya'yı bugünkü Almanya yapabilmek için kendilerini tüketen bu insanlar, kanları ve canları pahasına Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmuş insanların çocuklarıdır. Almanya'daki vatandaşlarımızın arkalarında da, bir bütün olarak 60 milyon kişi ve dünyanın demokrasiden yana tüm güçleri bulunmaktadır.

TURK-İŞ, demokrasi düşmanı bu ırkçı neo-Nazi saldırısına karşı, uluslararası sendikacılık hareketini harekete geçirecek ve Almanya'daki vatandaşlarımızın Almanya'da demokrasiyi ve kendi can güvenliklerini korumak için yapacakları her meşru ve demokratik eylemi sonuna kadar destekleyecektir."

Genel Başkan Bayram MERAL, Uluslararası Çalışma Örgütü Uluslararası Çalışma Konferansı 80. Toplantısı vesilesiyle Cenevre'de bulunduğu sırada, çeşitli ülkelerin sendikacılarıyla ve uluslararası sendikal kuruluşların yöneticileriyle yaptığı görüşmelerde, Almanya'da vatandaşlarımızın karşı karşıya bulunduğu sorunları dile getirdi ve uluslararası sendikacılık hareketini bu vahşetin durdurulması konusunda duyarlı olmaya ve görevlerini yerine getirmeye çağırdı.

Bu girişimlerin bir parçası olarak, Genel Başkan Bayram MERAL, 30 Haziran 1993 tarihinde Almanya'ya gitti. Almanya'da DGB yöneticileriyle ve vatandaşlarımızın Almanya'da kurdukları çeşitli kuruluşların temsilcileriyle toplantılar yaparak, bu saldırıların önlenmesine TURK-İŞ'in katkıda bulunmasını sağladı.

OECD-Sendika Danışma Komitesi (TUAC) 90. Toplantısı

OECD Sendika Danışma Komitesi TUAC'ın 90. Toplantısı 13-14 Mayıs 1993 tarihinde Paris'de yapılmıştır. Toplantıda TURK-İŞ'i Genel Başkanımız Bayram MERAL temsil etmiştir.

OECD ülkelerindeki sendika konfederasyonlarının üye olduğu OECD Sendika Danışma Komitesi TUAC üyeleri, 67 (Yediler Grubu) olarak bilinen yedi büyük sanayileşmiş ülke hükümetini ağır bir dille eleştirmiştir.

OECD Sendika Danışma Komitesi TUAC, Temmuz ayında Tokyo'da yapılacak olan 67 zirvesine sunmak üzere hazırladığı raporda şunları belirtmiştir.

"Gelişmekte olan ülkelerde yaşayan bir milyar insan, yani dünya nüfusunun beşte biri, çok büyük bir yoksulluk içinde günlük yaşam mücadelesi vermektedir. Göç sorunları ise büyük boyutlara ulaşmıştır. OECD ülkelerinde 34 milyon işsiz vardır. İşsizlik ve yoksulluk birçok kentte şiddete yol açmaktadır. Eski komünist ülkelerde demokrasi hala çok zayıf durumdadır.

Hükümetlerin ve uluslararası kuruluşların tepkileri son derece yetersiz kalmıştır. Ekonomik koordinasyon dedikleri şey ekonomik krizi hafifletmemiş, tersine bu krize katkıda bulunmuştur. Ekonomik gelişmelere ilişkin tahminler artık gülünç hale gelmiştir. 67 zirveleri, bol fotoğraf çektirdiler, sosyal toplantılara dönüşmüş, hükümetler yönetilenler nezdinde güvenilirliğini yitirmiştir.

Ekonomik durgunluk 1980'li yıllarda başlatılan ve başarısızlığa uğrayan daha geniş bir hastalığın bir parçasıdır. "Piyasa güçlerinin" başıboş bırakılması ve artan eşitsizlik, zengini daha zengin yaparken, zenginliklerin aşağı gelir gruplarına da "akmasını" sağlayamamıştır. Ticaret ve sermaye hareketleri ile yaratılan hızlı uluslararasılaşma süreci karşısında kurumlar, hükümetler ve toplumlar aciz kalmıştır. Ekonomik liberalizasyon, demokrasi ile gelişir durumdadır.

İşsizlik 34 milyon kayıtlı işsizin boyutlarını da aşan bir sorundur. İşsizlik korkusu herkese bulaşmakta, gençler nasıl olsa iş bulamayacakları düşüncesiyle eğitimden uzaklaşmaktadırlar. Yaşlılar, kadınlar işgücü piyasası dışına itilmekte, göçmen işçiler ayırıcı muameleye uğramaktadır. Sosyal güvenlik sistemleri çökertilmiş, dayanışma duyguları yok edilmiştir. Oysa ekonomik politikalarda hedef, yüksek nitelikli iş ve tam istihdam olmalıdır.

Hükümetler bu amaçla, sendikaları da taraf kabul ederek ulusal bir tartışma zemini yaratmalıdır."

TUAC Toplantısında bir konuşma yapan Genel Başkanımız Bayram MERAL, faiz oranlarındaki yüksekliğin gelişmekte olan ülkeler üzerindeki yıkıcı etkisine dikkat çekmiştir. TÜRK-İŞ adına yapılan konuşmada şu hususlar belirtilmiştir. Dış borçlanmada, sabit faiz oranı değil de, piyasa faizlerinin geçerli olması, borçlu ülkelerin yükünü ağırlaştırmaktadır. Döviz gelirleri döviz giderlerinden düşük olan, gelişmekte olan ülkeler, dışborç ana para ve faiz ödemelerinde zorlanmakta ve yüksek faizle borçlanma politikası sonucunda ekonomik darboğaza sürüklenmektedirler. Gelişmekte olan ülkelerin, bu darboğazı, sanayileşmiş ülkelerdeki durgunluğun da nedenlerinden biridir. Bugün gelişmekte olan ülkelerin borç ödemelerindeki tıkanıklığı gidermenin kısa vadeli çözümü borç erteleme ve çok sınırlı ölçüde uygulanan borç affıdır. Faiz oranlarının düşürülmesi bir alternatif olarak gündeme girmedikçe, Paris ve Londra klübünün kısa vadeli girişimleri sorunu halletmeyecektir."

Toplantıda DISK'in TUAC üyeliği için başvurusu da ele alınmış ve TÜRK-İŞ'in onayıyla DISK'in TUAC üyeliği kabul

OECD Sendika Danışma Komitesi TUAC, Temmuz ayında Tokyo'da yapılacak olan 67 zirvesine sunmak üzere hazırladığı raporda şunları belirtmiştir.

"Gelişmekte olan ülkelerde yaşayan bir milyar insan, yani dünya nüfusunun beşte biri, çok büyük bir yoksulluk içinde günlük yaşam mücadelesi vermektedir. Göç sorunları ise büyük boyutlara ulaşmıştır. OECD ülkelerinde 34 milyon işsiz vardır. İşsizlik ve yoksulluk birçok kentte şiddete yol açmaktadır. Eski komünist ülkelerde demokrasi hala çok zayıf durumdadır.

Hükümetlerin ve uluslararası kuruluşların tepkileri son derece yetersiz kalmıştır. Ekonomik koordinasyon dedikleri şey ekonomik krizi hafifletmemiş, tersine bu krize katkıda bulunmuştur. Ekonomik gelişmelere ilişkin tahminler artık gülünç hale gelmiştir. 67 zirveleri, bol fotoğraf çektirdiler, sosyal toplantılara dönüşmüş, hükümetler yönetilenler nezdinde güvenilirliğini yitirmiştir.

Ekonomik durgunluk 1980'li yıllarda başlatılan ve başarısızlığa uğrayan daha geniş bir hastalığın bir parçasıdır. "Piyasa güçlerinin" başıboş bırakılması ve artan eşitsizlik, zengini daha zengin yaparken, zenginliklerin aşağı gelir gruplarına da "akmasını" sağlayamamıştır. Ticaret ve sermaye hareketleri ile yaratılan hızlı uluslararasılaşma süreci karşısında kurumlar, hükümetler ve toplumlar aciz kalmıştır. Ekonomik liberalizasyon, demokrasi ile gelişir durumdadır.

İşsizlik 34 milyon kayıtlı işsizin boyutlarını da aşan bir sorundur. İşsizlik korkusu herkese bulaşmakta, gençler nasıl olsa iş bulamayacakları düşüncesiyle eğitimden uzaklaşmaktadırlar. Yaşlılar, kadınlar işgücü piyasası dışına itilmekte, göçmen işçiler ayırıcı muameleye uğramaktadır. Sosyal güvenlik sistemleri çökertilmiş, dayanışma duyguları yok edilmiştir. Oysa ekonomik politikalarda hedef, yüksek nitelikli iş ve tam istihdam olmalıdır.

Hükümetler bu amaçla, sendikaları da taraf kabul ederek ulusal bir tartışma zemini yaratmalıdır."

TUAC Toplantısında bir konuşma yapan Genel Başkanımız Bayram MERAL, faiz oranlarındaki yüksekliğin gelişmekte olan ülkeler üzerindeki yıkıcı etkisine dikkat çekmiştir. TÜRK-İŞ adına yapılan konuşmada şu hususlar belirtilmiştir. Dış borçlanmada, sabit faiz oranı değil de, piyasa faizlerinin geçerli olması, borçlu ülkelerin yükünü ağırlaştırmaktadır. Döviz gelirleri döviz giderlerinden düşük olan, gelişmekte olan ülkeler, dışborç ana para ve faiz ödemelerinde zorlanmakta ve yüksek faizle borçlanma politikası sonucunda ekonomik darboğaza sürüklenmektedirler. Gelişmekte olan ülkelerin, bu darboğazı, sanayileşmiş ülkelerdeki durgunluğun da nedenlerinden biridir. Bugün gelişmekte olan ülkelerin borç ödemelerindeki tıkanıklığı gidermenin kısa vadeli çözümü borç erteleme ve çok sınırlı ölçüde uygulanan borç affıdır. Faiz oranlarının düşürülmesi bir alternatif olarak gündeme girmedikçe, Paris ve Londra klübünün kısa vadeli girişimleri sorunu halletmeyecektir."

Toplantıda DISK'in TUAC üyeliği için başvurusu da ele alınmış ve TÜRK-İŞ'in onayıyla DISK'in TUAC üyeliği kabul edilmiştir.

Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu FNV Genel Kurulu

Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu FNV'nin genel kurulu, 8-10 Haziran 1993 tarihlerinde Hollanda'nın Amsterdam kentinde yapılmıştır. Genel Kurul'da Konfederasyonumuzu Genel Eğitim Sekreterimiz Salih KILIÇ temsil etmiştir.

Hollanda'daki en büyük Konfederasyon olan FNV, ETUC ve ICFTU üyesidir. Sosyalist ve sosyal demokrat siyasi eğilimlerle işbirliği içinde olan FNV'nin genel kurulunda, Hollanda'daki çalışan kesimlerin yapısındaki değişiklikler ve buna uygun politikalar tartışılmıştır.

Uluslararası ilişkiler Komitesinin düzenlediği toplantıda bir konuşma yapan Genel Eğitim Sekreterimiz Salih KILIÇ, sendikaların uluslararası ilişkilerine dair görüşlerini anlatmış; çok uluslu tekillerde çalışanların sendikal işbirliğinin, ILO'nun 94 No.lu sözleşmesinin hayata geçirilmesi için uluslararası dayanışmanın gereğine işaret etmiştir.

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Direktörü'nün TÜRK-İŞ'i Ziyareti

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Genel Direktörü Michel Hansenne 1 Nisan 1993 tarihinde TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek, Genel Başkan Bayram MERAL ve Yönetim Kurulu'muzun diğer üyeleriyle görüştü.

Bu olay, Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Direktörü'nün ilk Türkiye ziyareti olması açısından önemliydi.

Genel Başkan Bayram MERAL, TÜRK-İŞ'teki toplantıda ve daha sonra TÜRK-İŞ tarafından Genel Direktör onuruna verdiği yemekte yaptığı konuşmalarda, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 6 Sözleşmesinin Türkiye tarafından onaylanmasından duyduğu memnuniyeti dile getirirken, 12 Eylül döneminin mevzuatının hala yürürlükte bulunduğu ve demokratikleşme ve çağdaş sendikal hak ve özgürlükler konusunda verilen vaatlerin tutulmadığına da değindi.

Türkiye'de Sendikalar ve Sendikacılar Üzerindeki Baskılar

TÜRK-İŞ, uluslararası sendikacılık hareketini ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nü Türkiye'deki sendikal gelişmeler ve sendikaların karşı karşıya bulunduğu sorunlar konusunda daha etkili bir biçimde bilgilendirebilmek için iki önemli girişimde daha bulundu.

Sendikalarımıza yazılan 25.6.1993 tarihli yazıyla, son 4-5 yıllık dönemde Sendika Genel Merkez ve Şube Yöneticileri ve üyelerinin, meşru ve demokratik eylemlerimiz nedeniyle yargılandıkları davalar hakkında bilgi istendi. Bu bilgiler derlendiğinde, TÜRK-İŞ bütünlüğünün mücadelesi hakkında uluslararası sendikacılık hareketi daha iyi bilgilendirilmiş olacak ve TÜRK-İŞ aleyhinde bazı çevrelerin yaratmaya çalıştıkları olumsuz hava ortadan kaldırılacaktır.

TÜRK-İŞ'in bu konudaki diğer bir girişimi ise, memur sendikalarının sendikalaşma haklarını kullanırken karşılaştıkları sorunların derlenmesi ve uluslararası sendikal camiaya aktarılması konusundadır. TÜRK-İŞ tarafından memur sendikalarına yazılan 25.6.1993 tarihli yazıda, bu konuda bilgi talep edilmiştir. Bu bilgiler derlendiğinde, özellikle Uluslararası Çalışma Örgütü Uluslararası Çalışma Konferansı 81. Toplantısı'nda, Türkiye'de sendikal hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi açısından değerlendirilecektir.

Uluslararası İlişkilerde Yeni Boyut

Genel Başkan Bayram MERAL ve Yönetim Kurulu'nun diğer Üyeleri, uluslararası sendikal temaslarda, TÜRK-İŞ'in yeni Türk Cumhuriyetleri'nde, Orta Doğu ülkelerinde ve Balkanlar'da gelişen sendikacılık hareketinde etkinliğini artırabileceğini, gelişmekte olan ülkelerin sendikacılık hareketleriyle yakın bağlar kurabileceğini tespit ettiler.

TÜRK-İŞ'in bu alanlarda ilişkilerinin geliştirilmesi ve daha da güçlendirilmesi, ülkemizin uluslararası alanda karşılaştığı sorunların çözümüne de katkıda bulunacaktır.

TÜRK-İŞ, uluslararası düzeydeki ilişkilerinde Bosna-Hersek'te yaşanan katliamı ve Azerbaycan'a yönelik insanlık dışı saldırıyı da sürekli olarak gündeme getirdi, bu çifte standardı teşhir etti ve bu vahşetin en kısa sürede önlenmesi için uluslararası sendikacılık hareketinin girişimlerde bulunmasını istedi.